

Rhaglen Gyflawn

Tuag at Ragoriaeth
Towards Excellence

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

CONWY
CYNGOR SWADESTRIF SIRIOL
COUNTY BOROUGH COUNCIL

CYNGOR
Sir Ddinbych
Denbighshire
COUNTY COUNCIL

CYNGOR
Sir y Fflint
Flintshire
COUNTY COUNCIL

wrexham
COUNTY BOROUGH COUNCIL
CYNGOR SWADESTRIF SIRIOL
wrecsam

Cyfarfod

CYD-BWYLLGOR GWE

Dyddiad ac Amser

2:00 y.p, DYDD MERCHER, 26AIN MEDI, 2018

Lleoliad

Swyddfeydd GwE, Bryn Eirias, Ffordd Abergele, Bae Colwyn, LL29 8BF

Pwynt Cyswllt

Annes Sion

01286 679490

cabinet@gwynedd.llyw.cymru

CYD-BWYLLGOR GWE

Aelodau a phleidlais

Y Cynghorwyr

Councillor Meirion Jones	Isle of Angelsey County Council
Councillor Garffild Lewis	Cyngor Bwrdeistref Conwy
Councillor Huw Hilditch-Roberts	Cyngor Sir Ddinbych
Councillor Ian Roberts	Cyngor Sir y Fflint
Councillor Phil Wynn	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Gareth Thomas	Cyngor Gwynedd

Aelodau cyfetholedig heb Bleidlais

Haf Williams	Cynrychiolydd Ysgolion Cynradd
Peter Agnew	Cynrychiolydd Ysgolion Uwchradd
Mair Herbet	Cynrychiolydd Ysgolion Uwchradd
Jonathan Morgan	Cynrychiolydd Ysgolion Arbennig
Alison Fisher	Cynrychiolydd Llywodraethwr

Swyddogion Heb Bleidlais

Arwyn Williams	Isle of Angelsey County Council
Dr Lowri Brown	Cyngor Bwrdeistref Conwy
Karen Evans	Cyngor Sir Ddinbych
Claire Homard	Cyngor Sir Ddinbych
Ian Roberts	Wrexham County Council
Garem Jackson	Cyngor Gwynedd

Swyddogion yn bresennol

Arwyn Thomas	Rheolwr Gyfarwyddwr GwE
Iwan G. Evans	Awdurdod Lletyol
Dafydd L. Edwards	Awdurdod Lletyol
Steve Vincent	Llywodraeth Cymru
Susan Owen Jones	GwE Business Manager
Dr Gwynne Jones	Cyngor Sir Ynys Môn
Rhys Howard Hughes	GwE Assistant Director
Alwyn Jones	GwE Assistant Director
Gareth Williams	GwE Advisory Board Chairman

R H A G L E N

1. **YMDDIHEURIADAU**
2. **DATGAN BUDDIANT PERSONOL**
3. **MATERION BRYS**
4. **COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL** 5 - 8
5. **CYFRIFON TEFYNOL Y CYD-BWYLLGOR AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2018 AC ARCHWILIAD PERTHNASOL** 9 - 72
Cyflwynwyd gan Dafydd L Edwards
6. **CYLLIDEB GWE 2018-19 - ADOLYGU CHWARTER 1** 73 - 77
Cyflwynwyd gan Dafydd L Edwards
7. **COFRESTR RISG 2018-19 - AOLYGU CHWARTER 1** 78 - 84
Cyflwynwyd gan Arwyn Thomas
8. **CYNLLUN BUSNES 2018-19 - MONITRO CHWARTER 1** 85 - 106
Cyflwynwyd gan Arwyn Thomas
9. **ADRODDIAD CYCHWYNNOL AR BERFFORMIAD Y RHANBARTH** 107 - 124
Cyflwynwyd gan Arwyn Thomas
10. **PROSIECT SHIRLEY CLARKE**
Cyflwyniad gan Stella Gruffydd

CYDBWYLLGOR GwE

04.07.2018

Yn bresennol:

Y Cyngorwyr: Gareth Thomas – Cadeirydd (Cyngor Gwynedd), Phil Wynn – Is Gadeirydd (Cyngor Bwrdeistrefol Siriol Wrecsam), Garffild Lewis (Cyngor Bwrdeistrefol Conwy), Ian Roberts (Cyngor Sir y Fflint), a Meirion Jones (Cyngor Sir Ynys Mon).

Aelodau Cyfetholedig heb bleidlais: Haf Williams (Cynrychiolydd Ysgolion Cynradd), Peter Agnew (Cynrychiolydd Ysgolion Uwchradd), Alison Fisher (Cynrychiolydd Llywodraethwr)

Swyddogion heb bleidlais: Karen Evans (Cyngor Sir Ddinbych), Ian Roberts (Cyngor Bwrdeistref Siron Wrecsam)

Swyddogion yn bresennol: Arwyn Thomas (Rheolwr Gyfarwyddwr GwE), Iwan G. Evans (Pennaeth y Gwasanaeth Cyfreithiol yr Awdurdod Lletyol - Cyngor Gwynedd), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid yr Awdurdod Lletyol - Cyngor Gwynedd), Bethan Eleri Roberts (Rheolwr Rheoli Perfformiad GwE), Euros Davies (GwE) ac Annes Sion (Swyddog Cefnogi Aelodau y Awdurdod Lletyol - Cyngor Gwynedd).

1. YMDDIHEURIADAU

Y Cyng. Huw Hilditch-Roberts (Cyngor Sir Ddinbych), Rosalind Williams (Yr Eglwys yng Nghymru), Janoathan Morgan (Cynrychiolydd Ysgolion Arbennig), Arwyn Williams (Cyngor Sir Ynys Mon), Dr Lowri Brown (Cyngor Bwrdeistref Conwy), Claire Homard (Cyngor Sir y Fflint), Garem Jackson (Cyngor Gwynedd), Dr Gwynne Jones (Cyngor Sir Ynys Mon), Rhys Howards Hughes (Cyfarwyddwr Cynorthwyol GwE).

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw faterion brys.

4. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar y 23 Mai 2018, fel rhai cywir.

5. DATGANIAD LLYWODRAETHU

PENDERFYNIAD

Cymeradwyo'r datganiad Llywodraethu Blynyddol.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gosod gofynion penodol ar gyrff cyhoeddus sydd yn gweithredu trefniadau rheoli partneriaethau drwy gydbwyllgorau ffurfiol. Nodwyd fod gofyn i'r Cydbwyllgor dderbyn a chymeradwyo'r Datganiad. Mynegwyd fod y Datganiad Llywodraethu yn seiliedig ar yr un a

gyhoeddwyd y llynedd ac nad oedd llawer o newid. Edrychwyd yn benodol ar yr Egwyddorion, gan nodi'r prif egwyddorion a oedd yn cynnwys bod yn agored, sgiliau a chreadigedd a pherthnasau effeithiol.

Manylwyd pryd y bu i'r Cydbwyllgor gyfarfod, yn ogystal â'r Grŵp Defnyddwyr, sydd yn gyfle i ysgolion roi adborth. Nodwyd fod adroddiad wedi ei lunio yn dilyn ymweliad Estyn â GwE, yn nodi'r cynnydd sydd wedi ei wneud yn dilyn yr arolygiad yn 2016. Ychwanegwyd fod yr adroddiad wedi bod o flaen y cydbwyllgor yng nghyfarfod Tachwedd 2017. Esboniwyd nad oes llawer o newid wedi ei wneud i'r Datganiad a gymeradwywyd y llynedd ond y bydd angen ei fabwysiadu.

6. AROLYGIAETH DYSGU: ADOLYGIAD ANNIBYNNOL O ESTYN - YR ATHRO GRAHAM DONALDSON

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod trafodaeth wedi bod yn y cyfarfod blaenorol am atebolrwydd, ac ychwanegwyd fod yr adroddiad hwn yn ffitio i mewn i'r fframwaith atebolrwydd.

Amlinellwyd y camau sydd wedi ei nodi yn yr adroddiad gan nodi fod y cam gyntaf yn ailgyfeirio Estyn i gefnogi ysgolion ac na fydd arolygu yn cael ei gynnal yn ystod 2019/20. Esboniwyd y bydd ysgolion sydd mewn categori statudol yn parhau i gael ail ymweliad. Bydd trefn hunan arfarnu newydd a bydd fframwaith yn cael ei greu er mwyn cynorthwyo ysgolion. Mynegwyd y bydd y fframwaith yn cael ei beilota yn ystod mis Medi. Nodwyd mai'r ail gam fydd dechrau arolygu eto o 2020 ymlaen. Ymhelaethwyd y bydd yn edrych yn fanylach ar yr hunan arfarnu. Esboniwyd mai'r trydydd cam fydd yr arolygiadau a fydd yn hunan arfarnu.

Nodwyd fod angen eglurdeb o ran beth fydd rhan 2 a beth fydd rôl y consortia.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth.

- Nodwyd fod angen eglurdeb o rolau pawb. Holwyd beth yw'r amserlen - nodwyd fod disgwyl i'r newidiadau ddechrau digwydd yn ystod 2019/20.
- Ychwanegwyd y bydd angen cynllun cyfathrebu clir unwaith y bydd eglurhad clir a phellach am yr adroddiad.

PENDERFYNWYD: Derbyn yr adroddiad.

7. CYNNIG PROFFESIYNOL GwE

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi mai hwn yw'r ail gynnig ers mis Tachwedd diwethaf. Ychwanegwyd fod y cynnig bellach yn cynnwys 54 o fodolau rhesymeg a'u bod yn canolbwyntio yn benodol ar effaith.

Dangoswyd enghraifft o'r Model Rhesymeg. Nodwyd fod blaenoriaethau GwE a blaenoriaethau cenedlaethol wedi ei hymgorffori yn y Modelau Rhesymeg. Anfonwyd y Cynnig Proffesiynol i'r ysgolion yn ystod mis Mehefin.

Mynegwyd fod yr hyfforddiant bellach ar gael, a bod modd i'r ysgolion gofrestru ar y we. Hyd yma, nodwyd fod yr adborth gan ysgolion wedi bod yn dda a'i fod wedi ei ryddhau mewn amser i fwydo i mewn i'r CDY.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth.

- Holwyd os yw hi yn anodd i athrawon fynychu'r hyfforddiant o ganlyniad i gyllidebau prin i ryddhau staff. Nodwyd ei bod yn gallu bod yn anodd i athrawon ond gobeithir bydd gweithio mewn clystyrau yn hwyluso hyn.
- Trafodwyd toriadau gan nodi fod angen cynnal trafodaethau o ran sut mae modd i ysgolion wneud datblygiadau a thrawsffurfio'r ffordd maent yn gweithio.
- Ychwanegwyd ei bod yn broblem ymarferol i adael athrawon o'r ysgolion er mwyn gwneud hyfforddiant proffesiynol.
- Diolchwyd i Euros Davies am ei waith.

PENDERFYNWYD: Derbyd yr adroddiad.

8. YSGOLION FEL SEFYDLIAD SYDD YN DYSGU

Cyflwynwyd adroddiad gan nodi fod cyhoeddiad wedi bod yn nodi beth sydd yn gwneud ysgol yn Sefydliad Sydd yn Dysgu. Mynegwyd fod Llywodraeth Cymru wedi nodi gweledigaeth ar gyfer Ysgolion fel Sefydliad sy'n Dysgu (YSD).

Dangoswyd templed o'r weledigaeth ar gyfer YSD. Nodwyd y bydd grŵp o ysgolion yn creu animeiddiad o beth yw YSD gan nodi fod disgwyliad i bob ysgol fod yn YSD o Hydref 2019. Ychwanegwyd y bydd GwE yn parhau i weithio gyda ysgolion penodol a bydd modd iddynt rannu eu gwybodaeth o fewn eu hardal. Bydd yr arolwg yn cael ei anfon allan i ysgolion cyn Tachwedd 2018.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth.

- Trafodwyd beth mae GwE yn ei wneud gyda'r Prifysgolion er mwyn sicrhau fod athrawon y dyfodol â'r sgiliau sydd ei angen ar gyfer YSD. Nodwyd fod partneriaeth dynn gyda Phrifysgolion Bangor a Gaer sydd yn gweithio i ddatblygu athrawon y dyfodol.

PENDERFYNWYD: Derbyd yr adroddiad.

9. COFRESTR RISG

Cyflwynwyd adroddiad gan nodi ei bod yn ddogfen fyw ac yn un sy'n cael ei haddasu yn aml. Nodwyd fod 11 o'r risgiau wedi eu diweddarau, ac ychwanegwyd fod risg 2, 5 a 14 yn rhai newydd yn dilyn cyfuno amrywiol risgiau eraill.

Ychwanegwyd fod risg ychwanegol sef cael gwybodaeth yn amserol gan y Llywodraeth Cymru.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth.

- Nodwyd bod angen edrych ymhellach ar y camau lliniaru.

PENDERFYNWYD: Cymeradwyo'r adroddiad.

10. DATGANIAD O'R CYFRIFON – ADRODDIAD CYLLID

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi mai cyfrifon Mawrth yw'r rhain ac mai datganiadau wedi eu hardystio yw'r atodiadau. Nodwyd y bydd y datganiadau yn dod yn ôl ym mis Medi yn dilyn archwiliad pellach. Esboniwyd y ddogfen gan bwysleisio rhai ffigyrau.

Nodwyd mai'r brif broblem yw cael arian yn hwyr yn y flwyddyn ariannol. O ganlyniad i hyn, mynegwyd ei bod yn anodd cynllunio i'r dyfodol a phenderfynu sut i wario'r arian.

Ychwanegwyd nad yw'n edrych fel y bydd hyn yn newid yn fuan a nodwyd nad yw'r sefyllfa yma unigryw i addysg yn unig. Nodwyd yn y sefyllfa ariannol sydd ohoni y bydd modd defnyddio'r gyllideb mewn ffordd wahanol, ond bydd angen mwy o sefydlogrwydd.

PENDERFYNWYD: Derbyn yr adroddiad.

Eitem 5

CYFARFOD	Cyd-Bwyllgor GwE
DYDDIAD	26 Medi 2018
TEITL	Cyfrifon Terfynol y Cyd-Bwyllgor am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 ac Archwiliad perthnasol
PWRPAS	Cyflwyno – <ul style="list-style-type: none"> • Datganiad o'r Cyfrifon ôl-Archwiliad; • Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru; • Llythyr Cynrychiolaeth.
ARGYMHELLIAD	Derbyn, nodi a chymeradwyo'r wybodaeth cyn awdurdodi'r Cadeirydd i ardystio'r llythyr.
AWDUR	Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

1. GOFYNION ADRODD ARIANNOL

Bydd aelodau yn cofio adroddwyd fel a ganlyn i gyfarfod 4 Gorffennaf 2018 o Gyd-Bwyllgor GwE:

- 1.1 Mae gofynion adrodd penodol ynghylch cyfrifo ac archwilio cyfrifon Cyd-Bwyllgorau.
- 1.2 Mae Adran 12 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn datgan fod Cyd-Bwyllgor o fwy nac un awdurdod (lleol) yn gorff llywodraeth leol, ac mae Adran 13 o'r Ddeddf yn mynnu bod cyrff o'r fath yn cadw cyfrifon sy'n destun archwiliad gan archwiliwr annibynnol wedi'i gymeradwyo gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.
- 1.3 Er nad yw'n endid cyfreithiol annibynnol, at ddibenion cadw cyfrifon a derbyn archwiliad, mae'r Cyd-Bwyllgor ei hun yn ddarostyngedig i'r un rheoliadau a chynghorau lleol eraill.
- 1.4 Cyngor Gwynedd yw'r Cyngor lletyol sy'n gyfrifol am gyflawni cyfrifoldebau cyfrifo ac adrodd ynglŷn â chyllid Cyd-Bwyllgor GwE.
- 1.5 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn mynnu bod pob Cyd-Bwyllgor yn paratoi cyfrifon blynyddol. Ble mae'r trosiant yn fwy na £2.5miliwn, rhaid paratoi datganiad o'r cyfrifon yn unol â chod CIPFA ar gyfer y Cyd-Bwyllgor.
- 1.6 Roedd y Datganiad o Gyfrifon GwE yn destun archwiliad gan Deloitte, archwilwyr allanol apwyntwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

2. CYFRIFON 2017/18

Cyflwynwyd Cyfrif Incwm a Gwariant Refeniw am 2017/18 i'r cyfarfod 23 Mai 2018 o Gyd-Bwyllgor GwE ar ffurf adroddiad "alldro", â'r Datganiad o'r Cyfrifon am 2017/18 (yn amodol ar archwiliad) ar ffurf safonol statudol i'r cyfarfod 4 Gorffennaf 2018.

3. ARCHWILIAD

Nodwyd ar y pryd byddai'r cyfrifon hyn yn destun archwiliad gan Deloitte, a cyflwynir yma adroddiad 'ISA260' gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn manylu ar briif ddarganfyddiadau Deloitte. Gweler bod paragraff 8 yn nodi "Bwriad yr Archwilydd Cyffredinol yw cyhoeddi adroddiad archwilio diamod ar y datganiadau ariannol".

4. CYFRIFON TERFYNOL 2017/18

Cyflwynir yma hefyd y fersiwn derfynol (yn dilyn archwiliad) o'r Datganiad o'r Cyfrifon am 2017/18. Mae'r newidiadau ers y fersiwn amodol ar archwiliad wedi'u hamlinellu yn Atodiad 3 i'r adroddiad 'ISA260' gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

5. ARGYMHELLIAD

Gofynnir i Gyd-Bwyllgor GwE dderbyn, nodi a chymeradwyo'r wybodaeth sy'n yr atodiadau, sef –

- Adroddiad 'ISA260' gan Archwiliwr Cyffredinol Cymru
- Datganiad o'r Cyfrifon 2017/18 (yn dilyn archwiliad)

6. LLYTHYR CYNRYCHIOLAETH

Gofynnir i Gadeirydd y cyfarfod, ynghyd â Phennaeth Cyllid Cyngor Gwynedd (fel Swyddog Cyllid Statudol GwE), ardystio'r Llythyr Cynrychiolaeth (Atodiad 1 i adroddiad Archwiliwr Cyffredinol Cymru) wedi i'r Cyd-Bwyllgor ystyried yr uchod.

7. TYSTYSGRIF ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

Wedi iddo dderbyn y Llythyr Cynrychiolaeth wedi'i ardystio gan y Cadeirydd a'r Pennaeth Cyllid, bydd Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cyhoeddi'r dystysgrif ar y cyfrifon.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

Y Swyddog Cyllid Statudol:

Awdur yr adroddiad.

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol - Cyd-Bwyllgor GwE

Blwyddyn archwilio: 2017-18

Cyhoeddwyd: Medi 2018

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

. This document is also available in English.

Y tîm Deloitte a oedd yn gyfrifol am gyflawni'r gwaith yn cynnwys Ian Howse (Partner yr Ymgysylltiad), Lauren Parsons (Rheolwyr yr Ymgysylltiad) ac Alex Watts (Arweinydd y tîm).

Cynnwys

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn bwriadu cyhoeddi **adroddiad archwilio diamod** ar eich datganiadau ariannol.

Adroddiad cryno

Cyflwyniad	4
Statws yr archwiliad	4
Adroddiad archwilio arfaethedig	5
Canlyniadau'r archwiliad	5
Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2017-18	8
Annibyniaeth a gwrthrychedd	8

Atodiadau

Atodiad 1 – Llythyr Sylwadau Terfynol	9
Atodiad 2 – Adroddiad archwilio arfaethedig yr Archwilydd Cyffredinol i Gyd-Bwyllgor GwE	12
Atodiad 3 – Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2017-18	15
Atodiad 4 – Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2016-17	16

Adroddiad cryno

Cyflwyniad

- 1 Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am roi barn ynghylch pa un a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyd-Bwyllgor GwE ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.
- 2 Nid ydym yn ceisio cael sicrwydd llwyr bod y datganiadau ariannol wedi'u datgan yn gywir, ond rydym yn mabwysiadu'r cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad, rydym yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yn eich datganiadau ariannol, hynny yw, y rhai hynny a allai gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon.
- 3 Y symiau meintiol a ddefnyddiwn i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol i Gyd-Bwyllgor GwE yw £364,000. Gall materion ansoddol penodol megis gofynion cyfreithiol a rheoliadol a sensitifrwydd gwleidyddol hefyd bennu p'un a fernir bod eitem yn berthnasol ai peidio.
- 4 Mae Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260 yn ei gwneud yn ofynnol i ni gofnodi rhai materion sy'n deillio o'r archwiliad o'r datganiadau ariannol i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu corff mewn da bryd i gymryd camau priodol.
- 5 Mae'r adroddiad hwn yn nodi, i'w hystyried, y materion sy'n deillio o'r archwiliad o ddatganiadau ariannol Cyd-Bwyllgor GwE, ar gyfer 2017-18 y mae angen cyflwyno adroddiad arnynt o dan ISA 260.

Statws yr archwiliad

- 6 Cawsom y datganiadau ariannol drafft ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 ar 18 Mehefin 2018, ac rydym bellach wedi cwblhau'r gwaith archwilio i raddau helaeth, ac ar y dyddiad y gwnaethom gyflwyno'r adroddiad hwn, roedd y gwaith archwilio canlynol heb ei gwblhau:
  - Clirio nodiadau adolygu;
  - Terfynu profion partion cysylltiedig;
  - Adolygiad o ail fersiwn y cyfrifon;
  - Clirio gan adolygwr ansawdd annibynnol;
  - Derbyn llythyr cynrychiolaeth
- 7 Rydym yn cyflwyno adroddiad i chi ar y materion pwysicaf sy'n deillio o'r archwiliad, y credwn y dylech eu hystyried cyn cymeradwyo'r datganiadau ariannol. Mae'r tîm archwilio eisoes wedi trafod y materion hyn gyda Swyddog Adran 151 a'r Uwch Reolwr Cyllid.

Adroddiad archwilio arfaethedig

- 8 Bwriad yr Archwilydd Cyffredinol yw cyhoeddi **adroddiad archwilio diamod** ar y datganiadau ariannol unwaith y byddwch wedi darparu Llythyr Cynrychiolaeth i ni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn **Atodiad 1**.
- 9 Nodir yr adroddiad archwilio arfaethedig yn **Atodiad 2**.

Canlyniadau'r archwiliad

Camddatganiadau heb eu cywiro

- 10 Nid oes unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro.

Camddatganiadau wedi ei gywiro

- 11 Nid oes unrhyw gamddatganiadau wedi ei gywiro a ystyriwn y dylid eu tynnu i'ch sylw.

Risgiau Sylweddol

- 12 Yn ein Cynllun Archwilio Ariannol, gwnaethom nodi gwybodaeth am y risgiau archwilio sylweddol a nodwyd yn ystod ein proses gynllunio. Mae'r tabl isod yn nodi canlyniad ein gweithdrefnau archwilio mewn perthynas â'r risgiau hynny. Cynhaliwyd ein harchwiliad yn unol â'r Cynllun Archwilio Ariannol.

Risg archwilio ariannol

Incwm a gwariant grantiau

Mae'r Pwyllgor yn cael arian grant sylweddol, a caiff y rhan fwyaf ohono ei ddsbarthu i awdurdodau lleol ac ysgolion. Mae risg bod y datganiadau ariannol yn cynnwys neu'n eithrio'r arian grant hwn yn amhriodol gan y bydd angen i'r Pwyllgor asesu p'un a yw'n gweithredu fel asiant neu brif gorff.

Rheolwyr yn anwybyddu rheolaethau

Mae risg y bydd rheolwyr yn diystyru rheolaethau ym mhob endid ar hyn o bryd. Am nad oes modd rhagweld sut y gallai rheolaethau gael eu diystyru yn y fath fodd, ystyrir ei bod yn risg sylweddol [ISA 240.31-33].

Ymateb archwilio arfaethedig

- Roedd fy nhîm archwilio yn deall polisi cydnabyddiaeth y Pwyllgor ar gyfer incwm a gwariant grantiau a oedd yn cynnwys adolygiad o ran p'un a oedd y Pwyllgor yn gweithredu fel prif gorff neu asiant. Gwnaethom gynnal profion manylder i gadarnhau p'un a fodlonwyd meini prawf cydnabyddiaeth.

Ni nodwyd unrhyw faterion.

Gwnaeth fy nhîm archwilio y canlynol:

- profi priodoldeb cofnodion mewn dyddlyfrau ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol gan ddefnyddio dull o ddadansoddi ddata i ddadansoddi holl gynnwys y dyddlyfrau ar gyfer nodweddion o ddiddordeb;

Risg archwilio ariannol

Ymateb archwilio arfaethedig

- cynnal profion o'r gwaith cynllunio a gweithredu rheolaethau dros gofnodion siwrneli i'r cyfrifyfr ariannol;
- adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu i ganfod unrhyw duedd; a
- gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol nad oes a wnelont â busnes arferol gan gynnwys rhai â phartion cysylltiedig.

Ni nodwyd unrhyw faterion.

Materion pwysig eraill sy'n deillio o'r archwiliad

- 13 Fel rhan o'r archwiliad, rydym yn ystyried nifer o faterion ansoddol a meintiol sy'n berthnasol i'r cyfrifon ac yn cyflwyno adroddiad i chi ar unrhyw faterion o bwys sy'n codi. Nid oedd unrhyw faterion yn codi yn y meysydd hyn eleni:
- **Nid oes gennym unrhyw bryderon ynglŷn ag agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol.** Roedd y wybodaeth a roddwyd yn berthnasol, dibynadwy, cymaradwy, ac yn hawdd ei deall. Daethom i'r casgliad bod polisiau cyfrifyddu ac amcangyfrifon yn briodol a bod datgeliadau'r datganiadau ariannol heb duedd, ac yn deg a chlir.
  - **Ni ddaethom ar draws anawsterau sylweddol yn ystod yr archwiliad.**
  - **Ni wnaethom drafod na gohebu â rheolwyr am unrhyw faterion sylweddol y mae angen i ni eich hysbysu amdanynt.**
  - **Nid oes unrhyw faterion eraill sy'n arwyddocaol i'r gwaith o oruchwylio'r broses o gyflwyno adroddiadau ariannol y mae angen i ni eich hysbysu amdanynt.**
  - **Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol.**
  - **Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol iddynt, yn ôl safonau archwilio, gael eu cyfleu i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu.**

Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2017-18

- 14 Amlinellir yr argymhellion sy'n deillio o'n gwaith archwilio ariannol yn **Atodiad 3**. Mae'r rheolwyr wedi ymateb iddynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol arnynt yn ystod archwiliad y flwyddyn nesaf. Os bydd unrhyw gamau gweithredu yn weddill, byddwn yn parhau i fonitro cynnydd ac yn adrodd arno yn ein hadroddiad y flwyddyn nesaf.

Annibyniaeth a gwrthrychedd

- 15 Fel rhan o'r broses derfynol, mae'n ofynnol i ni roi sylwadau i chi ynghylch ein hannibyniaeth.
- 16 Rydym wedi cydymffurfio â safonau moesegol ac, yn ein barn broffesiynol, rydym yn annibynnol ac ni chaiff ein gwrthrychedd ei beryglu. Nid oes unrhyw gydb berthnasau rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a Chyd-Bwyllgor GwE sy'n effeithio ar ein gwrthrychedd na'n hannibyniaeth yn ein barn ni.

Atodiad 1

Llythyr Sylwadau Terfynol

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd

CF11 9LJ

26 Medi 2018

Sylwadau yn ymwneud â datganiadau ariannol 2017-18

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Cyd-Bwyllgor GwE ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 er mwyn mynegi barn ar ba mor wir a theg ydynt ac i ba raddau y maent wedi'u paratoi'n briodol.

Rydym yn cadarnhau hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl cynnal ymchwiliadau a oedd yn ddigonol yn ein barn ni, y gallwn wneud y sylwadau canlynol i chi.

Sylwadau rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau o ran y canlynol:

- Paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Cod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifeg Awdurdod Lleol; yn arbennig, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg yn unol â hynny.
- Cynllunio, gweithredu, cynnal ac adolygu trefniadau rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a gwallau.

Gwybodaeth a roddwyd

Rydym wedi rhoi'r canlynol i chi:

- Mynediad llawn i'r canlynol:
  - yr holl wybodaeth rydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r broses o baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
  - gwybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani gennym at ddiben yr archwiliad; a
  - mynediad anghyfyngedig i staff yr oedd yn angenrheidiol, yn eich barn chi, gael tystiolaeth archwilio ganddynt.

- Canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall y datganiadau ariannol fod wedi eu camddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.
- Ein gwybodaeth am dwyll neu dwyll a amheuir rydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Gyd-Bwyllgor GwE ac yn ymwneud â:
  - rheolwyr;
  - cyflogeion sydd â rolau pwysig yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
  - eraill lle gallai'r twyll effeithio'n berthnasol ar y datganiadau ariannol.
- Ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a roddwyd i ni gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill.
- Ein gwybodaeth am bob achos hysbys neu achos a amheuir o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol.
- Manylion yr holl bartïon cysylltiedig a'r holl gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig rydym yn ymwybodol ohonynt.

Sylwadau ar y datganiad ariannol

Cofnodwyd pob trafodyn, ased a rhwymedigaeth yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.

Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd i wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, gan gynnwys y rheini a fesurwyd ar werth teg, yn rhesymol.

Cyfrifwyd yn briodol am gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig ac fe'u datgelwyd yn briodol.

Addaswyd ar gyfer pob digwyddiad neu datgelwyd pob digwyddiad a ddigwyddodd ar ôl y dyddiad adrodd y mae angen ei addasu neu ei ddatgelu.

Datgelwyd pob achos gwirioneddol neu bosibl hysbys o ymgyfreitha a hawliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol i'r archwilydd, a chyfrifwyd amdanynt a'u datgelu yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol.

Nid oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau, yn y datganiadau ariannol. Mae effeithiau'r camddatganiadau sydd heb ei gwyiro a nodwyd yn ystod yr archwiliad, yn unigol a gyda'i gilydd, yn anfaterol i'r datganiadau ariannol cyfan.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol cywir a theg yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Gyd-Bwyllgor GwE ar 26 Medi 2018.

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd yr holl gamau y dylem fod wedi'u cymryd i sicrhau ein bod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sicrhau bod yr wybodaeth honno wedi'i throsglwyddo i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Dafydd L Edwards

Penaeth Cyllid

Cyngor Gwynedd

Dyddiad:

Llofnodwyd gan:

Cynghorydd Gareth Thomas

Cadeirydd

Cyd-Bwyllgor GwE

Dyddiad:

Atodiad 2

Adroddiad archwilio arfaethedig yr Archwilydd Cyffredinol at Gyd-Bwyllgor GwE

Adroddiad yr archwilydd annibynnol o Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Cyd-bwyllgor GwE

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu Cyd-Bwyllgor GwE a'r nodiadau cysylltiedig ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyd-Bwyllgor GwE yn cynnwys y Datganiad Symudiadau mewn Reserfau, y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyd-Bwyllgor GwE ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad.

Rwy'n annibynnol ar y cyngor yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, yn cynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyd-

Bwyllgor GwE i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad fel archwilydd arnynt. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18;
- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yn sgil gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Cyd-bwyllgor a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyd-Bwyllgor GwE yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 6, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y fath reolaeth fewnol ag sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r cyngor i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
28 Medi 2018

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Atodiad 3

Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2017-18

Gwnaethom amlinellu'r holl argymhellion yn deillio o'n harchwiliad ynghyd ag ymateb y rheolwyr iddynt. Byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar y rhain y flwyddyn nesaf, gan gynnwys unrhyw faterion sy'n weddill yn adroddiad archwilio'r flwyddyn nesaf:

Mater yn deillio 1 – Amseroldeb Codi Anfonebau	
Canfyddiad	Fel rhan o'n harchwiliad ariannol, gwnaethom ymgymryd ag arbenigwyr TG i gynorthwyo'r tîm archwilio i brofi priodoldeb systemau TG y Cyngor sy'n cael effaith uniongyrchol ar gynhyrchu'r datganiadau ariannol. Nododd yr arbenigwyr TG nifer o argymhellion a gyfathrebwyd i'r rheolwyr.
Argymhelliad	Argymhellir bod rheolwyr yn gweithio gyda'r Rheolwr TG i sicrhau bod yr argymhellion hyn yn cael eu gweithredu'n brydlon.
Blaenoriaeth	Isel
Mantais o weithredu'r argymhelliad	Gwella ansawdd a chadernid y systemau TG.
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Do
Ymateb rheolwyr	Cytunwyd a rhai agweddau wedi'u gweithredu eisoes.
Dyddiad gweithredu	yn ystod 2018/19

Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2016-17

Rydym yn nodi'r holl argymhellion sy'n codi o'n harchwiliad 2016-17 gydag ymateb y rheolwyr iddynt. Rydym wedi dilyn y rhain i fyny yn ystod archwiliad 2017-18 ac wedi cofnodi'r canlyniadau isod.

Mater yn deillio 1 – Amseroldeb Codi Anfonebau	
Canfyddiad	Cofnodir bod taliad o £75k yn ymwneud â 2015/16 yn ddyledus gan Gyngor Gwynedd i GwE. Fodd bynnag, nodwyd gennym, ar 19 Gorffennaf 2017, nad anfonwyd anfoneb gan GWE. Gan fod y ddyled hon bellach dros flwydd oed, rydym wedi cynnwys canfyddiad er mwyn sicrhau yr anfonir anfonebau gwerthu yn brydlon yn y dyfodol.
Blaenoriaeth	Isel
Argymhelliad	Argymhellir bod y rheolwyr yn sicrhau bod anfonebau yn cael eu hanfon yn brydlon gan fod risg na ellir gwneud cofnodion cyfrifyddu priodol o fewn y flwyddyn ariannol gywir. O ystyried bod Gwynedd a GWE yn rhannu'r un cyfrif banc, mae'n lleihau'r risg o beidio â chasglu dyled, fodd bynnag, os yw'r mater hwn yn cael ei atal yn ehangach, gan fod risg na chaiff dyledion eu casglu'n brydlon a all arwain at broblemau llif arian parod.
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Do
Ymateb rheolwyr	Byddwn yn cydymffurfio â'r argymhelliad uchod yn y dyfodol
Dyddiad gweithredu	Ar unwaith
Canfyddiad 2017-18	Ni nodwyd unrhyw faterion yn ystod yr archwiliad mewn perthynas â phrydlondeb codi anfonebau.
Statws	Argymhelliad wedi ei weithredu
Ymateb rheolwyr	Ddim yn berthnasol - Argymhelliad wedi ei weithredu

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone.: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Cyd-Bwyllgor GwE
(Cyngorau Conwy, Dinbych, Flint,
Gwynedd, Môn a Wrecsam)

DATGANIAD O'R
CYFRIFON
2017/18

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
www.gwynedd.llyw.cymru

MYNEGAI

	Tudalen
Adroddiad Naratif	2 - 5
Datganiad Cyfrifoldebau	6
Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	7
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	8
Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau	9
Y Fantolen	10
Adroddiad yr Archwiliwr	35 – 36
Atodiad A – Datganiad Llywodraethu Blynyddol	37 - 43

ADRODDIAD NARATIF

RHAGARWEINIAD

Mae'r Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol (GwE) wedi ei sefydlu mewn partneriaeth rhwng chwe awdurdod Gogledd Cymru, sef Cyngor Bwrdeistrefol Sirol Conwy, Cyngor Sir Ddinbych, Cyngor Sir y Fflint, Cyngor Gwynedd, Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Bwrdeistrefol Sirol Wrecsam, i fod yn atebol i'r Cynghorau ac i gyflawni swyddogaethau statudol y Cynghorau yng nghyswllt effeithiolrwydd a gwella ysgolion. Mae hyn yn cynnwys y dyletswyddau i fonitro, herio, darparu gwasanaethau cefnogol ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r cwricwlwm a rheoli ysgolion, a hefyd darparu gwasanaethau y gellir eu comisiynu gan ysgolion ac awdurdodau lleol.

Penodwyd Cyngor Gwynedd fel yr awdurdod lletya ar gyfer gweithredu a chynnal y Gwasanaeth gyda Chyd-Bwyllgor o'r holl bartneriaid yn goruchwyllo rheolaeth o'r gwasanaeth.

Mae cyfrifon y Cyd-Bwyllgor GwE am 2017/18 wedi'u cyflwyno yma ar dudalennau 7 i 34. Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn cael ei baratoi yn unol â *Chôd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA 2017/18*.

Mae'r Cyfrifon yn cynnwys:-

- **Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu** – Er nad yw'n ddatganiad statudol, mae'n dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol.
- **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** - Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisïau cyfrifeg cyffredinol derbyniol. Mae'r incwm a gwariant wedi ei rannu rhwng y chwech Cyngor isod fel a ganlyn am 2017/18 :

Conwy	15.39%
Dinbych	15.24%
Fflint	22.70%
Gwynedd	17.68%
Ynys Môn	10.15%
Wrecsam	18.84%
Cyfanswm	100%

- **Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau** - Dengys y datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol reserfau a ddelir gan y Cyd-Bwyllgor, wedi eu dadansoddi yn 'reserfau defnyddiadwy' a 'reserfau na ellir eu defnyddio'.
- **Y Fantolen** - Sydd yn gosod allan sefyllfa ariannol y Cyd-Bwyllgor ar 31 Mawrth 2018.
- **Y Datganiad Llif Arian** - Mae'r datganiad yma'n crynhoi llif yr arian i mewn ac allan o'r Cyd-Bwyllgor yn ystod 2017/18 at ddibenion referniw a chyfalaf.

Cefnogir y cyfrifon hyn gan yr Adroddiad Naratif yma, y Polisiau Cyfrifo ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Gweledigaeth a Blaenoriaethau GwE

Gweledigaeth y GwE yw “datblygu cyfundrefn addysg o’r radd flaenaf ble gall pob disgybl yn y rhanbarth elwa ar addysgu sy’n gyson safonol ym mhob dosbarth a ble mae pob ysgol, waeth beth eu lleoliad daearyddol, yn cael ei harwain gan arweinwyr rhagorol”.

Mae Cynllun Busnes y GwE, yn adnabod amcanion sefydlwyd i gyfarfod eu blaenoriaethau, ac mae ar gael yn: <https://www.gwegogledd.cymru/wp-content/uploads/2018/02/Cynllun-Busnes-2017-20.pdf>

Strategaeth Ariannol

Sefydliar y gyllideb flynyddol o fewn cyd-destun strategaeth Ariannol tymor canolig, er mwyn sicrhau fod y gyllideb honno yn paratoui ar gyfer y sefyllfa i ddod, yn hytrach na chyfarch anghenion un flwyddyn yn unig. Mae’r cynllunio tymor canolig hyn wedi talu ar ei ganfed i’r GwE, gan ei alluogi i gynllunio arbedion angenrheidiol yn rhesymegol, heb orfod cymryd penderfyniadau brysio/amhriodol o ran y buddion i’r dinesydd, ac wedi sefydlu cyfundrefn ar gyfer adnabod arbedion a thoriadau cyllidol.

Mae’r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn gosod y sylfaen ar gyfer ei flaenoriaethau, ac ar gael yn: <https://democratiaeth.cyngor.gwynedd.gov.uk/ielistdocuments.aspx?cid=243&mid=2312&ver=4>

Perfformiad 2017/18

Mae’r GwE yn adrodd yn chwarterol ar berfformiad y gwasanaeth o ran cyflawni swyddogaethau’r gwasanaeth a’r nodau allweddol. Mae’r Adroddiad Perfformiad Blynyddol ar gael yn:

<https://democratiaeth.cyngor.gwynedd.gov.uk/ielistdocuments.aspx?cid=243&mid=2443&ver=4>

Perfformiad Ariannol 2017/18

- Dengys y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar dudalen 8 fod gwariant refeniw gros y Cyd-Bwyllgor ar y lefel Cost Gwasanaethau yn £18,018k yn ystod 2017/18, gyda’r sefyllfa net yn £973k.
- Adroddwyd sefyllfa alldro ariannol 2017/18 i’r Cyd-Bwyllgor yn ei gyfarfod ar 23 Mai 2018. Gofynnwyd am gymeradwyaeth aelodau’r Cyd-Bwyllgor i ariannu’r gorwariant drwy drosglwyddo £67k o reserf penodol.
- Mae’r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a’r Datganiad o’r Symudiad Mewn Reserfau ar dudalennau 8 a 9 yn darparu dadansoddiad o’r symudiadau yn y flwyddyn.

TABL I - Crynodeb o’r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a’r Gwir Sefyllfa (Net)

Mae Tabl I yn cynnwys cymhariaeth perfformiad cyllidebol ar lefel crynhoad. Ceir gwybodaeth bellach yn Nhabl 2.

	Cyllideb £’000	Gwir £’000	Gwahaniaeth £’000
Gwariant ar Weithgareddau	17,737	17,807	70
Incwm			
Cyfraniadau’r Cynghorau ar gyfer gwasanaeth craidd:			
Conwy	(629)	(629)	0
Dinbych	(623)	(623)	0
Fflint	(927)	(927)	0
Gwynedd	(722)	(722)	0
Ynys Môn	(414)	(414)	0
Wrecsam	(770)	(770)	0
Incwm Arall	(13,652)	(13,655)	(3)
(Tanwariant)/Gorwariant Net	0	67	67

TABL 2 – Symudiad Trawsddodiad rhwng ‘Crynodeb o’r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a’r Gwir Sefyllfa (Net)’ (Tabl 1) i’r fformat Incwm a Gwariant

	Adroddiad Perfformiad (Alldro)	*Addasiad Trawsddodiad	Gwariant Net i’w Ariannu gan falansau’r Gronfa Gyffredinol	*Addasiadau rhwng y sail Ariannu a’r sail Cyfrifo	Datganiad Incwm a Gwariant
	£’000	£’000	£’000	£’000	£’000
Gwariant	17,807	(15)	17,792	226	18,018
Incwm	(17,740)	695	(17,045)	0	(17,045)
Cost Gwasanaethau Net	67	680	747	226	973

* Mae’r addasiadau yn y golofn trawsddodiad yn cyfeirio at gyfraniad i ac o reserfau, a’r golofn Addasiadau rhwng sail Ariannu a’r sail Cyfrifo yn cyfeirio at addasiadau technegol pensiynau ac absenoldebau cronodig.

• **Eitemau Materol o Incwm a Gwariant**

Mae’r eitemau perthnasol yn cynnwys:-

- £601k yn y maes pensiwn ar ailfesuriad o’r asedau buddion diffiniedig net, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 16).
- £17,048k mewn grantiau a chyfraniadau a’r gwariant cyfatebol (Nodyn 21). Cynnydd o £960k o’i gymharu â 2016/17.

• **Materion Eraill**

- Bu problemau digynsail yn y sefyllfa ariannol fyd-eang yn y blynyddoedd diwethaf. Oherwydd y sefyllfa gyffredinol yma, bu’n angenrheidiol i’r Cyd-Bwyllgor gymryd yr amgylchiadau i ystyriaeth yn ei gynlluniau ariannol, gan hefyd gadw lefel darbodus o reserfau.
- Ers y refferendwm ar aelodaeth y DU o’r Undeb Ewropeaidd, bu cryn ansicrwydd economaidd. Disgwylir i hyn barhau am gyfnod a gall hyn effeithio rhai ffactorau a phenderfyniadau cyllidol gan y Cyd-Bwyllgor.

Darpariaethau ac Arian wrth Gefn

Mae gan y Cyd-Bwyllgor ddarpariaethau o £3k a reserfau a glustnodwyd o £148k. Ceir manylion yn y Fantolen, Datganiad o’r Symudiad Mewn Reserfau a Nodyn 9 a 14.

Cronfa Bensiwn

Mae gan y Cyd-Bwyllgor ymrwymiad net yn deillio o’u cyfran o asedau ac ymrwymadau’r Gronfa Bensiwn Gwynedd, sydd wedi ei gyfrifo yn unol â Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 19. Mae’r Fantolen yn cynnwys asesiad gan Actiwari y Gronfa, Hymans, o gyfran y Cyd-Bwyllgor o ymrwymiad y Gronfa Bensiwn. Mae’r ymrwymiad net yma wedi lleihau £197k i £6,748k yn 2017/18. Gweler Nodyn 25 am wybodaeth bellach.

Sefyllfa ar un pwynt mewn amser yw’r ymrwymiad pensiwn net. Gall prisiau’r farchnad gynyddu neu leihau yn sylweddol yn y tymor byr ac felly nid oes modd meintoli’r effaith tymor hir bydd symudiad o’r fath yma ym mhrisiau’r farchnad yn ei gael ar y Gronfa Bensiwn.

Llywodraethu

Mae GwE yn gyfrifol am sicrhau bod trefniadau llywodraethu cadarn yn bodoli, er hwyluso gweithrediad effeithiol ei swyddogaethau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg. Mae gwybodaeth bellach wedi ei gynnwys o fewn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn Atodiad A.

Polisiau Cyfrifo

Mae'r egwyddorion cyfrifo a fabwysiadwyd ar ran y Cyd-Bwyllgor yn cydymffurfio â holl ymarferion cyfrifeg cymeradwy perthnasol ac maent wedi'u hegluro yn llawn yn y Polisiau Cyfrifo yn Nodyn 1 o'r Cyfrifon sy'n cychwyn ar dudalen 12.

Newidiadau mewn Polisiau Cyfrifeg ac i'r Datganiad o'r Cyfrifon

Nid oes unrhyw newid i'r polisiau cyfrifo yn ystod y flwyddyn ariannol 2017/18.

GWYBODAETH BELLACH

Mae Datganiad o'r Cyfrifon ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd sef www.gwynedd.llyw.cymru.

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

Ffion Madog Evans
Uwch Reolwr Cyllid
01286 679133

neu

Hywyn Lewis Jones
Uwch Gyfrifydd
01286 679145

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae hyn yn rhan o bolisi'r Cyngor i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Cyngor a'r Cyd-Bwyllgorau. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno, hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysir argaeledd y cyfrifon i'w harolygu ar wefan y Cyngor ar yr adeg briodol.

CYD-BWYLLGOR GwE

DATGANIAD O'R CYFRIFON

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

CYFRIFOLDEB Y CYD-BWYLLGOR

Cyngor Gwynedd yw'r awdurdod lletya sydd â'r cyfrifoldeb am drefniadau a gweinyddiad ar faterion ariannol y Cyd-Bwyllgor.

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad ei faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r "Swyddog Adran 151" hwnnw. Cyfrifoldeb y Cyd-Bwyllgor yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedau, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

26 Medi 2018

**Y Cyngorydd Gareth Thomas
Cadeirydd Cyd-Bwyllgor GWE**

CYFRIFOLDEB PENNAETH CYLLID CYNGOR GWYNEDD

Pennaeth Cyllid Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyd-Bwyllgor GwE yn unol â'r ymarfer priodol fel a osodir yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd").

Wrth baratoi'r Datganiad o'r Cyfrifon, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisiau cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus ac wedi cydymffurfio â'r Côd.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfamserol, ac wedi cymryd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r trefniadau uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyd-Bwyllgor GwE ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

**Dafydd L. Edwards B.A., C.P.F.A., I.R.R.V.
Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd**

18 Medi 2018

DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yn dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu o adnoddau yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol. Mae incwm a gwariant sydd fel arfer yn cael ei gyfrifo yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol yn cael ei gyflwyno yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2016/17				2017/18		
Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo (Gweler nodyn 7)	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr		Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo (Gweler nodyn 7)	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
3,448	(53)	3,395	Gweithwyr	4,008	226	4,234
204	0	204	Eiddo	181	0	181
139	0	139	Cludiant	146	0	146
1,593	0	1,593	Gwasanaethau a Chyflenwadau	2,155	0	2,155
10,389	0	10,389	Trydydd Parti	11,302	0	11,302
(16,126)	0	(16,126)	Incwm	(17,045)	0	(17,045)
(353)	(53)	(406)	Cost Gwasanaethau	747	226	973
0	0	0	Gwariant Gweithredol Arall	0	0	0
0	113	113	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	0	183	183
0	0	0	Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	0	0
(353)	60	(293)	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	747	409	1,156
(542)			Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol	(895)		
(353)			(Gweddill)/Diffyg ar y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn	747		
(895)			Balans Cau y Gronfa Gyffredinol	(148)		

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaeth y Cyd-Bwyllgor yn unol â pholisiau cyfrifeg cyffredinol dderbyniol.

2016/17			2017/18			
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net	Nodyn	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
3,395	0	3,395	Gweithwyr	4,234	0	4,234
204	0	204	Eiddo	181	0	181
139	0	139	Cludiant	146	0	146
1,593	0	1,593	Gwasanaethau a Chyflenwadau	2,155	0	2,155
10,389	0	10,389	Trydydd Parti	11,302	0	11,302
0	(16,126)	(16,126)	Incwm	0	(17,045)	(17,045)
15,720	(16,126)	(406)	Cost Gwasanaethau	18,018	(17,045)	973
0	0	0	Gwariant Gweithredol Arall	0	0	0
113	0	113	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	183	0	183
0	0	0	Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	0	0
15,833	(16,126)	(293)	(Gwarged) / Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	18,201	(17,045)	1,156
		3,666	Ailfesuriadau o'r ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net			(601)
		3,666	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			(601)
		3,373	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			555

DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN RESERFAU

Dengys y Datganiad o'r Symudiadau Mewn Reserfau y symudiad o ddechrau'r flwyddyn i'r diwedd mewn gwahanol reserfau a ddelir gan yr Cyd-Bwyllgor, wedi eu dadansoddi i 'reserfau defnyddiady' (h.y. y rhai hynny sy'n gymwysedig i ariannu gwariant) a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae'r Datganiad yn dangos sut mae'r symudiadau yn y flwyddyn yn reserfau'r Cyd-Bwyllgor yn cael eu torri lawr rhwng ennillion a cholledion yn unol ag ymarferion cyfrifo sy'n gyffredinol gydnabyddedig. A hefyd yn dangos yr addasiadau statudol sy'n ofynnol i ddychwelyd at y swm godir ar y dreth cyngor (trwy gyfraniadau'r Cyngorau). Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net yn dangos symudiadau statudol y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn yn dilyn yr addasiadau hyn.

		Gwybodaeth ychwanegol		Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau			
Nedyn		Balans Cronfa Gyffredinol heb glustnodi	Reserfau Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd	Balans Cronfa Gyffredinol	Cyfanswm Reserfau Defnyddiady	Reserfau na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Reserfau'r Cyd-Bwyllgor
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Balans 31 Mawrth 2016 a ddygwyd ymlaen	0	(542)	(542)	(542)	3,293	2,751
	<u>Symudiad mewn reserfau yn 2016/17</u>						
	(Gwarged)/Diffyg ar ddarparu gwasanaethau	(293)	0	(293)	(293)	0	(293)
	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	3,666	3,666
	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(293)	0	(293)	(293)	3,666	3,373
	Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	8	(60)	(60)	(60)	60	0
	(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd	(353)	0	(353)	(353)	3,726	3,373
	<i>Trosglwyddiadau i/o Reserfau a Glustnodwyd</i>	353	(353)	0	0	0	0
	(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2016/17	0	(353)	(353)	(353)	3,726	3,373
	Balans 31 Mawrth 2017 a ddygwyd ymlaen	9	0	(895)	(895)	7,019	6,124
	<u>Symudiad mewn reserfau yn 2017/18</u>						
	(Gwarged)/Diffyg ar ddarparu gwasanaethau	1,156	0	1,156	1,156	0	1,156
	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	(601)	(601)
	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,156	0	1,156	1,156	(601)	555
	Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	8	(409)	(409)	(409)	409	0
	(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd	747	0	747	747	(192)	555
	<i>Trosglwyddiadau i/o Reserfau a Glustnodwyd</i>	9	(747)	747	0	0	0
	(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2017/18	0	747	747	747	(192)	555
	Balans 31 Mawrth 2018 a ddygwyd ymlaen	0	(148)	(148)	(148)	6,827	6,679

Y FANTOLEN

Dengys y Fantolen werth asedau ac ymrwymïadau'r Cyd-Bwyllgor ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau/(ymrwymïadau) net y Cyd-Bwyllgor (asedau llai ymrwymïadau) yn cyfateb i'r reserfau a ddelir gan y Cyd-Bwyllgor.

31 Mawrth 2017 £'000	<i>Nodyn</i>	31 Mawrth 2018 £'000
3	Dyledwyr Tymor Hir	1
3	Asedau Tymor Hir	1
3,933	Dyledwyr Tymor Byr	4,310
543	Arian a Chyferwerthoedd Arian	271
4,476	Asedau Cyfredol	4,581
(3,299)	Credydwyr Tymor Byr	(4,246)
(3)	Darpariaethau Tymor Byr	(3)
(356)	Derbyniadau Grantiau o Flaen Llaw	(264)
(3,658)	Ymrwymïadau Cyfredol	(4,513)
(6,945)	Ymrwymïad Pensiwn	(6,748)
(6,945)	Ymrwymïadau Tymor Hir	(6,748)
(6,124)	Asedau Net	(6,679)
(895)	Reserfau Defnyddiadwy	(148)
7,019	Reserfau na ellir eu defnyddio	6,827
6,124	Cyfanswm Reserfau	6,679

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y Datganiad Llif Arian newidiadau mewn arian a chyferthoedd arian y Cyd-Bwyllgor yn ystod y cyfnod adrodd.

2016/17		Nodyn	2017/18
£'000			£'000
(293)	(Gwarged)/Diffyg Net ar Ddarparu Gwasanaethau		1,156
1,314	Addasiadau i'r gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau am symudiadau anariannol (<i>credydwyr, dyledwyr a pensiwn</i>)	17	(882)
1,021	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu		274
(3)	Gweithgareddau Buddsoddi		(2)
1,018	(Cynnydd)/Lleihad net mewn arian a chyferthoedd arian		272
(1,561)	Arian a chyferthoedd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd (<i>Gwarged</i>)/ <i>Gorddrafft</i>		(543)
(543)	Arian a chyferthoedd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd (<i>Gwarged</i>)/<i>Gorddrafft</i>		(271)

Sefyllfa Llif Arian yn unol â Pholisi Cyfrifo 1.3.

NODIADAU I'R CYFRIFON

NODYN I – POLISIÂU CYFRIFO

1.1 Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyd-Bwyllgor yn y flwyddyn ariannol 2017/18 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn honno, sef 31 Mawrth 2018. Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyd-Bwyllgor baratoi Datganiad o'r Cyfrifon yn flynyddol, a hynny yn unol ag arferion cyfrifo cywir. Mae'r arferion hyn wedi eu cynnwys yn bennaf yn y *Côd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017/18* a'r *Côd Ymarfer Adrodd ar Wasanaeth 2017/18*, ac yn cael eu cefnogi gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Arfer y Cyd-Bwyllgor yw gweithredu ar y sail bod pob eitem o wariant yn cael eu trin fel refeniw yn y lle cyntaf. Os bydd unrhyw eitemau cyfalaf eu natur (e.e. offer TG, dodrefn) yn profi bod ganddynt arwyddocâd materol ar y cyflwyniad cywir a theg o'r sefyllfa ariannol, yna byddai'r eitemau yn cael eu trin yn unol ag arferion priodol.

Natur gyfyngedig sydd i drafodion y Cyd-Bwyllgor ac felly gweler isod y polisiâu perthnasol yn unig.

1.2 Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir am weithgareddau yn y flwyddyn maent yn cymryd lle, nid pan wneir neu derbynnir taliadau arian parod.

- Bydd y refeniw o werthu nwyddau yn cael ei adnabod pan fydd y Cyd-Bwyllgor yn trosglwyddo'r risgiau arwyddocaol a buddion perchnogaeth i'r prynwr, a phan mae'n debygol y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Cyd-Bwyllgor.
- Bydd refeniw o ddarparu gwasanaeth yn cael ei adnabod pan fydd y Cyd-Bwyllgor yn gallu mesur yn ddibynadwy'r canran sydd wedi ei gwblhau o'r trafodyn ynghyd â'r tebygolrwydd y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Cyd-Bwyllgor.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwllch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na phryd fydd taliadau'n cael eu gwneud.
- Ble mae refeniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu dalu allan, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid ysgrifennu'r dyledion lawr a chodi tal allan o gyfrif refeniw am yr incwm fydd yn debygol o beidio cael ei gasglu.

1.3 Arian a Chyferwerthoedd Arian

Nid oes gan y Cyd-Bwyllgor gyfrif banc ei hun a gweinyddir yr holl arian parod gan Cyngor Gwynedd o fewn ei gyfrifon ei hun.

1.4 Buddiannau Gweithwyr

1.4.1 Buddion sy'n Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddion tymor byr yw'r rhai hynny sydd yn ddyledus o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion megis cyflogau, tâl gwyliau a thâl salwch i weithwyr cyfredol ac maent yn cael eu hadnabod fel cost am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithiwr yn gwasanaethu'r Cyd-Bwyllgor. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawl gwyliau (neu unrhyw amser i ffwrdd o'r gwaith e.e. amser wedi ei gronni) sydd yn ddyledus i'r gweithwyr ond sydd heb ei gymryd cyn diwedd y flwyddyn ac yn cael ei gario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae cost y cronriad yn mynd yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ond mae wedyn yn cael ei wrth-droi drwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau fel bod cost y gwyliau yn mynd yn erbyn y flwyddyn y cymerir y gwyliau.

NODYN I – POLISI'AU CYFRIFO (parhad)

1.4.2 Buddion Terfynu Cyflogaeth

Mae buddion terfynu cyflogaeth yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad y Cyd-Bwyllgor i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu o ganlyniad i benderfyniad y swyddog i dderbyn diswyddiad yn wirfoddol ac fe'u codir ar sail addasiad cronïad yn erbyn y gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan na all y Cyd-Bwyllgor dynnu'n ôl y cynnig o'r buddion hynny neu pan fo'r Cyd-Bwyllgor yn cydnabod cost o ail-strwythuro, p'run bynnag sydd gyntaf.

Pan fo buddion terfynu cyflogaeth yn cynnwys ychwanegiadau i bensiynau mae'r ddarpariaeth statudol yn golygu y dylai'r Cyd-Bwyllgor dderbyn y gost sydd yn daladwy gan y Cyd-Bwyllgor i'r Gronfa Bensiwn neu i'r pensiynwr yn hytrach na'r swm wedi ei gyfrifo yn unol â'r safonau cyfrifeg berthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau mae angen neilltuo symiau i ac o'r Gronfa Bensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol am fuddion terfynu pensiynau ychwanegol a rhoi yn eu lle, y debydau am yr arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau taladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn.

1.4.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyd-Bwyllgor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon a weinyddir gan Capita Teachers' Pensions ar ran Adran Addysg Llywodraeth San Steffan.
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd.

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lym-p-symiau) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Cyd-Bwyllgor a'u cyn-gyflogwyr.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer y cynllun athrawon yn golygu nad yw ymrwymadau'r buddion yn cael eu hadnabod i'r Cyd-Bwyllgor. Mae'r cynllun felly yn cael ei gyfrifo fel petai yn gynllun cyfraniadau diffiniedig ac nid yw ymrwymadau ar gyfer taliadau yn y dyfodol yn cael eu hadnabod yn y Fantolen. Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynnwys cost cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Athrawon yn y flwyddyn.

1.4.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon y Cyd-Bwyllgor ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y Gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Cyd-Bwyllgor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr a.y.b. yn ogystal â thafuniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

Gostyngir yr ymrwymadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 2.7% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol o werth AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Cyd-Bwyllgor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

NODYN I – POLISIÂU CYFRIFO (parhad)

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymiadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle mae'r gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymiadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau heb eu Dosrannu.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod - gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r Cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynnwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net - yn cael eu debydu i Reserf Pensiynau fel Incwm a Gwariant Ariannu Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau yn cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu am nad yw'r actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Ariannu Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i'r Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymiadau; sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i'r Gronfa Gyffredinol dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan y Cyd-Bwyllgor i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg berthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiadau mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi yn eu lle'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i'r Cyd-Bwyllgor o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymiadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol (yn cynnwys Cyd-Bwyllgorau) yng Nghymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh 19.

1.4.5 Buddion Dewisol

Mae gan y Cyd-Bwyllgor hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymiadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o'r staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiâu â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

NODYN I – POLISIÂU CYFRIFO (parhad)

1.5 Digwyddiadau Wedi'r Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau wedi dyddiad y fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddiad y Datganiad o'r Cyfrifon. Gellir adnabod dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth o amgylchiadau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – caiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath; a
- y rhai hynny sy'n dynodi amgylchiadau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – ni chaiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond os ystyrir y byddai'n cael effaith faterol, yna byddai natur y digwyddiadau ynghyd â amcangyfrif o'r effaith ariannol (lle gellid amcangyfrif y gost) yn cael ei ddatgelu yn y nodiadau.

Nid yw unrhyw ddigwyddiadau sy'n digwydd wedi'r dyddiad awdurdodi cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o'r Cyfrifon.

1.6 Addasiadau Cyfnod Blaenorol, newidiadau i Bolisiau Cyfrifo, Amcangyfrifon a Gwallau

Gall yr angen i wneud addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiau cyfrifo neu i gywiro gwall sylweddol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifeg yn rhagolygol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd i ddod a effeithir gan y newid, ac felly ni wneir addasiad cyfnod blaenorol.

Yr unig dro y gwneir newidiadau i bolisiau cyfrifo yw pan yn ofynnol gan ymarferion cyfrifo priodol neu bod y newid yn darparu gwybodaeth mwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyd-Bwyllgor. Pan wneir newid, cyfrifir amdano yn ôl-weithredol (oni bai y nodir yn wahanol) trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi wedi bodoli erioed.

Caiff gwallau materol a ddarganfyddir mewn ffigyrau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol.

1.7 Grantiau'r Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill

Mae grantiau a chyfraniadau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a refeniw yn cael eu cyfrifo ar sail groniodol, ac yn cael eu cydnabod ar unwaith fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod amod ynghlwm wrth y grant neu gyfraniad nad yw'r Cyd-Bwyllgor wedi ei fodloni.

1.8 Gorbenion a Chostau Gwasanaethau Cefnogol

Mae'r taliadau am wasanaethau a ddarperir gan Adrannau Canolog Cefnogol o fewn Cyngor Gwynedd yn seiliedig ar gyfuniad o brisiau a bennir ymlaen llaw, amser y staff a gofnodir, cofnodi trafodion a fformiwlâu penodedig.

1.9 Darpariaethau

Mae'r Cyd-Bwyllgor yn gosod darpariaethau o'r neilltu ar gyfer ymrwymadau penodol sy'n debygol neu'n sicr o godi ond ni ellir ar hyn o bryd eu pennu'n gywir. Dosberthir y darpariaethau hyn fel ymrwymadau tymor hir neu dymor byr fel sy'n briodol yn ddibynnol ar natur bob darpariaeth.

1.10 Reserfau

Mae reserfau penodol yn cael eu creu ar gyfer rhoi symiau o'r neilltu ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol. Mae hyn yn cael ei wneud drwy drosglwyddiadau allan o'r Balans Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

Cedwir rhai reserfau eraill sef 'Reserfau na ellir eu defnyddio', i bwrpasau technegol o reoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol a buddion gweithwyr. Nid yw'r rhain yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy y Cyd-Bwyllgor.

NODYN 1 – POLISIÂU CYFRIFO (parhad)

1.11 Treth ar Werth

Dim ond mewn sefyllfa ble nad oes modd adennill TAW, y cynhwysir TAW neu'n ei dderbyn fel cost 'TAW anadferadwy'. Nid yw'r Cyd-Bwyllgor wedi cofrestru gyda TAW. Mae'r TAW yn cael ei adennill drwy gofrestrriad TAW Cyngor Gwynedd.

1.12 Dyledwyr a Chredydwyr

Cedwir Cyfrifon y Cyd-Bwyllgor ar sail cronni yn unol â'r Côt Ymarfer Cyfrifeg. Mae'r cyfrifon yn adlewyrchu gwir wariant ac incwm sy'n berthnasol i'r flwyddyn dan sylw, boed y taliadau a'r derbyniadau wedi cael eu talu neu eu derbyn yn y flwyddyn.

Eithriad i'r arfer yma yw taliadau chwarterol megis trydan, a gyfrifir yn ôl dyddiad darllen y mesurydd yn hytrach na rhannu'r gost rhwng gwahanol flynyddoedd ariannol, ac hefyd rhai taliadau blynyddol. Trwy weithredu'r polisi'n gyson ymhob blwyddyn ni chaiff effaith o bwys ar gyfrifon y flwyddyn.

1.13 Gweithrediadau ar y Cyd

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gweithgareddau sy'n cael eu hymgymryd â hwy ar y cyd â mentrwyr eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân.

Mae'r Cyd-Bwyllgor GwE wedi ei gategoreiddio fel Gweithred ar y Cyd.

NODYN 2 – NEWID MEWN POLISI CYFRIFO

Nid oedd newidiadau i bolisiau cyfrifeg yn ystod 2017/18.

NODYN 3 - SAFONAU CYFRIFEG SYDD WEDI EU CYHOEDDI OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Mae'r Côt Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA yn gofyn i effaith disgwylidig unrhyw safonau cyfrifeg sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eto eu mabwysiadu gael ei ddatgan. Mae hyn yn berthnasol i'r ymarferion newydd neu ddiwygiedig canlynol o fewn Côt 2018/19:-

SAARh 9 Offerynnau Ariannol.

SAARh 15 Incwm o Gontractau gyda Cwsmeriaid gan gynnwys addasiadau i SAARh 15 Eglurhad i SAARh 15 Incwm o Gontractau gyda Cwsmeriaid.

Addasiadau i SCRh 12 *Trethi Incwm*: Cydnabod Asedau Treth Gohiriedig am golledion heb eu gwireddu.

Addasiadau i SCRh 7 *Datganiad o Lif Arian*: Menter Datgelu.

Mae'n ofynnol fod y Côt yn weithredol o 1 Ebrill 2018 ac felly nid oes unrhyw effaith ar Ddatganiad o'r Cyfrifon 2017/18, a does dim disgwyl i'r safonau newydd neu'r newidiadau o fewn Côt Ymarfer 2018/19 gael effaith sylweddol ar yr wybodaeth a gyflwynir yn y datganiadau ariannol.

NODYN 4 - BARN ALLWEDDOL WRTH DDEFNYDDIO'R POLISIÂU CYFRIFO

Wrth weithredu'r polisiau cyfrifo a restrir yn Nodyn 1, mae'r Cyd-Bwyllgor wedi gorfod barnu, gwneud amcangyfrifon a thybiaethau ynghylch trafodion cymhleth, rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau i'r dyfodol a symiau yr asedau ac ymrwymadau i'w cario, nad yw'n amlwg o ffynonellau eraill.

Mae'r farn, amcangyfrifon a thybiaethau cysylltiol a wnaed wedi eu selio ar arferion cyfredol priodol, profiad hanesyddol a ffactorau eraill sy'n cynnwys tybiaethau a thafluniadau hanesyddol, cyfredol a rhagamcanion i'r dyfodol, asesiad proffesiynol, tueddiadau cyfredol a ffactorau lleol a ystyrir yn berthnasol.

Yn y blynyddoedd diwethaf bu peth ansicrwydd am lefelau ariannu grantiau i'r dyfodol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r mater yma yn rhan bwysig o Strategaeth Ariannol y Cyd-Bwyllgor sy'n cael ei ddiweddarau yn gyson, gyda'r ffactorau a wybyddir ac a ragwelir yn cael ystyriaeth briodol.

Gwneir pob ymdrech i ddod o hyd i, ac i ddefnyddio'r holl wybodaeth berthnasol wrth asesu a phennu'r sefyllfa, sy'n hynod allweddol wrth ystyried materion megis prisiaid yr actiwari o asedau a rhwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn, reserfau a glustnodwyd, darpariaethau ac ymrwymadau dibynnol. Fodd bynnag, gan nad oes modd pennu'r materion hyn i sicrwydd gall y gwir ganlyniadau amrywio o'r amcangyfrifon. Mae'r amcangyfrifon a thybiaethau gwaelodol yn cael eu hadolygu'n gyson.

NODYN 5 - TYBIAETHAU WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU ERAILL O AMCANGYFRIF ANSICR

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau wedi eu hamcangyfrif yn seiliedig ar dybiaethau wedi eu gwneud gan y Cyd-Bwyllgor am y dyfodol neu sydd yn ansicr fel arall. Mae'r amcangyfrifon wedi eu seilio ar brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu rhai balansau yn bendant, gall y canlyniadau terfynol fod yn wahanol i'r tybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitem ganlynol ar Fantolen y Cyd-Bwyllgor ar 31 Mawrth 2018 yn un a ystyrir gyda risg sylweddol (o ran sicrwydd y gwerth a amcangyfrifir) a allai arwain at gywiriadau arwyddocaol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:

- **Ymrwymiad Pensiwn** - Mae sefyllfa'r Ymrwymiad Pensiwn a adlewyrchir yn y cyfrifon yn seiliedig ar nifer o asesiadau a dyfarniadau cymhleth a phroffiliau amrywiol gan gynnwys y gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, rhagolygon lefelau cyflog, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfradd marwolaethau a'r gyfradd adenillion ddisgwyliedig ar asedau'r Gronfa Bensiwn, yn unol â'r wybodaeth a ddarparwyd gan Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd. Mae gwymbodaeth bellach ar gael yn Nodyn 24 a 25

NODYN 6 – EITEMAU MATEROL O INCWM A GWARIANT

Mae'r eitemau perthnasol yn cynnwys:-

- £601k yn y maes pensiwn ar ailfesuriad o'r asedau buddion diffiniedig net, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 16).
- £17,048k mewn grantiau a chyfraniadau a'r gwariant cyfatebol (Nodyn 21). Cynnydd o £960k o'i gymharu â 2016/17.

NODYN 7 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

2017/18	ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU			
	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf £'000	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (i) £'000	Gwahaniaethau Eraill (ii) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Gweithwyr	0	221	5	226
Eiddo	0	0	0	0
Cludiant	0	0	0	0
Gwasanaethau a Chyflenwadau	0	0	0	0
Trydydd Parti	0	0	0	0
Incwm	0	0	0	0
Cost Gwasanaethau	0	221	5	226
Gwariant Gweithredol Arall	0	0	0	0
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	0	183	0	183
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	0	0	0
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	404	5	409

2016/17	ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU			
	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf £'000	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (i) £'000	Gwahaniaethau Eraill (ii) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Gweithwyr	0	(65)	12	(53)
Eiddo	0	0	0	0
Cludiant	0	0	0	0
Gwasanaethau a Chyflenwadau	0	0	0	0
Trydydd Parti	0	0	0	0
Incwm	0	0	0	0
Cost Gwasanaethau	0	(65)	12	(53)
Gwariant Gweithredol Arall	0	0	0	0
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	0	113	0	113
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	0	0	0
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	48	12	60

NODYN 7 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU (parhad)

(i) Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiynnau

Newidiadau net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegiadau *Buddion Gweithwyr SCR* h 19 sy'n gysylltiedig â chostau ac incwm pensiwn:

- Ar gyfer **Gwasanaethau** – mae hyn yn cynrychioli hepgor y cyfraniadau pensiwn cyflogwr wnaed gan yr Awdurdod fel y caniateir trwy statud a'u amnewid gyda'r costau gwasanaeth cyfredol a'r costau gwasanaeth hanesyddol.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a Buddsoddi** – y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig sy'n gost yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

(ii) Gwahaniaethau Eraill

Mae gwahaniaethau eraill rhwng y swm sy'n cael ei ddebydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r symiau sy'n daladwy/derbyniadwy i gael eu cydnabod trwy statud:

- Ar gyfer **Gwasanaethau** – mae'r swm yn cynrychioli addasiad am groniat absenoldebau a ennillwyd ond heb eu cymryd yn ystod y flwyddyn.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a Buddsoddi** – mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol gogyfer a gwahaniaethau amseru am breimiymau a disgownt.

NODYN 8 - ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Cyd-Bwyllgor yn ystod y flwyddyn yn unol ag ymarferion cyfrifo priodol i'r adnoddau hynny a benodir gan ddarpariaethau statudol yn rhai sydd ar gael i'r Cyd-Bwyllgor i gwrdd â gwariant yn y dyfodol.

2017/18		
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserf Defnyddiadwy Balans Cronfa Gyffredinol	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio
	£'000	£'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:		
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymdeol wedi eu debydu/ credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Nodyn 25)	(1,281)	1,281
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	877	(877)
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig		
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(5)	5
Cyfanswm Addasiadau	(409)	409

2016/17		
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserf Defnyddiadwy Balans Cronfa Gyffredinol	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio
	£'000	£'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:		
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymdeol wedi eu debydu/ credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Nodyn 25)	(734)	734
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	686	(686)
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig		
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(12)	12
Cyfanswm Addasiadau	(60)	60

NODYN 9 – TROSGLWYDDIAD I/O RESERFAU A GLUSTNODWYD

Mae'r nodyn isod yn amlygu'r swm a neilltuwyd o'r Gronfa Gyffredinol mewn reserfau a glustnodwyd er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol.

Reserfau a Glustnodwyd

	Reserfau Cyd-Bwyllgor GwE £'000
Balans 31 Mawrth 2017	895
<u>Trosglwyddiadau:</u>	
Mewn	15
Allan	(762)
Balans 31 Mawrth 2018	148

NODYN 10 – GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

2016/17		2017/18
£'000		£'000
113	Llog net yr ymrwymadau/(asedau) buddion diffiniedig net	183
113	Cyfanswm	183

NODYN 11 – DYLEDWYR TYMOR BYR

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Llywodraeth Cymru	2,697	2,427
Cyrff Llywodraeth Ganolog	67	89
Awdurdodau Lleol	1,081	1,730
Endidau Eraill ac Unigolion	88	64
Cyfanswm	3,933	4,310

NODYN 12 – ARIAN A CHYFWERTHOEDD ARIAN

Nid oes gan y Cyd-Bwyllgor gyfrif banc ei hun a gweinyddir yr holl arian parod gan Cyngor Gwynedd o fewn ei gyfrifon ei hun. Dangosir un ffigwr net yn flynyddol yn y tabl, sef swm net yr arian parod neu orddrafft banc wedi ei ddal ar ran y Cyd-Bwyllgor o fewn symiau Cyngor Gwynedd.

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Arian Mewn Llaw	543	271
Arian a Chyferthoedd Arian	543	271
Gorddrafft Banc	0	0
Cyfanswm	543	271

NODYN 13 – CREDYDWYR TYMOR BYR

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Llywodraeth Cymru	113	47
Cyrff Llywodraeth Ganolog Eraill	76	92
Awdurdodau Lleol	2,563	3,477
Endidau Eraill ac Unigolion	547	630
Cyfanswm	3,299	4,246

NODYN 14 – DARPARIAETHAU

Mae'r Cyd-Bwyllgor yn gosod o'r neilltu ddarpariaethau ar gyfer ymrwymiadau penodol na ellir ar hyn o bryd eu pennu'n sicr o ran maint neu amser. Ni chaniateir, yn unol ag egwyddorion cyfrifeg, i wneud darpariaethau ar gyfer patrymau gwariant anwastad. Fodd bynnag, gellir sefydlu reserfau wedi eu clustnodi ac ac wedi ei gynnwys yn Nodyn 9.

	Balans ar 31 Mawrth 2017 £'000	(Ychwanegiad) / Gostyngiad / Trosglwyddiad £'000	Defnydd yn y flwyddyn £'000	Balans ar 31 Mawrth 2018 £'000
Darpariaethau Tymor Byr				
Darpariaeth Cynllun Ceir Gwyrdd	(3)	0	0	(3)
	(3)	0	0	(3)

Darpariaeth Cynllun Ceir Gwyrdd – darpariaeth ar gyfer gofynion cynllun prydlesu ceir staff.

NODYN 15 – RESERFAU DEFNYDDIADWY

Mae'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau yn manylu ar y symudiad yn reserfau defnyddiadwy'r Cyd-Bwyllgor.

NODYN 16 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO

31 Mawrth 2017		31 Mawrth 2018
£'000		£'000
(6,945)	Reserf Pensiynau	(6,748)
(74)	Cyfrif Absenoldeb Cronedig	(79)
(7,019)	Cyfanswm Reserfau na ellir eu defnyddio	(6,827)

Reserf Pensiynau

Mae'r Reserf Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amser sydd yn deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ariannu buddion ymddeol yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Cyd-Bwyllgor yn cyfrifo buddion ymddeol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel mae'r buddion yn cronni blynyddoedd o wasanaeth, gyda'r rhwymedigaeth yn diweddar i adlewyrchu chwyddiant, newid tybiaethau ac enillion buddsoddiadau gan unrhyw adnoddau wedi ei neilltuo i gwrdd â'r gost. Fodd bynnag, mae anghenion statudol yn gofyn i fuddion wedi eu hennill cael eu ariannu fel y mae'r Cyd-Bwyllgor yn cyfrannu dros y gweithwyr i'r Gronfa Bensiwn neu yn y diwedd talu pensiwn ble mae'n bennaf gyfrifol. Mae balans debyd y Reserf Pensiynau felly yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion enilledig gan gyn weithwyr a gweithwyr presennol ble mae'r Cyd-Bwyllgor wedi neilltuo i'w cyfarfod. Mae'r trefniadau statudol yn sicrhau bydd arian wedi ei neilltuo erbyn bydd y buddion angen eu talu.

2016/17		2017/18
£000		£000
(3,231)	Balans 1 Ebrill	(6,945)
(3,666)	Ailfesuriad (ymrwymadau) / asedau buddion diffiniedig net (Nodyn 25)	601
(734)	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,281)
686	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	877
(6,945)	Balans 31 Mawrth	(6,748)

NODYN 16 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

Cyfrif Absenoldeb Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig yn amsugno'r gwahaniaethau fyddai fel arall yn ymddangos ar Falans y Gronfa Gyffredinol trwy Gronni absenoldebau cyfadfer enilledig ond heb eu cymeryd yn y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a ddygir ymlaen ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2016/17		2017/18
£000		£000
(62)	Balans 1 Ebrill	(74)
(12)	Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(5)
(74)	Balans 31 Mawrth	(79)

NODYN 17 – DATGANIAD LLIF ARIAN: ADDASIADAU I'R GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU AM SYMUDIADAU ANARIANNOL

2016/17		2017/18
£'000		£'000
(893)	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	(947)
2,485	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Dyledwyr	377
(48)	Ymrwymiad Pensiwn	(404)
(230)	Eitemau anariannol eraill sydd wedi eu cynnwys yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaeth	92
1,314		(882)

NODYN 18 – DIGWYDDIADAU WEDI DYDDIAD Y FANTOLEN

Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw ddigwyddiadau ôl-fantolen.

NODYN 19 – TALIADAU I SWYDDOGION

19a. Mae Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018, yn gosod dyletswydd ar y Cyd-Bwyllgor i ddatgan y wybodaeth ganlynol ar gyfer gweithwyr sydd wedi eu dynodi fel Uwch Swyddogion, sydd gyda chyflog rhwng £60,000 a £150,000. Yn unol â'r gofynion diffiniedig, cynhwysir isod y cyflog pensiynadwy, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a chostau eraill y cyflogwr (sydd yn cynnwys buddion diswyddo), ond ni chynhwysir cyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr. Gwnaed y taliadau canlynol i uwch swyddogion y Cyd-Bwyllgor sydd wedi eu cyflogi'n uniongyrchol gan GwE:

2016/17				Uwch Swyddogion	2017/18			
Cyfraniadau		Costau			Cyfraniadau		Costau	
Pensiwn		Eraill			Pensiwn		Eraill	
Cyflog	Cyflogwr	Cyflogwr	Cyfanswm		Cyflog	Cyflogwr	Cyflogwr	Cyfanswm
£	£	£	£		£	£	£	£
0	0	0	0	Prif Swyddog ¹	77,708	17,562	0	95,270
50,118	12,937	0	63,055	Prif Swyddog ²	0	0	0	0

1) Am y cyfnod 1 Tachwedd 2016 i 31 Mai 2017, roedd deilydd y swydd yn Bennaeth Addysg Cyngor Gwynedd ac yn gweithredu fel Rheolwr Gyfarwyddwr dros-dro i GwE ar sail rhan amser, gyda GwE yn gyfrifol am ad-dalu 80% o'r costau sef £18k yn 2017/18 (£39k yn 2016/17). Deilydd yn y swydd yn barhaol ers 1 Mehefin 2017.

2) Deilydd yn y swydd hyd at ddiwedd Hydref 2016.

19b. Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill y Cyd-Bwyllgor a dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ac eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr) ond sydd yn cynnwys costau diswyddo. Nid oedd unrhyw gostau diswyddo perthnasol yn 2017/18 a 2016/17.

Nifer gweithwyr eraill a dderbyniodd mwy na £60,000 sydd yn cynnwys cyflogau a chostau diswyddo:		
Nifer yn 2016-17		Nifer yn 2017-18
Cyfanswm		Cyfanswm
2	£60,000 - 64,999	4
2	£65,000 - 69,999	3

NODYN 20 – COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r Cyd-Bwyllgor wedi derbyn y costau isod ar gyfer archwilio allanol.

2016/17		2017/18
£'000		£'000
8	Ffioedd taladwy i archwilydd apwyntwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru am wasanaethau archwilio allanol	11
0	Addasiad ffioedd archwilydd allanol blwyddyn flaenorol	3
8	Ffioedd Net	14

Mae Cwmni Deloitte wedi eu penodi gan Archwilydd Cyffredinol Cymru fel archwilydd allanol i Gyngor Gwynedd, ac felly GwE.

NODYN 21 – INCWM GRANT

21a. Mae'r Cyd-Bwyllgor wedi credydu'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2016/17		2017/18	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Grantiau a Chyfraniadau wedi eu Credydu i Wasanaethau				
Llywodraeth Cymru -				
Her Ysgolion Cymru	2,108		26	
TGAU, PISA a Llythrennedd Gwyddoniaeth	1,058		0	
Grant Codi Safonau	0		2,473	
Cefnogi Defnydd Iaith Anffurfiol - Plant a Phobl Ifanc	0		240	
CPCP - Cymhwyster Proffesiynol Cenedlaethol ar gyfer Prifathrawiaeth	129		147	
Grant Amddifadedd Disgyblion - Plant Mewn Gofal *	672		844	
Rhwydwaith Ysgolion Arloesi	1,608		1,891	
Cefnogaeth Llythrennedd a Rhifedd a leithoedd				
Tramor Modern	23		0	
Canolfannau Rhagoriaeth leithoedd Tramor Modern	120		0	
Dysgu yn Cymru Digidol (LiDW)	113		114	
Arall	114		144	
		5,945		5,879
Grantiau a Chyfraniadau gan Lywodraeth arall				
Cyngor Chwaraeon Cymru	181		48	
Cyngor Gweithlu Addysg	76		339	
		257		387
Grantiau a Chyfraniadau eraill				
Cyfraniadau'r Cyngorau tuag at y Gwasanaeth Craidd				
Conwy	631		629	
Dinbych	622		623	
Fflint	929		927	
Gwynedd	728		722	
Ynys Môn	415		414	
Wrecsam	772		770	
		4,097		4,085
Grant Gwella Addysg (GGA) * :				
Ariannu Cyfatebol gan Gyngorau				
Conwy	67		67	
Dinbych	346		343	
Fflint	87		86	
Gwynedd	551		547	
Ynys Môn	293		291	
Wrecsam	0		0	
Llywodraeth Cymru	4,120		4,355	
		5,464		5,689
Arall		325		1,008
Cyfanswm Grantiau a Chyfraniadau wedi eu Credydu i Wasanaethau		16,088		17,048

*Ddim yn cynnwys grantiau wedi eu dosbarthu'n uniongyrchol i'r ysgolion.

NODYN 21 – INCWM GRANT (parhad)

21b. Mae'r Cyd-Bwyllgor wedi derbyn grantiau sydd eto i'w adnabod fel incwm gan fod amodau wedi ei glynu i'r grantiau sy'n golygu ella y bydd rhaid dychwelyd yr arian i'r rhoddwr. Mae'r balans ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Derbyniadau Grantiau a Chyfraniadau Ymlaen Llaw		
Tymor Byr		
Cyngor Chwaraeon Cymru	46	0
Rhwydwaith Ysgolion Arloesi	112	0
Rhaglen Athrawon Newydd Gymhwysio	198	264
Cyfanswm	356	264

NODYN 22 – PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae'n ofynnol i'r Cyd-Bwyllgor ddatgelu trafodaethau materol-berthnasol gyda phartiön cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu'r Cyd-Bwyllgor, neu i gael eu rheoli neu ddylanwadu gan y Cyd-Bwyllgor. Mae datgelu'r trafodaethau hyn yn galluogi'r darllenwyr i asesu a oes cyfyngiad ar allu'r Cyd-Bwyllgor i weithredu'n annibynnol, neu a yw'n medru cyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Cyd-Bwyllgor. I gydymffurfio efo'r gofynion, gwneir hyn drwy ofyn i'r Aelodau a'r Uwch Swyddog gwblhau datganiad personol, fel a ddiffinnir yng Nghôd ymarfer CIPFA.

Aelodau

Mae gan aelodau'r Cyd-Bwyllgor ddylanwad dros bolisiau ariannol a gweithredol y Cyd-Bwyllgor.

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu berthynas mewn cwmnïau neu fusnesau a all fod yn ymdrin â'r Cyd-Bwyllgor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a'r balansau ar 31 Mawrth 2018 wnaed i'r cwmnïau yma yn ystod 2017/18 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyd-Bwyllgor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyd-Bwyllgor
£'000	£'000	£'000
350	0	0

Mae'r ffigurau yn seiliedig ar y wybodaeth parthed dychweliadau Cyngorwyr.

Swyddogion

Mae Uwch Swyddog y Cyd-Bwyllgor wedi datgan fel sydd yn ofynnol a phriodol, diddordeb neu berthynas mewn cwmnïau, cyrff gwirfoddol, elusennol neu gyhoeddus sydd yn derbyn taliadau gan y Cyd-Bwyllgor. Ni wnaed unrhyw daliadau i'r cwmnïau yma yn ystod 2017/18 ac nid oes unrhyw swm yn ddyledus gan nac i'r Cyd-Bwyllgor gan y cwmnïau a nodwyd.

NODYN 23 – PECYNNAU TERFYNU GWAITH

Mae'r nifer o becynnau terfynu gwaith sydd yn cynnwys cyfanswm y gost fesul band a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi eu cynnwys yn y tabl isod. Mae'r gost yn y tabl isod yn adlewyrchu'r gost berthnasol i'r cyflogwr yn hytrach na gwir gost y taliadau i'r unigolion.

Band cost y pecynnau terfynu gwaith (yn cynnwys taliadau arbennig)	Nifer diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau cytunedig eraill		Nifer y pecynnau terfynu gwaith fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau terfynu gwaith ymhob band	
	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17 £'000	2017/18 £'000
£								
0 - 20,000	3	0	0	0	3	0	4	0
Cyfanswm	3	0	0	0	3	0	4	0

NODYN 24 - CYNLLUNIAU PENSIWN A GYFRIFIR AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan y Cyd-Bwyllgor yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran dros Addysg y Llywodraeth. Mae'r cynllun yn rhoi buddion penodol i Athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Cyd-Bwyllgor yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau.

Mewn egwyddor cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Er hynny, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran dros Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w talu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Cyd-Bwyllgor yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad o'r Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail a chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2017/18 talodd y Cyd-Bwyllgor £10k (2016/17: £11k) am gost pensiwn athrawon, oedd yn cynrychioli 16.48%, ar gyfartaledd (2016/17: 15.65%), o dâl pensiynadwy athrawon. Yn ychwanegol at hyn mae'r Cyd-Bwyllgor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfarnir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Nid oedd unrhyw gostau am hyn yn 2017/18 nac yn 2016/17. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig a'u cynhwysir yn Nodyn 25.

NODYN 25 – COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith eu swyddogion a'u gweithwyr eraill, mae'r Cyd-Bwyllgor yn gwneud cyfraniadau at gostau buddiannau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion yma yn daladwy hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan y Cyd-Bwyllgor ymrwymiad i wneud y taliadau. Mae'n rhaid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau yn y dyfodol.

Mae GwE yn ymwneud â dau gynllun buddiannau ar ôl-gyflogaeth:

- a) **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol** a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd. Mae'n gynllun wedi ei ariannu, gyda buddion diffiniedig yn seiliedig ar gyflog terfynol tan 31 Mawrth 2014 ac yn seiliedig ar gyflog cyfartaledd gyrfa o 1 Ebrill 2014. Mae'r Cyd-Bwyllgor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, sydd wedi eu cyfrifo ar lefel sydd i fod i falansio'r ymrwymadau pensiwn gyda'r asedau a fuddsoddir.
- b) **Trefniadau ar gyfer dyfarniad buddiannau ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn fuan.** Trefniant buddion a ddiffinnir heb ei ariannu yw hyn, lle adnabyddir yr ymrwymadau wrth wneud y dyfarniad. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi eu cronni er mwyn cwrdd â'r ymrwymadau pensiwn, ac mae angen cynhyrchu arian er mwyn cwrdd â gwir daliadau pensiwnau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Mae Cronfa Pensiwn Gwynedd yn cael ei gweithredu dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phwyllgor Pensiwnau Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Caiff y polisi ei bennu yn unol â Rheoliadau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Y Pwyllgor sy'n penodi rheolwyr buddsoddi'r gronfa.

Y prif risgiau i'r Cyd-Bwyllgor o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (megis nifer fawr yn tynnu allan o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, enillion bondiau a pherfformiad buddsoddiadau ecwiti a ddelir yn y cynllun. Mae'r rhain wedi'u lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol gan statud fel y disgrifir yn y nodyn polisiâu cyfrifo i'r Cyd-Bwyllgor.

Trafodion sydd yn Perthyn i Fuddion Ôl-gyflogaeth

Mae'r Cyd-Bwyllgor yn adnabod cost y buddion ymddeol yng nghost gwasanaethau a adroddir pan mae gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan mae'r buddion yn cael eu talu. Fodd bynnag, mae'r gost sydd rhaid ei ddangos yn erbyn Treth y Cyngor (trwy gyfraniadau'r Cynghorau) yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn. Felly, mae gwir gost buddion ar ôl cyflogaeth/ymddeol yn cael eu gwrthdroi allan o Gronfa Gyffredinol y Cyd-Bwyllgor trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau. Yn ystod y flwyddyn mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.

NODYN 25 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir ac Ymrwymiad Net	Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2017			Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2018		
	Asedau	Ymrwymia dau	(Ymrwymia dau) /asedau net	Asedau	Ymrwymia dau	(Ymrwymia dau) /asedau net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	13,529	0	13,529	14,702	0	14,702
Gwerth Presennol Ymrwymia dau wedi eu hariannu	0	(16,760)	(16,760)	0	(21,647)	(21,647)
Gwerth Presennol Ymrwymia dau heb eu hariannu	0	0	0	0	0	0
Sefyllfa Agoriadol ar 1 Ebrill	13,529	(16,760)	(3,231)	14,702	(21,647)	(6,945)
Cost Gwasanaeth						
Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	(621)	(621)	0	(1,098)	(1,098)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	(621)	(621)	0	(1,098)	(1,098)
Llog Net						
Incwm Llog ar Asedau'r Cynllun	482	0	482	392	0	392
Cost Llog ar Fuddion a Ddiffinnir Ymrwymiad	0	(595)	(595)	0	(575)	(575)
Cyfanswm Llog Net	482	(595)	(113)	392	(575)	(183)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	482	(1,216)	(734)	392	(1,673)	(1,281)
Llif Arian						
Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	195	(195)	0	224	(224)	0
Cyfraniadau y Cyflogwr	624	0	624	878	0	878
Cyfraniadau ynglŷn â buddion wedi eu hariannu	0	0	0	0	0	0
Buddion a Dalwyd	(334)	334	0	(348)	348	0
Buddion Heb eu Hariannu a Dalwyd	0	0	0	0	0	0
Sefyllfa Cau y Disgwyllir	14,496	(17,837)	(3,341)	15,848	(23,196)	(7,348)
Ail Fesuriadau						
Newid mewn Tybiaethau Demograffig	0	50	50	0	0	0
Newid mewn Tybiaethau Ariannol	0	(2,295)	(2,295)	0	479	479
Profïadau Eraill	0	(1,565)	(1,565)	0	0	0
Enillion ar Asedau ac eithrio symiau a gynhwysir yn llog net	206	0	206	121	0	121
Cyfanswm yr Holl Ail Fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	206	(3,810)	(3,604)	121	479	600
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	14,702	0	14,702	15,969	0	15,969
Gwerth Presennol Ymrwymia dau wedi eu hariannu	0	(21,647)	(21,647)	0	(22,717)	(22,717)
Gwerth Presennol Ymrwymia dau heb eu hariannu**	0	0	0	0	0	0
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth	14,702	(21,647)	(6,945)	15,969	(22,717)	(6,748)

* Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% cyflogau ar gyfer costau gweinyddiaeth.

** Ar gyfer ymrwymia dau heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2018, tybir bod yr holl bensiynau heb eu hariannu, yn daladwy am weddill oes yr aelod. Tybir hefyd bod 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) pan fuont farw ac y bydd eu priod (cydbreswylwyr) yn derbyn pensiwn o 50% o bensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

NODYN 25 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Prif Gategoriâu Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r Actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion SCRh19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheini sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny sydd ddim yn cael eu dyfynnu. Tybir bod rhaniad asedau GwE ar yr un gyfrannedd â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2017. Mae'r tabl uchod yn dangos y rhaniad. Mae'r Actiwari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £1,939m ar 31 Mawrth 2018, yn seiliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddol a chan roi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol. Dim ond rhan o'r Gronfa sy'n berthnasol i'r GwE.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod a'r gwerth bid yn unol â gofynion SCRh19.

Categori Ased	Ar 31 Mawrth 2017				Ar 31 Mawrth 2018			
	Prisau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm		Prisiau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm	
	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	£'000	%
Ernesau Ecwiti								
Defnyddiwr	504	0	504	3	474	0	474	3
Cynhyrchu	455	0	455	3	524	0	524	3
Ynni a Gwasanaethau	82	0	82	1	50	0	50	0
Sefydliadau Ariannol	282	0	282	2	283	0	283	2
Iechyd a Gofal	726	0	726	5	811	0	811	5
Technoleg Gwybodaeth	591	0	591	4	607	0	607	4
Eraill	40	0	40	0	55	0	55	0
Ernesau Dyledion								
Eraill	0	1,837	1,837	12	0	2,321	2,321	14
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	664	664	5	0	621	621	4
Eiddo Diriaethol								
Eiddo y DU	323	803	1,126	8	373	846	1,219	8
Eiddo Tramor	0	30	30	0	0	15	15	0
Cronfeydd								
Buddsoddi ac								
Ymddiriedolaethau								
Unedol								
Ecwiti	3,143	4,472	7,615	52	3,242	4,867	8,109	51
Is-adeiladwaith	0	197	197	1	0	279	279	2
Deilliadau								
Arian a								
Chyfwertioedd								
Arian								
Y cyfan	553	0	553	4	601	0	601	4
Cyfanswm	6,699	8,003	14,702	100	7,020	8,949	15,969	100

NODYN 25 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Sail ar gyfer amcangyfrif asedau ac ymrwymiadau

Mae'r ymrwymiadau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, sef amcangyfrif o'r pensiwn fydd yn daladwy yn y dyfodol yn ddibynnol ar dybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, disgwyliad oes a lefelau cyflog. Mae disgwyliad oes yn seiliedig ar ragamcanion penodol i'r gronfa a elwir yn VitaCurves a thybir bod gwelliant tymor hir eisoes wedi cyrraedd yr eithaf, sydd gyfystyr â 1.25% y flwyddyn.

Mae Hymans Robertson, cwmni actiwari annibynnol, wedi amcangyfrif ymrwymiadau Cynllun Pensiwn Gwynedd ac ymrwymiadau Buddion Dewisol. Roedd amcangyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd yn seiliedig ar y prisiad llawn ddiweddaraf o'r cynllun fel yr oedd ar 31 Mawrth 2016. Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddir gan yr actiwari yn y tabl canlynol wedi cael effaith sylweddol ar werthoedd yr asedau a'r ymrwymiadau fel a ganlyn:-

	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018
Tybiaethau Ariannol	% y.f.	% y.f.
Cyfradd Codiad Pensiynau	2.4	2.4
Cyfradd Codiad Cyflogau*	2.4	2.4
Cyfradd Chwyddiant	2.4	2.4
Cyfradd Ddisgownt	2.6	2.7
Cyfradd Enillion Tymor Hir a Ddisgwylir ar yr holl asedau	2.6	2.7
Nifer a ddisgwylir i gymryd yr opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeol		
am wasanaeth cyn Ebrill 2008	50	50
am wasanaeth ar ôl Ebrill 2008	75	75
Tybiaethau Marwolaeth	Blynyddoedd	Blynyddoedd
Hyd oes ar 65 oed am bensiynwyr cyfredol		
Dynion	22.0	22.0
Merched	24.2	24.2
Hyd oes ar 65 oed am bensiynwyr y dyfodol		
Dynion	24.0	24.0
Merched	26.4	26.4

*Ar gyfer ymrwymiadau heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2018, tybir bod yr holl bensiynau heb eu hariannu yn daladwy am weddill oes yr aelod. Tybir hefyd bydd 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) wrth farw ac y bydd eu priod (cydbreswlydd) yn derbyn pensiwn o 50% o pensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

Mae'r amcangyfrifiad o'r rhwymedigaethau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actiwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymiadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2018 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau SCRh19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwyn meintioli'r ansicrwydd disgwyliad hyd oes, mae'r actiwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Cyd-Bwyllgor pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o thua 3-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynnol ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn).

NODYN 25 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth y Cyd-Bwyllgor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2016, dyddiad y prisiad actiwaraid mwyaf diweddar. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn flaenorol.

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun		
Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig 31 Mawrth 2018	Brasamcan swm ariannol 31 Mawrth 2018
	%	£'000
0.5% o leihad i'r gwir gyfradd ddisgownt	11	2,498
0.5% o gynnydd i'r cyfradd codiad cyflog	3	598
0.5% o gynnydd i'r gyfradd codiad pensiwn	8	1,855

Y prif ragdybiaeth demograffig yw'r dybiaeth hirhoedledd (h.y. disgwyliad oes yr aelod). At ddibenion sensitifwydd, amcangyfrifir y bydd cynnydd o flwyddyn yn y disgwyliad oes yn cynyddu Rhwymedigaeth Budd Diffiniedig y Cyflogwr tua 3-5%. Yn ymarferol, bydd y gost wirioneddol o flwyddyn o gynnydd yn nisgwylid oes yn dibynnu ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau i'r cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn).

Effaith ar Lif Arian y Cyd-Bwyllgor

Un o amcanion y cynllun yw y dylid cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosib. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r gronfa i gyflawni lefel cyllido o 100% dros yr 20 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro'n flynyddol.

Caiff y cyfraniadau a delir gan y Cyd-Bwyllgor eu gosod gan Actiwari'r Gronfa yn y prisiad pob tair blynedd (y mwyaf diweddar oedd 31 Mawrth 2016), neu ar unrhyw adeg arall pan roddir cyfarwyddyd i wneud hynny gan yr Awdurdod Gweinyddol. Mae'r cyfraniadau sy'n daladwy dros y cyfnod tan 31 Mawrth 2020 wedi'u gosod yn y dystysgrif Cyfraddau ac Addasiadau. Am fanylion pellach ar y dull a ddefnyddiwyd i osod cyfraddau cyfrannu ar gyfer y Cyd-Bwyllgor, cyfeiriwch at adroddiad actiwaraid 2016, dyddiedig 31 Mawrth 2017.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir

	Rhaniaid Ymrwymiad 31/03/2018		Parhad
	£'000	%	
Aelodau Gweithredol	15,988	70.4	23.1
Aelodau Gohiriedig	483	2.1	32.9
Aelodau Pensiynwyr	6,246	27.5	14.0
Cyfanswm	22,717	100.0	20.0

Mae'r ffigyrau uchod yn cynnwys ymrwymadau wedi eu hariannu ac nad ydynt yn cynnwys ymrwymadau pensiynwyr heb eu hariannu. Mae'r parhad yn effeithiol ar brisiad swyddogol blaenorol ar 31 Mawrth 2016.

NODYN 25 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Effaith ym Mlynnyddoedd y Dyfodol

Disgwylir i gyfanswm y cyfraniadau a wneir i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan y Cyd-Bwyllgor fod yn £484k yn y flwyddyn i 31 Mawrth 2019.

Yn Ebrill 2017, gwnaeth y Cyd-Bwyllgor daliad o £394k i gronfa Bensiwn Gwynedd ar gyfer yr elfen sefydlog o gyfraniad y cyflogwr am y cyfnod 2017/18 i 2019/20. Drwy wneud y taliad yma, roedd y Cyd-Bwyllgor yn elwa o raddfa cyfraniad is na'r hyn y byddai wedi ei gyfrifo fel arall.

O ganlyniad i faterion amseriad a'r ffaith fod adroddiad yr Actiwari yn seiliedig ar amcangyfrifon, gwnaed addasiad o £259,309 yn 2017/18 (£61,892 yn 2016/17) i ddod a'r diffyg yn y Gronfa ar sail ffigyrau Actiwaraidd yn unol â'r ymrwymiad perthnasol i gynllun pensiwn buddiannau sydd wedi eu diffinio ar y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth yma wedi ei drin fel Enillion a Cholledion Actiwaraidd ar Asedau ac Ymrwymadau Pensiwn ac felly wedi eu cynnwys yn y ffigyrau Ymrwymiad yn perthyn i gynllun pensiwn buddiannau wedi eu diffinio yn y Fantolen.

Adroddiad yr archwilydd annibynnol o Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Cyd-bwyllgor GwE

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu Cyd-Bwyllgor GwE a'r nodiadau cysylltiedig ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyd-Bwyllgor GwE yn cynnwys y Datganiad Symudiadau mewn Reserfau, y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyd-Bwyllgor GwE ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad. Rwy'n annibynnol ar y cyngor yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, yn cynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyd-Bwyllgor GwE i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad fel archwilydd arnynt. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18;

- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yn sgil gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Cyd-bwyllgor a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyd-Bwyllgor GwE yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 6, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y fath reolaeth fewnol ag sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r cyngor i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thbyr nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyri'r yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
28 Medi 2018

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Mae'r datganiad hwn yn bodloni'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol yn unol â Rheoliad 5 o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018.

Rhan 1: CWMPAS CYFRIFOLDEB

Sefydlwyd GwE yn Gyd-Bwyllgor gan 6 awdurdod lleol gogledd Cymru yn 2013 i fod yn wasanaeth effeithiolrwydd gwella ysgolion rhanbarthol drwy gyflawni'r swyddogaethau a fanylir arnynt mewn cytundeb rhwng y Cyd-Bwyllgor a'r awdurdodau. Yn y cytundeb, mae'r Cynghorau wedi cytuno i weithio gyda'i gilydd mewn partneriaeth i sefydlu Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol a fydd yn atebol i'r Cynghorau, ac yn cyflawni swyddogaethau statudol y Cynghorau yng nghyswllt effeithiolrwydd a gwella ysgolion.

Gweledigaeth y Cynghorau oedd sefydlu Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol a fydd yn atebol i, ac yn ymgymryd â chyfrifoldebau statudol y chwe Awdurdod Lleol yng ngogledd Cymru yng nghyswllt eu dyletswyddau i fonitro, herio, darparu gwasanaeth cefnogol ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r cwricwlwm a rheoli ysgolion yn ogystal â darparu gwasanaethau y gellir eu comisiynu gan ysgolion ac awdurdodau lleol.

Mae GwE yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau yn cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, a'i ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol.

Wrth gyflawni'r holl gyfrifoldebau hyn, mae GwE hefyd yn gyfrifol am gynnal trefniadau priodol ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, cynorthwyo gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, sy'n cynnwys trefniadau i reoli risg a rheoli ariannol digonol ac effeithiol.

Rhan 2: PWRPAS Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfeirio a rheoli GwE, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu gydag ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdodau sydd yn rhan o GwE i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac ystyried a yw'r amcanion wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system reolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith honno ac mae wedi ei dylunio i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'r risg o fethiant yn gyfan gwbl i gyflawni polisiau, bwriadon ac amcanion; ni all felly ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system reolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sy'n adnabod a blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, bwriadon ac amcanion GwE, i werthuso'r tebygolrwydd o'r risgiau hynny'n cael eu gwireddu a'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Mae'r fframwaith llywodraethu perthnasol a ddisgrifir uchod wedi bod ar waith yn GwE ar gyfer y flwyddyn sy'n diweddau 31 Mawrth 2018, a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

Rhan 3: Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

3.1 Aelodaeth

Mae'r Cyngorau wedi dod i Gytundeb i sefydlu a gweithredu GwE yn unol â'r pwerau sydd ganddynt dan Adran 9 Mesur Llywodraeth Leol Cymru 2009, Adran 2 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 101 a 102 Deddf Llywodraeth Leol 1972 a'r Rheoliadau cysylltiedig.

Mae aelodaeth y Cyd-bwyllgor yn cynnwys un aelod yr un o Gyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Gwynedd, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Cyngor Sir Ddinbych, Cyngor Sir y Fflint a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam, sydd â hawl i bleidleisio.

Ar hyn o bryd, mae'r Prif Swyddogion Addysg Statudol, un o bob Awdurdod Lleol yng ngogledd Cymru, yn aelodau heb hawl pleidleisio.

Mae un cynrychiolydd o'r Esgobaeth, un cynrychiolydd o'r Ysgolion Cynradd, un cynrychiolydd o'r Ysgolion Uwchradd, un cynrychiolydd o'r Ysgolion Arbennig ac un Cynrychiolydd o'r Llywodraethwyr yn aelodau cyfetholedig heb bleidlais.

3.2 Swyddogaethau

Mae'r Cyngorau wedi arwyddo cytundeb ar 13 Chwefror 2013 i ffurfioli eu rolau a'u cyfrifoldebau mewn perthynas â'r Gwasanaeth, ac maent wedi penodi Cyngor Gwynedd fel yr Awdurdod Lletyol ar gyfer gweithredu a chynnal y Gwasanaeth yn unol â thelerau'r Achos Busnes Terfynol y cytunwyd arno.

Mae'r cytundeb yn gynhwysfawr, ac yn cynnwys gwybodaeth am agweddau llywodraethu a gweinyddol y Cyd-bwyllgor.

Y cytundeb yw sylfaen fframwaith llywodraethu GwE.

3.3 Egwyddorion

Drwy arwyddo'r cytundeb, mae'r Cyngorau wedi cytuno y byddant yn cynnal eu perthynas yn unol â'r egwyddorion llywodraethu da a ganlyn:

- **Bod yn Agored ac Ymddiriedaeth**

Mewn perthynas â'r Cytundeb, bydd y Cyngorau'n agored ac yn ymddiried yn y naill a'r llall wrth ddelio â'i gilydd, yn sicrhau bod gwybodaeth a dadansoddiadau ar gael i'w gilydd, yn trafod ac yn datblygu syniadau'n agored ac yn cyfrannu'n llawn at bob agwedd ar sicrhau bod y cydweithio'n llwyddiannus;
- **Ymrwymiad a Chymhelliant**

Bydd y Cyngorau wedi ymrwymo'n llawn i weithio gyda'i gilydd, yn ceisio ysgogi'r holl weithwyr ac yn mynd i'r afael â heriau'r Gwasanaeth yn llawn bwriad a brwdfrydedd ac yn benderfynol o lwyddo;
- **Sgiliau a Chreadigedd**

Mae'r Cyngorau'n cydnabod bod pob un yn dod â sgiliau a gwybodaeth defnyddiol y gellir eu cymhwyso'n greadigol er mwyn cyflawni amcanion y Cyngorau, sicrhau parhad y cydweithio, datrys anawsterau a datblygu'r berthynas gydweithio a'r staff personél sy'n gweithio oddi mewn iddo;
- **Perthnasau Effeithiol**

Bydd rolau a chyfrifoldebau pob Cyngor yn glir, gan ddatblygu perthnasau ar y lefelau priodol ym mhob sefydliad, gyda mynediad hawdd ac uniongyrchol at gynrychiolwyr ei gilydd;
- **Datblygu ac Addasu**

Mae'r Cynghorau'n cydnabod eu bod ynghlwm â beth allasai fod yn berthynas hirdymor, sydd angen datblygu ac addasu, a byddant yn ymdrechu'n rhesymol i ddatblygu a chynnal proses effeithiol ar y cyd er mwyn sicrhau bod y berthynas yn datblygu'n briodol ac yn unol â'r egwyddorion a'r amcanion hyn;

- Enw Da

Mae'r Cynghorau'n cytuno, mewn perthynas â'r cytundeb a'r Gwasanaeth yn gyffredinol, y byddant yn rhoi'r sylw pennaf i enw da ei gilydd, ac na fyddant yn gwneud neu'n methu â gwneud unrhyw beth fyddai'n dwyn gwarth ar enw da unrhyw Gyngor arall neu'n denu cyhoeddusrwydd gwael i unrhyw Gyngor arall;

- Rhesymoldeb Gwneud Penderfyniadau

Mae'r Cynghorau'n cytuno y bydd yr holl benderfyniadau a wneir mewn perthynas â'r Cytundeb a'r Gwasanaeth yn gyffredinol yn cael eu gwneud gan ymddwyn yn rhesymol ac yn ddidwyll;

- Caniatâd Angenrheidiol

Mae pob Cyngor drwy hyn yn sicrhau i'r Cynghorau eraill eu bod wedi derbyn pob caniatâd angenrheidiol sy'n ddigon i sicrhau y dirprwyir y swyddogaethau a'r cyfrifoldebau y darperir ar eu cyfer yn y Cytundeb hwn; ac

- Ymrwymadau Aelodau a Swyddogion

Bydd pob Cyngor yn gwneud pob ymdrech resymol i sicrhau bod eu haelodau a'u swyddogion hwy sydd ynghlwm â'r Gwasanaeth yn gweithio er pennaf les y Gwasanaeth bob tro, ac yn ymateb yn brydlon i bob cais perthnasol gan y Cynghorau eraill.

Rhan 4: EFFEITHIOLRWYDD Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae GwE yn gyfrifol am gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol.

Cyngor Gwynedd yw Awdurdod Lletyol y Cyd-bwyllgor. O ganlyniad, felly, mae adolygiadau o effeithiolrwydd y Còd Llywodraethu Lleol, y Cyfansoddiad a chyfundrefn rheolaeth fewnol yr awdurdod hwnnw yn ymgorffori sylfaen llywodraethu'r Cyd-bwyllgor hefyd.

Yn dilyn yr adolygiad a gynhaliwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru ac Estyn ym mis Ionawr 2015, gofynnodd Lywodraeth Cymru i Estyn gynnal dilyniant i'r adolygiad drwy arolygu ac adrodd ar bob consortiwm yn unigol. Cynhaliwyd Arolygiad Rhanbarthol Estyn yn ystod y pythefnos yn dechrau 18 Ebrill 2016. Cynhyrchwyd yr adroddiad ar ansawdd y gwasanaethau gwella ysgolion a ddarperir gan Gonsortium Gogledd Cymru ar 30 Mehefin 2016.

https://www.estyn.gov.wales/sites/default/files/documents/GwE_1.pdf

Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Cyd-bwyllgor ar 6 Gorffennaf 2016 ac yna aethpwyd ati i drafod ymhellach a chyflwyno'r Cynllun Busnes Rhanbarthol a'r Cynllun Gweithredu Ôl-Arolygiad i'r Cyd-bwyllgor ar 22 Medi 2016.

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/360c646b-bb14-49c2-b26a-0328fcbf69fe.pdf>

Ym mis Hydref 2017 (wythnos yn cychwyn 16 Hydref 2017), ymwelodd Estyn â GwE i adolygu'r cynnydd a wnaed yn ôl yr argymhellion a nodwyd yn yr arolygiad. Cafodd yr adroddiad yn dilyn yr ymweliad monitro ei gynhyrchu gan Estyn ar 16 Tachwedd 2017.

<https://www.estyn.gov.wales/sites/default/files/documents/GwE%20Consortium%20en.pdf>

Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Cyd-bwyllgor ar 22 Tachwedd 2017.

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/59e92e08-bd75-43bd-af30-1a07e981736c.pdf>

Amcanion

Mae Achos Busnes Llawn wedi ei ddarparu ar gyfer y Gwasanaeth, dyddiedig Mawrth 2012, gyda'r achos busnes yn dangos tystiolaeth bod amcanion clir wedi eu sefydlu, eu bod yn SMART a bod rhaglen waith briodol yn ei lle.

Mae Cynllun Busnes 3 Blynedd yn ei le ar gyfer y gwasanaeth sydd wedi'i gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor a Llywodraeth Cymru. Mae'r Cynllun Busnes yn sicrhau bod rhaglenni gwaith priodol yn eu lle a bod adroddiadau monitro yn cael eu cyflwyno i'r Cyd-bwyllgor yn eu cyfarfodydd.

Strwythur, Rolau a Chyfrifoldebau

Mae Cyd-bwyllgor wedi ei sefydlu, gydag aelodaeth briodol.

Gwelwyd bod strwythur trefniadaethol clir ar gyfer y gwasanaeth, ond yn dilyn derbyn y model cenedlaethol newydd bu newidiadau i'r strwythur oherwydd bod newidiadau mewn disgywiliadau ar ran y Gwasanaeth.

Mae cylch gorchwyl y Cyd-bwyllgor yn nodi rhai o'i gyfrifoldebau, ynghyd â rhestr o aelodau'r Cyd-bwyllgor a'u hawliau pleidleisio. Mae rôl yr Awdurdodau wedi'i nodi yn y Cytundeb.

O ganlyniad i fabwysiadu'r Model Cenedlaethol ar gyfer Gweithio'n Rhanbarthol, bu strwythur llywodraethu GwE yn destun adolygiad. Mae hyn wedi golygu creu Bwrdd Ymgynghorol a Bwrdd Rheoli ac adolygu strwythur y Cyd-bwyllgor. Mae elfennau o'r strwythur eisoes ar waith, ac eisoes

wedi eu cymeradwyo gan Weithrediadau pob Partner, a bydd yn arwain at Gytundeb Rhyngawdurdod diwygiedig.

Mae'r cytundeb yn y broses o gael ei chwblhau yn dilyn newidiadau i'r Model Cenedlaethol. Bydd newidiadau pellach i'r Model a swyddogaethau GwE yn faterion fydd yn destyn adolygiad llywodraethu i'w cymeradwyo gan y Cynghorau yn ôl yr angen

Arweinyddiaeth

Mae'r Cyd-bwyllgor wedi cyfarfod ar y dyddiadau canlynol:

- 01/02/2017
- 20/07/2017
- 04/10/2017
- 22/11/2017
- 21/02/2018
- 23/05/2018

Rheolaeth Risg

Mae cofrestr risg GwE yn cael ei diweddarau'n gyson. Mae perthnasedd y gofrestr risg yn cael ei gadw dan adolygiad.

Systemau Rheoli Perfformiad

Yn unol â'r cytundeb, bydd Rheolwr Gyfarwyddwr y Gwasanaeth yn adrodd yn flynyddol i'r Cyd-bwyllgor ac i bob Cyngor yn unigol ar berfformiad y Gwasanaeth wrth gyflawni Swyddogaethau a Nodau Allweddol y Gwasanaeth.

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol 2016/17 i'r Cyd-bwyllgor yn eu cyfarfod ar 20/07/2017.

Anghenion Defnyddiwr a Chwynion

Mae'r Gwasanaeth yn dilyn trefn gwyno Cyngor Gwynedd. Yn ystod 2017/18 ni dderbyniwyd unrhyw gwynion.

Yn ogystal, mae'n bosibl i'r ysgolion roi adborth drwy'r Grŵp Defnyddwyr sydd wedi ei sefydlu i roi cefnogaeth i'r Cyd-bwyllgor yn ogystal â'u herio. Mae cynrychiolwyr priodol o ysgolion uwchradd a chynradd y 6 awdurdod yn aelodau o'r grŵp defnyddwyr.

Mae'r Grŵp Defnyddwyr yn gweithredu'n effeithiol oherwydd:

- Mae ganddo'r hawl i adrodd wrth a gwneud argymhellion i'r Cyd-bwyllgor ynglŷn ag unrhyw fater sydd oddi mewn i sgôp swyddogaethau'r Gwasanaeth.
- Mae'r grŵp wedi cyfarfod ar y dyddiadau a ganlyn:
  - 04/07/2017
  - 22/09/2017
  - 16/11/2017
  - 18/01/2018 (Uwchradd)
  - 07/02/2018
  - 13/03/2018
  - 04/05/2018 (Uwchradd)
  - 08/05/2018
  - 28/06/2018
- Mae'r grŵp yn cynnwys:
  - 6 cynrychiolydd Uwchradd, un o bob Awdurdod
  - 6 cynrychiolydd Cynradd, un o bob Awdurdod
  - 1 cynrychiolydd Ysgolion Arbennig
  - Llywodraethwyr Ysgol - 1 cynrychiolydd fesul Cyngor.

Polisiâu Corfforaethol

Ar ddyddiad y fantolen, mae GwE yn gweithredu o dan bolisiau corfforaethol yr awdurdod lletyol.

Rydym wedi cael ein cynghori ar oblygiadau canlyniad yr adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu gan GwE, a bod y trefniadau yn parhau i gael eu hystyried yn addas at ei ddiben yn unol â'r fframwaith llywodraethu.

Rhan 5: MATERION LLYWODRAETHU ARWYDDOCAOL

Mae'r prosesau a ddisgrifir mewn rhannau blaenorol o'r datganiad hwn yn disgrifio'r dulliau a ddefnyddiwyd gan GwE i adnabod unrhyw faterion llywodraethu arwyddocaol sydd angen sylw.

Nid yw GwE o'r farn bod unrhyw faterion o'r fath wedi codi yn ystod asesiad o'i drefniadau llywodraethu sydd yn gwarantu sylw yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yma.

Yn dilyn Adolygiad Rhanbarthol Estyn ym mis Ebrill 2016, cyflwynwyd yr adroddiad ar ansawdd y gwasanaethau gwella ysgolion a ddarperir gan Gonsortium Gogledd Cymru i'r Cyd-bwyllgor ar 6 Gorffennaf 2016.

https://www.estyn.gov.wales/sites/default/files/documents/GwE_I.pdf

Cyflwynwyd y Cynllun Busnes Rhanbarthol a'r Cynllun Gweithredu Ôl-Arolygiad i'r Cyd-Bwyllgor ar 22 Medi 2016.

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/360c646b-bb14-49c2-b26a-0328fcbf69fe.pdf>

Cyflwynwyd adroddiadau yn manylu ar y cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Busnes a'r Cynllun Gweithredu Ôl-Arolygiad i'r Cyd-bwyllgor ar 25 Tachwedd 2016, 8 Mawrth 2017, 20 Gorffennaf 2017 a 22 Medi 2017.

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/dd449e4e-0d42-4c85-a8e4-15319310bf18.pdf>

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/4672dd05-d500-4987-9245-622d24d3848c.pdf>

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/32ac45a3-8b47-4b4e-8b09-66d1aeac8105.pdf>

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/fd578f2f-9e99-46e8-af14-4d94cd3bd545.pdf>

Ym mis Hydref 2017 (wythnos yn cychwyn 16 Hydref 2017), ymwelodd Estyn â GwE i adolygu'r cynnydd a wnaed yn ôl yr argymhellion a nodwyd yn yr arolygiad. Cafodd yr adroddiad yn dilyn yr ymweliad monitro ei gynhyrchu gan Estyn ar 16 Tachwedd 2017.

<https://www.estyn.gov.wales/sites/default/files/documents/GwE%20Consortium%20en.pdf>

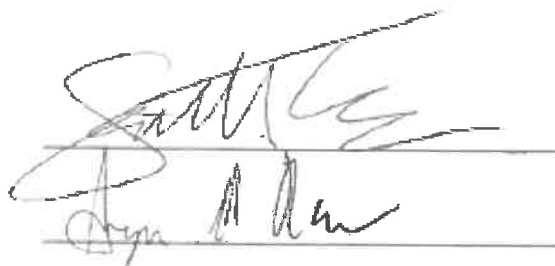
Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Cyd-bwyllgor ar 22 Tachwedd 2017.

<http://www.gwegogledd.cymru/Content/Uploaded/Downloads/GWE/59e92e08-bd75-43bd-af30-1a07e981736c.pdf>

Rhan 6: BARN

Mae'r cytundeb yn y broses o gael ei adolygu yn dilyn newidiadau disgwylidig i'r Model Cenedlaethol. Yn y flwyddyn sydd i ddod, bydd GwE yn paratol i ymateb i adolygiad nesaf y Model Cenedlaethol a bydd yn gweithredu'r newidiadau yn ôl y gofyn.

4/7/2018

Arwyn Lloyd Thomas

Swyddog Arweiniol GwE Cadeirydd GwE

Dyddiad: 4/7/18

ARWYN LLOYD THOMAS

Rheolwr Gyfarwyddwr GwE

Dyddiad: 4/7/18

Eitem 6

GwE: Cydbwyllgor 26/09/18

CYFARFOD	Cydbwyllgor GwE
DYDDIAD	26 Medi 2018
TEITL	Cyllideb GwE 2018/19 – Adolygiad Chwarter 1af
PWRPAS	<ul style="list-style-type: none"> • Diweddarau aelodau'r Cydbwyllgor ar adolygiad ariannol diweddaraf cyllideb GwE am y flwyddyn gyllidol 2018/19. • Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar yr amrywiadau ariannol sylweddol, gydag Atodiad 1 yn cynnwys y wybodaeth ariannol gyflawn.
ARGYMHELLIAD	Derbyn yr adroddiad.
AWDUR	Rheolwr Gyfarwyddwr GwE a Phennaeth Cyllid Cyngor Gwynedd.

1. CASGLIAD

- 1.1 Mae adolygiad cychwynnol yma yn amcangyfrif tanwariant net o (£6,585) yn erbyn y gyllideb, gyda'r prif reswm yn ymwneud gyda throsiant staff.
- 1.2 Bwriedir cyflwyno cynllun gweithredu i'r Cydbwyllgor yn fuan, yn datrys yn barhaol y diffyg cyllidol amlygir yn rhan 2.3 a rhan 2.4.
- 1.3 Mae rhan ddilynol o'r adroddiad yn egluro'r rhesymau tu ôl i'r prif amrywiadau.

2. AMRYWIADAU ARIANNOL

2.1 Gweithwyr - Rheolaeth, Broceru, Safonau a Gweinyddiaeth:

Chwarter 1: tanwariant (£77,700).

Mae trosiant staff, yn bennaf secondiad i Gyfarwyddwr Cynorthwyol o'r 1af o Fehefin wedi arwain at danwariant un-tro gan ariannu, ar sail dros dro, arbedion i'w ddarganfod (gweler 2.4).

2.2 Cludiant – Costau Teithio:

Chwarter 1: tanwariant (£4,932).

Mae tuedd costau teithio hanesyddol yn awgrymu bod y gwir gost flynyddol yn debygol o fod ychydig yn is na'r hyn sydd wedi ei sefydlu yn y gyllideb. Rhagwelir y bydd hyn yn parhau yn 2018/19.

2.3 Cyflenwadau a Gwasanaethau:

Chwarter 1: Gorwariant £28,168.

Mae'r pennawd yma yn gorwario yn flynyddol am nifer o resymau. Disgwylir i hyn barhau yn 2018/19. Yn benodol i 2018/19, mae anawsterau penodi cyfieithydd dros dro, a gofynion ychwanegol rhai Prosiectau Penodol, yn cynyddu'r defnydd o gyfieithwyr allanol.

2.4 Arbedion i'w darganfod

Chwarter 1 : Gorwariant £47,879.

Gorwariant gan nad oes strategaeth barhaol hyd yma ar gyfer gweithredu'r targed arbedion. Defnyddir arbediad trosiant staff (gweler 2.1) i'r targed arbedion yn y tymor byr.

2.5 Grant Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Chwarter 1 : Niwtral.

Yn 2018/19 mae holl grantiau mae'r GwE yn ei dderbyn yn flynyddol, oni bai i'r Grant Datblygu Disgyblion, wedi ei gyfuno i un grant cynhwysfawr. Mae'r gyllideb wedi ei addasu i weithredu'r newid yma. Ni ragwelir gôr na than wariant hyd yma.

Dadansoddi'r grant gyflawn isod:

Datganoledig*	£25,908,641
Heb ei ddatganoli	£ 9,198,005
Cyfanswm	£35,106,646
Grant	£32,620,366
Arian Cyfatebol	£ 2,486,280
Cyfanswm	£35,106,646

* Nid yw cyfrifon y GwE yn cynnwys grantiau wedi eu dosbarthu'n uniongyrchol i'r ysgolion.

3. CRONFA TANWARIANT

3.1 Cyfanswm y gronfa ar gychwyn y flwyddyn gyllidol 2018/19 oedd (£271,616).

ATODIADAU

Atodiad 1: Cyllideb GwE 2018/19 – Adolygiad Chwarter 1af 2018/19.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

Y Swyddog Cyllid Statudol:

Cyd-awdur yr adroddiad.

CYD-BWYLLGOR GwE

Adolygiad Cyllid 2018/19 : Chwarter Cyntaf Ebrill - Mehefin 2018

	Cyllideb Agoriadol £	Addasiadau £	Cyllideb Diwygiedig £	Gwariant Rhagwelir £	Gor / (Tan) Wariant Net £
Gwariant					
Gweithwyr					
Cyflogau					
- Rheolaeth, Broceru, Safonau a Gweinyddiaeth	957,615		957,615	879,915	(77,700)
- Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant	3,696,935		3,696,935	3,696,935	0
- Staff ar Secondiad	115,670	143,300	258,970	258,970	0
- Trosglwyddo yn erbyn 'Prosiectau Penodol'	(1,652,930)		(1,652,930)	(1,652,930)	0
Hyfforddiant, hysbysebu a costau gweithwyr eraill	39,814		39,814	39,814	0
Adeilad					
Rhent (yn cynnwys gwasanaethau)	161,958		161,958	161,958	0
Ad-daliad Defnydd 'Prosiectau Penodol' o'r ystafelloedd	(55,000)		(55,000)	(55,000)	0
Cludiant					
Costau Teithio	128,321		128,321	123,389	(4,932)
Cyflenwadau a Gwasanaethau					
Dodrefn, offer, argraffu, post, ffôn, hurio stafelloedd ayb	31,012		31,012	56,012	25,000
Technoleg Gwybodaeth (cyfraniad i gronfa adnewyddu)	15,422		15,422	15,422	0
Ffioedd archwilio	7,832		7,832	11,000	3,168
Broceru	269,889		269,889	269,889	0
Costau Gwasanaethau Cefnogol Awdurdod Lletyol Cyngor Gwynedd					
Cyfreithiol	5,352		5,352	5,352	0
Adnoddau Dynol	9,178		9,178	9,178	0
Cyllid	39,690		39,690	39,690	0
Technoleg Gwybodaeth	43,898		43,898	43,898	0
Arbedion 2018/19 i'w darganfod	(36,879)		(36,879)	0	36,879
Arbedion i'w darganfod - cyllideb rhent	(11,000)		(11,000)	0	11,000
Ymrwymadau Model Cenedlaethol	463,003		463,003	463,003	0
Defnydd o'r Gronfa Tanwariant	0		0	0	0
Prosiectau Penodol					
Grant Gwella Ysgolion Consortia Rhanbarthol	0	9,198,005	9,198,005	9,198,005	0
Grant Gwella Addysg : Comisiynu Awdurdodau	1,968,287	(1,968,287)	0	0	0
Grant Gwella Addysg : Cynlluniau Uniongyrchol	1,215,682	(1,215,682)	0	0	0
Grant Codi Safonau	2,077,846	(2,077,846)	0	0	0
Llythrennedd a rhifedd - LIC	130,000	(130,000)	0	0	0
Grant Amddifadedd Disgyblion - Plant Mewn Gofal	844,100	29,900	874,000	874,000	0
Grant Her Ysgolion Cymru	0	0	0	0	0
Cefnogi Defnydd Iaith Anffurfiol - Plant a Phobl Ifanc	241,400	(241,400)	0	0	0
DPP - Bagloriaeth Cymru	0	0	0	0	0
Dysgu yn Cymru Digidol (LiDW)	101,215	(101,215)	0	0	0
Rhaglen Llythrennedd Corfforol i Ysgolion (PLPS)	0	0	0	0	0
Ysgolion Arloesi	1,140,000	(1,140,000)	0	0	0
CPCP	150,000	(150,000)	0	0	0
Cynllun Busnes Ychwanegol	0	0	0	0	0
Grant Amddifadedd Disgyblion - Cynghorydd Strategol	100,000		100,000	100,000	0
Dylunio a Datblygu'r Cwricwlwm Newydd	556,250	(556,250)	0	0	0
Rhaglen Cymorth TGAU	236,245	(236,245)	0	0	0
Ieithoedd Tramor Modern	108,000	(108,000)	0	0	0
Cynorthwyo Rhwydweithiau Proffesiynol	14,175	(14,175)	0	0	0
Mentora a chymorth rhwydwaith	22,500	(22,500)	0	0	0
Cyfanswm Gwariant	13,135,480	1,409,605	14,545,085	14,538,500	(6,585)

	Cyllideb Agoriadol £	Addasiadau £	Cyllideb Diwygiedig £	Gwariant Rhagwelir £	Gor / (Tan) Wariant Net £
Incwm					
Cyfraniadau ar gyfer costau rhedeg y gwasanaeth craidd					
- Cyngor Ynys Môn (10.21%)	(420,135)		(420,135)	(420,135)	0
- Cyngor Gwynedd (17.61%)	(724,584)		(724,584)	(724,584)	0
- Cyngor Conwy (15.39%)	(633,098)		(633,098)	(633,098)	0
- Cyngor Dinbych (15.22%)	(626,196)		(626,196)	(626,196)	0
- Cyngor Fflint (22.65%)	(931,676)		(931,676)	(931,676)	0
- Cyngor Wrecsam (18.92%)	(778,420)		(778,420)	(778,420)	0
Incwm Secondiadau	(115,670)	(143,300)	(258,970)	(258,970)	0
Defnydd o'r Gronfa Tanwariant	0		0	0	0
Prosiectau Penodol					
Grant Gwella Ysgolion Consortia Rhanbarthol	0	(9,198,005)	(9,198,005)	(9,198,005)	0
Grant Gwella Addysg : Comisiynu Awdurdodau	(1,968,287)	1,968,287	0	0	0
Grant Gwella Addysg : Cynlluniau Uniongyrchol	(1,215,682)	1,215,682	0	0	0
Grant Codi Safonau	(2,077,846)	2,077,846	0	0	0
Llythrennedd a rhifedd - LIC	(130,000)	130,000	0	0	0
Grant Amddifadedd Disgyblion - Plant Mewn Gofal	(844,100)	(29,900)	(874,000)	(874,000)	0
Grant Her Ysgolion Cymru	0	0	0	0	0
Cefnogi Defnydd Iaith Anffurfiol - Plant a Phobl Ifanc	(241,400)	241,400	0	0	0
DPP - Bagloriaeth Cymru	0	0	0	0	0
Dysgu yn Cymru Digidol (LiDW)	(101,215)	101,215	0	0	0
Rhaglen Llythrennedd Corfforol i Ysgolion (PLPS)	0	0	0	0	0
Ysgolion Arloesi	(1,140,000)	1,140,000	0	0	0
CPCP	(150,000)	150,000	0	0	0
Cynllun Busnes Ychwanegol	0	0	0	0	0
Grant Amddifadedd Disgyblion - Cynghorydd Strategol	(100,000)	0	(100,000)	(100,000)	0
Dylunio a Datblygu'r Cwricwlwm Newydd	(556,250)	556,250	0	0	0
Rhaglen Cymorth TGAU	(236,245)	236,245	0	0	0
Ieithoedd Tramor Modern	(108,000)	108,000	0	0	0
Cynorthwyo Rhwydweithiau Proffesiynol	(14,175)	14,175	0	0	0
Mentora a chymorth rhwydwaith	(22,500)	22,500	0	0	0
Cyfanswm Incwm	(13,135,480)	(1,409,605)	(14,545,085)	(14,545,085)	0
Cyfanswm Net	0	0	0	(6,585)	(6,585)
Memorandwm -					
Y Gronfa Tanwariant					
			Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill 2018		(271,616)
			Ychwaneger/Llai - (Tan)/Gorwariant am y flwyddyn gyllidol 2018/19		(6,585)
			Llai - Defnydd o'r Gronfa		0
			Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth 2019		(278,201)
Cronfa Adnewyddu Technoleg Gwybodaeth					
			Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill 2018		(40,057)
			Ychwaneger - Cyfraniad am y flwyddyn gyllidol 2018/19		(15,422)
			Llai - Defnydd o'r Gronfa		0
			Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth 2019		(55,479)

ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR

26 MEDI 2018

Adroddiad gan: Rheolwr Gyfarwyddwr GwE

Testun: Cofrestr Risg GwE

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

1.1 Cyflwyno Cofrestr Risg ddiweddaraf GwE i'r Cyd-Bwyllgor.

2.0 Cefndir

2.1 Pwrpas y gofrestr risg yw ffurfioli'r broses o adnabod risgiau a chymryd camau gweithredu dilynol i'w lliniaru.

2.2 Trwy reoli risgiau'r rhanbarth yn effeithiol bydd GwE yn gallu cefnogi amcanion y rhanbarth, gwneud defnydd effeithiol o adnoddau a chyflawni'r deilliannau yn ôl y bwriad.

3.0 Ystyriaethau

3.1 Mae Cofrestr Risg GwE yn ddogfen fyw, a chaiff ei hadolygu'n gyson. Fe'i cyflwynir i'r Cyd-bwyllgor yn flynyddol, a hefyd pan fydd risgiau newydd yn cael eu hadnabod a bod angen i'r Cyd-bwyllgor fod yn ymwybodol ohonynt.

3.2 Mae'r holl risgiau wedi cael eu hadolygu a'u diweddarau; diweddarwyd cyfanswm o 3 risg (Risgiau 5, 11 ac 17).

3.3 Awgrymir felly diwygio'r risgiau a nodir yn 3.2 fel a ganlyn:

Rhif Risg	Gweithgareddau Presennol / Lliniaru
5	<p>Uwch Arweinydd a thîm Cwricwlwm i Gymru yn weithredol. Arweinwyr portffolio hefyd mewn swydd. Gweithgaredd ymgysylltu sylweddol wedi'i chynnal ac ar y gweill. Gweithio'n agos gyda rhanddeiliaid. Mae pob clwstwr ar draws y rhanbarth wedi penodi arweinydd clwstwr CiG. Hyfforddiant ar CiG a Rheoli newid. Tîm wedi gweithio ar adnoddau a chynnal gweithdai i gefnogi ysgolion wrth edrych ar y 4 diben. Holl gynllunio GwE yn croesgyfeirio at 4 diben Cwricwlwm i Gymru. Rheolwr Prosiect yn ymwneud a'r Rhaglen Drawsnewid wedi ei phenodi.</p>
5	Newid lliw y risg gweddilliol i oren.
11	<p>Ymgynghorydd Llesiant Rhanbarthol mewn swydd. Adolygiad o'r GDD wedi ei gwblhau a chynllun gweithredu ar waith. Cydlynnydd Rhanbarthol GDD Plant mewn Gofal wedi ei phenodi</p>
17	<p>6 ysgol uwchradd (12.95%) mewn categori statudol [un wedi dod allan o gategori llynedd ac un ysgol oedd wedi'i hadnabod gennym fel 'ysgol risg uchel' wedi llithro i'r categori.</p> <ul style="list-style-type: none"> • O'r 6 sydd mewn categori ar hyn o bryd, mae cynnydd cadarn i'w weld mewn 2 ohonynt a pheth cynnydd mewn 1. Mae disgwyliad y bydd o leiaf 2 o'r ysgolion hyn yn cael eu tynnu o gategori yn ystod y tymor cyfredol. • Mae cynnydd yn y 3 ysgol arall yn gyfyngedig [un newydd fynd i gategori yn ystod tymor yr haf] ac mae gwaith sylweddol pellach i'w wneud i sicrhau y gwelliannau angenrheidiol • Yn ychwanegol i'r ysgolion 'categori statudol' mae 8 ysgol uwchradd ranbarthol wedi'u hadnabod fel rhai 'risg uchel' h.y. posibilrwydd cryf iawn o gategori statudol petai arolygiad yn cael ei gynnal yno yn ystod y 2 dymor nesaf. Mae rhaglenni ymyrraeth a chefnogaeth dwys iawn yn weithredol yn yr ysgolion hyn a chaiff cynnydd ei fonitro gan yr YCG cyswllt. Ble dyrchefir pryderon, rhennir yr wybodaeth gyda swyddogion yr ALL trwy gyfrwng y Byrddau Ansawdd.

Dilynwyd y matrices risg canlynol wrth bennu statws y risg weddilliol.

Matrics Risg					
Tebygolrwydd	Bron yn sicr	Isel (4)	Canolig (8)	Uchel (12)	Uchel (16)
	Tebygol	Isel (3)	Canolig (6)	Canolig (9)	Uchel (12)
	Posib	Isel (2)	Isel (4)	Canolig (6)	Canolig (8)
	Annhebygol	Isel (1)	Isel (2)	Isel (3)	Isel (4)
		Isel	Canolig	Uchel	Hynod uchel
Effaith					

4.0 Argymhellion

- 4.1 Gofynnir i'r Cyd-Bwyllgor adolygu cynnwys y gofrestr.
- 4.2 Penderfynu a oes unrhyw risgiau y dymuna'r Cyd-bwyllgor eu cyflwyno i sylw'r Cabinet perthnasol ac ati.

5.0 Goblygiadau Ariannol

- 5.1 Mae rheoli risg a rheolaeth ariannol effeithiol yn helpu i fonitro costau ac yn galluogi gwerth am arian.

6.0 Effaith ar Gydraddoldeb

- 6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau cydraddoldeb newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 Goblygiadau Personél

- 7.1 Nid oes unrhyw oblygiadau personél newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

8.0 Ymgynghori sydd wedi digwydd

- 8.1 Mae Uwch Dîm Arwain GwE a Bwrdd Rheoli GwE wedi trafod cynnwys y gofrestr ac wedi diwygio'r risgiau fel y bo'n briodol.

9.0 Atodiadau

- 9.1 Cofrestr Risg GwE

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Swyddog Monitro:

Mae system adolygu risgiau yn rhan sylfaenol o lywodraethu effeithiol. O ystyried y proffil risg a amlygir yn y tabl mae'n bwysig fod y Cyd Bwyllgor yn rhoi sylw manwl i'r asesiad a'r ymateb.

Swyddog Cyllid Statudol:

Credaf fod cofrestr risg GwE ar ffurf safonol ac yn cynnwys gwybodaeth addas. Bydd Adran Gyllid Gwynedd yn darparu cefnogaeth i Reolwr Gyfarwyddwr GwE ynghylch risgiau cyllidol. Cyflwynir sylwadau pellach ar risgiau penodol, fel bo angen, ar lafar yng nghyfarfod y Cydbwyllgor ar y 26ain o Fedi.

TEBYGOLRWYDD RISG	EFFAITH RISG	TEBYGOLRWYDD X EFFAITH	GWEITHGAREDDAU PRESENNOL / LLINIARU	RISG WEDDILLIOL / RISG GYFFREDINOL	TEBYGOLRWYDD X EFFAITH	PERCHENNOG RISG	CAMAU GWEITHREDU YN Y DYFODOL
U	U	2A	Mae cynllun Ariannol Tymor Canolig a Fframwaith a Pholisi Gwerth am Arian ar waith. Datblygwyd cynlluniau ar y cyd â Swyddog Adran 151 yr awdurdod lleol. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys manylion y pwysau ariannol ar GwE ac yn modelu sefyllfaoedd. Gwneir rhagdybiaethau ynglŷn â'r sefyllfa gyllidol yn y dyfodol. Penodir nifer ar secondiad i sicrhau hyblygrwydd o fewn y gwasanaeth i ymateb yn gyflym i unrhyw newidiadau.	U	2B	RhG / RhB	Gweithio'n agos gyda Swyddog Adran 151 yr awdurdod lleol i adolygu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'r Polisi a'r Fframwaith Gwerth am Arian yn achlysurol. Ymgynghori gyda phrif swyddogion yr awdurdodau o ran effaith unrhyw doriadau ariannol potensial.
U	U	2A	Gwneir rhagdybiaethau ynglŷn â'r sefyllfa gyllidol yn y dyfodol. Gweithir yn agos gyda LIC i fwydo i'r sefyllfa gyllidol am y tair blynedd nesaf. Penodir nifer ar secondiad i sicrhau hyblygrwydd o fewn y gwasanaeth i ymateb yn gyflym i unrhyw newidiadau. Cynllun cyllideb tymor canolig ar waith. Datblygwyd y cynllun ar y cyd â Swyddog Adran 151 yr awdurdod lleol. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys manylion y pwysau ariannol ar GwE ac yn modelu sefyllfaoedd. Gwaith modelu ariannol yn cael ei wneud i lywio penderfyniadau.	U	2B	RhG / RhB / Bwrdd Rheoli	Gweithio'n agos gyda Swyddog Adran 151 yr awdurdod lleol i adolygu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'r Polisi a'r Fframwaith Gwerth am Arian yn achlysurol. Ymgysylltu gyda swyddogion LIC, aelodau Cabinet addysg a phenaethiaid addysg yr awdurdodau, i geisio cael gwell eglrder a sicrwydd o ran arian grant penodol. Trafodaethau i'w cynnal yng nghyfarfod y Bwrdd Rheoli.
U	U	2A	Ymgynghorwyr Her pynciol mewn swydd gyda Chynlluniau Busnes Lefel 3 cyfatebol ar gyfer gweithredu'r ymgyrch recriwtio #DarganfodAddysgu ar waith. Gwaith ar y gweill i wella'r ddarpariaeth AGA ar draws y rhanbarth - Partneriaeth Addysg Athrawon Gogledd Cymru.	C	2C	RhG / CC	Partneriaeth Addysg Athrawon Gogledd Cymru (CaBan) i sicrhau rhaglen ddysgu broffesiynol effeithiol i ddarparwyr AGA ar draws y rhanbarth.
U	U	2A	Uwch Arweinydd a thîm Cwricwlwm i Gymru yn weithredol. Arweinwyr portffolio hefyd mewn swydd. Gweithgaredd ymgysylltu sylweddol wedi'i chynnal ac ar y gweill. Gweithio'n agos gyda rhanddeiliaid. Mae pob clwstwr ar draws y rhanbarth wedi penodi arweinydd clwstwr CiG. Hyfforddiant ar CiG a Rheoli newid. Tîm wedi gweithio ar adnoddau a chynnal gweithdai i gefnogi ysgolion wrth edrych ar y 4 diben. Holl gynllunio GwE yn croesgyfeirio at 4 diben Cwricwlwm i Gymru. Rheolwr Prosiect yn ymwneud a'r Rhaglen Drawsnewid wedi ei phenodi.	C	2C	UDA	Cefnogir Arweinwyr Clwstwr CiG yn agos yn unol â'u cynllun clwstwr, i sicrhau gwybodaeth ac ymroddiad da gan bob ysgol yn y clwstwr. Mae gan GwE 5 aelod o staff sy'n rhan o ddatblygu gwaith arweiniol ar y MDaPh i roi mewnbwn ac adborth rheolaidd. Cynnwys adnodd ymwybyddiaeth CiG fel rhan o bob rhaglen datblygu arweinyddiaeth. Gweithio rhagor gyda LIC i edrych ar rôl rheoli newid yn genedlaethol. Parhau i ddatblygu'r cynllun rheoli newid i gefnogi ysgolion wrth asesu eu parodrwydd am y cwricwlwm newydd wrth i'r diwygiadau fynd rhagddynt gyda chymorth y dangosfwrdd/Ysgol GwE i bob ysgol allu mesur eu parodrwydd yn erbyn cerrig milltir
C	C	2C	Cyflwyno CPCP a Rhaglenni Datblygu Arweinyddiaeth i gynnwys rhaglenni ar gyfer darpar arweinwyr a phenaethiaid. Ymgyrch #DarganfodAddysgu yn mynd rhagddi. Rhaglen Darpar Benaethiaid i'w chyflwyno o dymor yr Hydref ymlaen. Proses ymgeisio am CPCP wedi ei chwblhau, y broses ardystio i'w chwblhau.	C	2D	RhG / CC	Cydweithio gyda'r Academi Arweinyddiaeth Genedlaethol ac is-grŵp arweinyddiaeth y consortia ar sicrhau dysgu proffesiynol effeithiol ar gyfer arweinyddiaeth ar bob lefel.

U	U	2A	Is-grŵp Cyllid yn gweithio gydag ysgolion i leihau effaith.	C/U	2B / 2C	All	
U	U	2A	Adolygu strwythur atebolrwydd a phrosesau rheoli perfformiad. Adolygiad i'r defnydd o'r GGA wedi ei gynnwys fel rhan o'r Cynllun Busnes Ariannol Lefel 3.	U	2B	Bwrdd Rheoli	Cynnal adolygiad a chyflwyno adroddiad i Fwrdd Rheoli GwE (haf / hydref 2018).
C	C	3A	Aros am adolygiad gan Lywodraeth Cymru. Adolygiad o'r strwythur atebolrwydd a rheoli perfformiad mewn lle. Gwasanaeth wedi ei ail-strwythuro a model arweinyddiaeth drosranedig ar waith - yn sicrhau bod y gwasanaeth yn fwy parod i addasu pan fydd newid.	C	3B	Bwrdd Rheoli	Gweithredu a rheoli unrhyw newid yn llawn.
C	C	3A	Mae dealltwriaeth glir o gyfrifoldebau'r holl awdurdodau a GwE dros gyfeiriad strategol y rhanbarth. Darparu sesiynau briffio a chyfarfodydd i rannu gwybodaeth yn gyson gydag aelodau newydd (yn ogystal â'r cyfarfodydd Cyd-bwyllgor ffurfiol).	C	3B	CA / RhG	Parhau i sicrhau bod llwybrau cyfathrebu yn glir a thryloyw.
C	C	3A	Ymgynghorydd Llesiant Rhanbarthol mewn swydd. Adolygiad o'r GDD wedi ei gwblhau a chynllun gweithredu ar waith. Cydlynedd Rhanbarthol GDD Plant mewn Gofal wedi ei phenodi	C	3B	YLIRh	Gweithredu'r camau o fewn y cynllun busnes a monitro cynnydd drwy gyfrwng y strwythur rheoli perfformiad newydd.
U	U	2B	Adolygu strwythur atebolrwydd a rolau'r rhwydweithiau rhanbarthol. Cynllun Busnes Lefel 3 ar waith. Arweinydd Portffolio GwE i Lywodraethwyr bellach mewn swydd. Offeryn Hunan Arfarnu i Lywodraethwyr bellach ar y we, ac yn cael ei gyflwyno.	C	2C	Bwrdd Rheoli	Dwy gynhadledd wedi ei drefnu i holl aelodau cyrff llywodraethu ar 'sut i fod yn gyfaill beirniadol' ynghyd â chyflwyniadau i ysgolion.
C	I	4D	Darparu cyfleoedd i Ysgolion Arloesi ac ysgolion Partner i arddangos arferion Llais y Disgybl - 15% o Ysgolion Arloesi wedi arddangos gwaith lle mae Llais y Disgybl wedi bod yn nodweddiadol.	I	4E	RhG	Gweithredu of fewn Cynllun Busnes Cwricwlwm i Gymru o ran Llais y Disgybl
U	C/U	2A	Ailstrwythurwyd rolau allweddol yn GwE a phenodwyd Uwch Arweinydd Uwchradd i arwain tîm uwchradd rhanbarthol a gweithredu model cefnogaeth a her newydd. Adolygwyd strwythurau atebolrwydd a'u cryfhau ar lefel ranbarthol a lleol. Canlyniad hyn yw bod mwy o gysondeb ar draws y rhanbarth a mwy o atebolrwydd gweithredol o fewn y gwasanaeth, ac ar draws yr AauLI. Proffil rhanbarthol uwchradd Estyn wedi gwella'n sylweddol.	C	2B/2C	Bwrdd Rheoli	Parhau i weithredu ac arfarnu'r model uwchradd newydd. Sicrhau atebolrwydd cadarn ar lefel ranbarthol a lleol. Erys pryderon am effaith llawn y gwaith ar ganlyniadau CA4 2018. Ansefydlogrwydd yn y tîm uwchradd yn parhau - yn dal yn rhy ddibynnol ar secondiadau tymor byr a chyfraniadau gan ymgynghorwyr annibynnol.
U	C	2A	Cynnig pecyn cefnogaeth i bob awdurdod, yn canolbwyntio ar arweinyddiaeth a darpariaeth dda, a disgwyliadau a safonau uchel yn y CS. Adnabod ysgolion sy'n perfformio'n gyson isel a'r rheiny mewn perygl. Targedu cynhaliaeth i'r ysgolion hyn a chlystyrau o ysgolion. Cytundeb gan yr holl ALL i gynyddu'r capasiti o fewn GwE i gefnogi'r Cyfnod Sylfaen - 1 Ymgynghorydd Her mewn swydd o Fedi 2017 a 2 yn rhagor o fis Ionawr 2018 i fonitro perfformiad ysgolion unigol a'u targedu fel y bo angen. Cynhaliwyd cyfres o weithdai cymedroli CS.	C	2C	UA-C	Parhau i fonitro perfformiad ysgolion unigol, a'u targedu yn ôl yr angen. Parhau gyda sesiynau cymedroli'r Cyfnod Sylfaen ar draws y rhanbarth.

U	U	2A	<ul style="list-style-type: none"> • 6 ysgol uwchradd (12.95%) mewn categori statudol [un wedi dod allan o gatedori llynedd ac un ysgol oedd wedi'i hadnabod gennym fel 'ysgol risg uchel' wedi llithro i'r categori. • O'r 6 sydd mewn categori ar hyn o bryd, mae cynnydd cadarn i'w weld mewn 2 ohonynt a pheth cynnydd mewn 1. Mae disgwyliad y bydd o leiaf 2 o'r ysgolion hyn yn cael eu tynnu o gatedori yn ystod y tymor cyfredol. • Mae cynnydd yn y 3 ysgol arall yn gyfyngedig [un newydd fynd i gatedori yn ystod tymor yr haf] ac mae gwaith sylweddol pellach i'w wneud i sicrhau y gwelliannau angerheidiol • Yn ychwanegol i'r ysgolion 'categori statudol' mae 8 ysgol uwchradd ranbarthol wedi'u hadnabod fel rhai 'risg uchel' h.y. posibilrwydd cryf iawn o gatedori statudol petai arolygiad yn cael ei gynnal yno yn ystod y 2 dymor nesaf. Mae rhaglenni ymyrraeth a chefnogaeth dwys iawn yn weithredol yn yr ysgolion hyn a chaiff cynnydd ei fonitro gan yr YCG cyswllt. Ble dyrchafir pryderon, rhennir yr wybodaeth gyda swyddogion yr ALI trwy gyfrwng y Byrddau Ansawdd. 	U	2B	RhG/CC/Uwch Arweinwyr	Sicrhau bod y gefnogaeth angenrheidiol yn cael sylw cadarn mewn cynlluniau cefnogaeth. Sicrhau bod AauLl yn gweithredu'n gadarn ac yn syth mewn ysgolion ble rhannwyd pryderon am gyflymder y cynnydd.
C	U	2C	Adnabod arweinydd portffolio. Cynllun Busnes lefel 3 ar waith. Cytuno ar ddull gweithredu rhanbarthol o ran casglu data, cytuno ar raglen hyfforddi, pob YCG cyswllt yn yn rhoi sylw i berfformiad ôl-16 fel rhan o ymweliadau monitro. Perthynas waith dda gyda chydlynwyr 14-19. Nifer o ysgolion yn rhanb arth yn cymrd rhan mewn adolygiad thematig ôl-16 Estyn.	C	2D	Bwrdd Rheoli/RhG	Parhau i weithredu Cynllun Busnes lefel 3. Sicrhau bod data yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol i wella'r ddarpariaeth ymhellach a sicrhau strwythurau a phrosesau mwy effeithiol ar gyfer rhannu'r arferion gorau.
C / U	C / U	3A	Cynllun busnes AD lefel 3 ar waith er mwyn cydlynu gweithgaredd ar lefel rhanbarthol. Angen sicrhau cefnogaeth AD ranbarthol gyson ac o safon uchel i ysgolion.	C	3B	Bwrdd Rheoli	Monitro gweithrediad y Cynllun Busnes AD Lefel 3 drwy'r strwythur atebolrwydd a rheoli perfformiad diwygiedig. Y Cynllun Busnes yn cael ei gyflwyno'n effeithol.

Eitem 8

GwE: Cyd-bwyllgor 26/09/18

ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR

26 Medi 2018

Adroddiad gan: Rheolwr Gyfarwyddwr GwE

Pwnc: Cynllun Busnes Lefel 1 – Adroddiad Monitro Chwarter 1

1.0 Pwrpas yr adroddiad

1.1 Cyflwyno Adroddiad Monitro Chwarter 1 - Cynllun Busnes Lefel 1 i'r Cyd-bwyllgor.

2.0 Cefndir

2.1 Mae'r Cynllun Busnes Rhanbarthol yn nodi'r weledigaeth, blaenoriaethau, gweithredoedd, allgynnyrch a meini prawf llwyddiant ar draws y rhanbarth.

2.2 Adroddir yn chwarterol ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Busnes i'r Cyd-bwyllgor.

3.0 Materion i'w hystyried

3.1 Ynglwm mae adroddiad Monitro Chwarter 1 o'r Cynllun Busnes Lefel 1.

3.2 Y Rheolwr Gyfarwyddwr a Chadeirydd y Bwrdd Rheoli sydd â chyfrifoldeb am gyflawni'r Cynllun Lefel 1 fel swyddogion atebol. Y Cyd-bwyllgor sydd yn atebol yn y pen draw am gyflwyno'r cynllun.

4.0 Argymhellion

4.1 Gofynnir i'r Cyd-bwyllgor dderbyn yr adroddiad monitro ar gyfer chwarter 1.

5.0 Goblygiadau Ariannol

5.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn. Bydd GwE yn gweithredu oddi fewn yr adnoddau ariannol cyfredol.

6.0 Effaith o ran cydraddoldeb

6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau newydd o ran cydraddoldeb yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 Goblygiadau Personél

7.1 Nid oes unrhyw oblygiadau newydd o ran personél yn codi o'r adroddiad hwn.

8.0 Ymgynghori â Wnaed

8.1 Ymgynghorwyd â Bwrdd Rheoli a Bwrdd Ymgynghorol GwE wrth ddatblygu'r Cynllun Busnes Lefel 1.

9.0 Atodiadau

9.1 Adroddiad Monitro Chwarter 1.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w cyflwyno o safbwynt priodoldeb.

Swyddog Cyllid Statudol:

Rwy'n gwerthfawrogi'r Cynllun Busnes, sy'n nodi cyfrifoldeb clir am weithrediad priodol ym meysydd busnes, risg, a gwerth am arian, ymhlith eraill. Nodaf fod yr awdur yn datgan, ym mharagraff 5 o'r adroddiad, nad oes goblygiadau ariannol yn deillio o'r adroddiad hwn. Tra bydd yn heriol i weithredu pob agwedd o'r Cynllun Busnes, disgwylir y bydd GwE yn ariannu unrhyw oblygiadau ariannol o fewn ei gyllideb cyfredol.

Cynllun Busnes Lefel 1

Adroddiad Monitro Chwarter 1 2018-19

Cynllun Busnes GwE 2017-20

Lefel 1

1. SAFONAU						
Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
1 1.6 1.7 E1 C ALI x 6 R7 R15	SAFONAU - Sicrhau y cyrhaeddir y safonau uchaf ym mhob cyfnod allweddol a bod pob dysgwr yn gwneud cynnydd priodol mewn llythrennedd a rhifedd o un cyfnod allweddol i'r llall. Bod pob dysgwr yn ennill cymwysterau sy'n berthnasol i'w gallu a'u potensial ac yn gweithio tuag at fod yn ddwyieithog erbyn eu bod yn un ar bymtheg oed.	Cyfnod Sylfaen - gwella perfformiad y cyfnod sylfaen.	Gwelliannau mewn safonau ar ddiwedd y CS ar draws y rhanbarth.	Marc B.Hughes	Mehefin 2018	Adroddiad i'w gyflwyno yn Chwarter 2.
1 1.8 1.9 E1 C ALI x 6 R7	tuag 88 tuag 88	Cynnal safonau da Cyfnod Allweddol 2 gan wella'r perfformiad yng Nghonwy.	Cynnal safonau da yn yr Awdurdodau lleol eraill. Cynnydd yng nghanran y disgyblion sy'n cyflawni yn y DPC.	Marc B.Hughes	Mehefin 2018	Adroddiad i'w gyflwyno yn Chwarter 2.

1. SAFONAU

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
1 1.1 - 1.5 U ALI x 6 R4 R7 R14		Gwella safonau yng Nghyfnod Allweddol 4: <ul style="list-style-type: none"> • Gwella safonau yn y pynciau craidd yng Nghyfnod Allweddol 4. 	<p>Gwelliant ym mherfformiad dangosydd L2+ o 1.5, cyfradd y cynnydd cenedlaethol.</p> <p>Bydd canran yr ysgolion sy'n perfformio'n uwch na'r canolrif mewn meincnodau PYD ar gyfer L2+ yn codi o 5%.</p> <p>55% o ysgolion yn perfformio yn unol â neu'n uwch na'r deiliant ar gyfer L2+.</p> <p>Cynnydd yng nghyfran y disgyblion sy'n cyflawni 5A*-A mewn TGAU, neu gyfwerth, o 1.5, cyfradd y cynnydd cenedlaethol.</p> <p>Mae gan bob ysgol gynlluniau cefnogaeth da gyda ffocws ar godi safonau yng Nghyfnod Allweddol 4.</p> <p>Gwelliant ym mhroffil canlyniadau arolygiadau ysgolion uwchradd.</p>	Elfyn V Jones	Awst 2018	Adroddiad i'w gyflwyno yn Chwarter 2.
1 1.1 – 1.10 E1 C/ U ALI x 6 R4 R7 R11		Gwella perfformiad dysgwyr PYD, yn enwedig mewn Iaith Saesneg.	Bydd y bwch rhwng ein dysgwyr PYD a dim PYD hefyd yn lleihau, o 5% o leiaf, mewn L2+ a'r DCS.	Elfyn V Jones / Marc B.Hughes	Awst 2018	Adroddiad i'w gyflwyno yn Chwarter 2.

1. SAFONAU

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
1 1.1 – 1.5 1.8 1.9 E1 U R4 R7 R14 ALI x 6		Gwella perfformiad mewn laith Saesneg	Gwelliant yng nghanlyniadau laith Saesneg CA4 o 1.5, cyfradd y cynnydd cenedlaethol.	Gaynor Murphy	Awst 2018	Adroddiad i'w gyflwyno yn Chwarter 2.
1 1.1 1.5 1.8 1.9 E1 U R4 R7 R14 ALI x 6	Tud 90	Gwella perfformiad mewn mathemateg a rhifedd	Gwelliant yn Rhifedd a mathemateg CA4 o 1.5, cyfradd y cynnydd cenedlaethol.	Dafydd Gwyn / Delyth Ellis	Awst 2018	Adroddiad i'w gyflwyno yn Chwarter 2.
1 1.1 – 1.10 E1 C/U ALI x 6 R11 R14 R15		Gwella perfformiad grwpiau o ddysgwyr: <ul style="list-style-type: none"> • PYD • Bechgyn • MATH 	Gwella perfformiad grwpiau o ddysgwyr (PYD,Bechgyn, MATH) o 1.5, cyfradd y cynnydd cenedlaethol - CS a CA4	Elfyn V Jones / Marc B.Hughes	Awst 2018	Adroddiad i'w gyflwyno yn Chwarter 2.

2. CWRICWLWM AC ASESU

Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel.

Trefniadau asesu, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i ategu system hunanwella.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
2 2.1 – 2.4 2.7 C CaA ALI x 6 R15 Tud. 91	CWRICWLWM AC ASESU - Sicrhau bod pob ysgol yn cyflwyno cwricwlwm diddorol sy'n ymateb i ofynion statudol y cwricwlwm cenedlaethol. Sicrhau bod pob dysgwr yn cael eu cefnogi i gyflawni cymwysterau sy'n eu galluogi i fod yn ddysgwyr galluog, uchelgeisiol sy'n cyrraedd eu potensial. Sicrhau bod gan bob ysgol brosesau asesu cadarn mewn lle gyda gweithdrefnau targedu, olrhain ac ymyrraeth cadarn.	Gwella'r ddarpariaeth, y cynllunio cwricwlwm a'r asesu yn y Cyfnod Sylfaen.	Mae gan bob ysgol gynradd weithdrefnau cwricwlwm ac asesu priodol ar waith yn y Cyfnod Sylfaen.	Marc B.Hughes	Tymor yr haf 2018	Mae gweithdai wedi eu cynnal yn canolbwyntio ar safoni a chymedroli disgyblion ffiniol Deilliant 4/5 a Deilliant 5/6. Gweithdai rhanbarthol wedi eu cynnal yn ystod tymor yr haf ar gynllunio o ansawdd uchel ac addysgeg ar gyfer athrawon a staff cymorth y CS. Mae 201 o Gynorthwywyr Addysgu wedi mynychu gweithdai Dysgu Awyr Agored a ddarparwyd yng Nghonwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam (cynhaliwyd yng Ngwynedd a Môn yn Hydref 2017). Nododd bron pob un bod ganddynt well dealltwriaeth o egwyddorion dysgu awyr agored effeithiol a'u bod m ddefnyddio'r syniadau a rannwyd i ddatblygu sgiliau allweddol disgyblion, creadigrwydd, sgiliau datrys problemau a lles disgyblion, drwy ddysgu awyr agored trwy brofiad. Mae 202 o athrawon meithrin a derbyn a 148 o gynorthwywyr addysgu wedi mynychu gweithdai 'Meithrin/Derbyn' (Deilliant 3 a 4). Mae'r tasgau a gwblhawyd gan y rhai a fynychodd y gweithdy cyntaf wedi eu huwchlwytho a'u rhannu ar Hwb. Nododd bron pob un a fynychodd fod ganddynt ddealltwriaeth well o sut i gynllunio a datblygu sgiliau rhifiadol disgyblion trwy

2. CWRICWLWM AC ASESU

Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel.

Trefniadau asesu, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i ategu system hunanwella.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
						brofiadau datrys problemau gwahaniaethol ym mhob maes dysgu a darpariaeth.
2 2.1 – 2.8 U CaA ALI x 6 R5 Tud. 92		Gwella cynllunio cwricwlwm yn yr ysgolion uwchradd er sicrhau gwell deilliannau ar gyfer pob dysgwr.	Mae gan bob ysgol uwchradd gwricwlwm priodol ar waith yng Nghyfnod Allweddol 4 i wella perfformiad yn y dangosyddion perfformiad allweddol.	Paul Mathews-Jones	Tymor yr haf 2018	Mae pob un o'r 6 grŵp Cwricwlwm wedi derbyn canllawiau yn unol â Chynllun L3 drwy grwpiau arweinwyr cwricwlwm rhanbarthol - mae grŵp Meirion Dwyfor wedi rhannu arferion da mewn perthynas â datblygiad cwricwlwm, mae Arfon wedi creu diwylliant gwirioneddol ar gyfer bwrw ymlaen ac mae Sir Ddinbych hefyd wedi cyflwyno drwy'r fforwm. Mae cymorth ar gyfer datblygu sgiliau wedi bod yn llwyddiannus iawn yn ysgolion sampl PISA, a chanllawiau yn unig mewn rhai eraill. Ni chytunwyd ar gynhadledd eto. Mae'r ysgolion yn barod i ddiweddarau CA3 bellach.
2 2.1 – 2.8 U CaA ALI x 6 R5		Gwella ansawdd asesu, tracio a rhaglenni ymyriad yn yr ysgolion uwchradd.	Mae arweinwyr ar bob lefel yn defnyddio systemau tracio yn effeithiol ac yn amserol i gynllunio ymyriad effeithiol fel bod 90% o ysgolion o fewn 5% i'w targedau ar gyfer L2+, a bod 60% o fewn 2% i'w targedau. Yr un ysgol i'w barnu yn anfodddhaol ym Meysydd Arolygu 3 a 4 yn ystod arolygiad ESTYN.	Paul Mathews-Jones	Medi 2018	Mae ymchwil academiaidd wedi cael ei gomisiynu gan Brifysgol Warwick, Prifysgol Bangor a Sefydliad Ymchwil, Data a Methodoleg Gymdeithasol ac Economaidd Cymru i greu offeryn dadansoddi aml-lefel. Mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud cais am gymorth ac mae adolygiad o system ddadansoddi Llywodraeth yr Alban wedi'i gynnal ym mis Gorffennaf 2018 ar ymweliad i Gaeredin. Mae arfarniad o'r ymweliad wedi'i gyflwyno i'r UDA.

2. CWRICWLWM AC ASESU

Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel.

Trefniadau asesu, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i ategu system hunanwella.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
2 U CaA ALI x 6 R18		Gwella'r ddarpariaeth ar gyfer Safon A.	Gwelliant yng nghanlyniadau Safon A ac UG, yn unol â thargedau ac i fod yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol mewn dangosyddion allweddol.	Martyn Froggett	Medi 2018	Mae GwE yn parhau gyda'r gwaith o edrych ar y ddarpariaeth ym mhob ardal yn y rhanbarth a sicrhau bod cryfder ac ehangder yn parhau ôl-16. Caiff gwybodaeth am berfformiad CA5 ei gynnwys pan fydd data cymharol a gwerth ychwanegol wedi cael ei ryddhau.
2 2.1 – 2.8 C U Tud 93 CiG1 CiG2 CiG3 CiG4 CaA ALI x 6 R19		Cyflawni Cwricwlwm i Gymru - codi ymwybyddiaeth o'r Pedwar Diben o fewn CiG a datblygu'r Meysydd Dysgu a Phrofiad fel rhan o ddiwygio'r cwricwlwm.	Mae pob ysgol yn barod i gyflwyno'r cwricwlwm newydd. Cwricwlwm effeithiol seiliedig ar sgiliau ar waith mewn 85% o ysgolion, o'r gwaelodlin 81% presennol.	Ruth Thackery	Parhaus	Mae'r Tîm CiG yn parhau i gyd-weithio a chefnogi gwaith yr ysgolion i ddatblygu'r cwricwlwm newydd a'r dysgu proffesiynol a fydd yn dilyn o ganlyniad. Rhoddir diweddariadau cyson ar ddiwygiadau'r cwricwlwm i bob Ymgynghorydd Cefnogi Gwelliant, er mwyn iddynt eu rhannu ymhellach gydag ysgolion. Mae blaenoriaethau a chamau gweithredu er mwyn codi safonau yn cael eu nodi mewn cynlluniau Cwricwlwm i Gymru ble'n briodol. Bydd aelodau'r tîm Cynradd, Uwchradd a Cwricwlwm i Gymru yn cydweithio, ble'n briodol, i ddiwallu'r blaenoriaethau hyn. Mae tîm CiG GwE hefyd yn gweithio ar y cyd ag Agile Change ac ERW i ddatblygu pecyn cymorth Rheoli Newid ar gyfer pob YCG a phob ysgol. Mae rhai penaethiaid newydd a phenaethiaid dros dro wedi cael hyfforddiant ar Reoli Newid fel rhan o'r hyfforddiant clwstwr. Bydd cyfle i bawb gael hyfforddiant drwy gyfrwng y pecyn cymorth,

2. CWRICWLWM AC ASESU

Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel.

Trefniadau asesu, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i ategu system hunanwella.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
						<p>Gweminar a hyfforddiant wyneb yn wyneb.</p> <p>Mae arweinwyr clwstwr wedi dechrau ar eu gwaith ac maent mewn cyswllt â'r tîm CiG o ran cynllunio ac ennyn diddordeb clystyrau. Mae'r tîm CiG yn monitro ac yn cefnogi clystyrau wrth i'r gwaith fynd rhagddo. Mae pob hwylusydd clwstwr wedi cael hyfforddiant ar ddatblygiadau diweddar i'w rannu â phob ysgol yn y clwstwr.</p>

Tud. 94

3. ARWEINYDDIAETH

Arweinwyr sy'n ysbrydoli ac sy'n cydweithio i godi safonau.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
3 3.1 – 3.17 C U A ALI x 6 R6	ARWEINYDDIAETH - sicrhau bod gan bob arweinydd weledigaeth addysgol glir ac yn medru cynllunio'n strategol er mwyn cyflawni hyn. Sicrhau bod gan bob sefydliad dysgu y gallu i arwain ar bob lefel i ysbrydoli, hyfforddi, cefnogi, rhannu arfer a chydweithio ar bob lefel i sicrhau bod pob dysgwr yn	Datblygu a gwella ymhellach ansawdd uwch arweinyddiaeth ar draws y rhanbarth.	<p>Mae gan 85% o Uwch Dimau Arwain brosesau Sicrhau Ansawdd ac atebolrwydd da neu well.</p> <p>Gostyngiad o 50% yn nifer yr ysgolion a osodir mewn Categoriâu Statudol Estyn.</p> <p>Dim ysgol i'w rhoi mewn Categori Statudol Estyn yn annisgwyl.</p> <p>Gostyngiad o 50% yn nifer yr</p>	Pam McClean / David Edwards	Parhaus	<p>Mae GwE yn darparu ystod o raglenni, o rai ar gyfer darpar uwch arweinwyr i rai ar gyfer penaethiaid profiadol, yn unol â'r Llwybr Datblygu Gyrfa Cenedlaethol. Mae'r rhaglenni datblygu yn hybu cydweithio ysgol i ysgol, gydag ymarferwyr effeithiol o ysgolion yn cydgyflwyno sesiynau gyda staff GwE. Mae hyn yn datblygu ymhellach y syniad o ddatblygu system sy'n hunan wella ar draws gogledd Cymru.</p>

3. ARWEINYDDIAETH

Arweinwyr sy'n ysbrydoli ac sy'n cydweithio i godi safonau.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
	cyflawni eu potensial. Sicrhau bod egwyddorion arweinyddiaeth dddosbarthol yn cael eu gwreiddio ym mhob sefydliad dysgu ar draws y rhanbarth.		ysgolion mewn Adolygu gan Estyn. Gostyngiad o 50% yn nifer yr ysgolion sy'n cael gradd D yng ngham 2 y broses Gategoreiddio. Cynnydd o 25% yn nifer yr ysgolion uwchradd a chynradd sy'n cael gradd A yng ngham 2 y broses Gategoreiddio.			Cynhaliwyd cyfarfodydd gyda chynrychiolwyr arweiniol o bob ALL yn rhanbarth GwE er mwyn sefydlu pa ddarpariaeth a gynigir gan GwE a pha ddarpariaeth a gynigir gan bob ALL ar gyfer penaethiaid newydd a phenaethiaid dros dro ym mhob awdurdod.
3 3.1 3.1 C/ A ALI x 6 R6	Tud 95	Datblygu a gwella ymhellach ansawdd arweinyddiaeth ganol ar draws y rhanbarth.	Mae gan 85% o Dimau Arweinyddiaeth Ganol brosesau Sicrhau Ansawdd ac atebolrwydd da neu well.	Ian Kelly	Parhaus	Bydd y Rhaglen Ddatblygu Arweinyddiaeth Ganol yn cael ei weithredu fel a ganlyn: <ul style="list-style-type: none"> Cyflwyno rhaglen hyfforddiant i rymuso arweinyddiaeth, darpariaeth a pherfformiad a gwreiddio arfer dda [2 gohort Cymraeg a Saesneg] Rhaglenni Datblygu Arweinwyr Effeithiol a Gwella Arferion [SSAT] Cyflwyno dwy raglen hyfforddiant i arweinwyr canol [2 gohort Cymraeg a Saesneg]: <p>Bydd GwE hefyd yn cynnal hyfforddiant penodol ac yn targedu cynhaliath benodol fesul Awdurdodau.</p>
3 3.1-		Cefnogi'r UDA i gyflawni Cwricwlwm i Gymru yn	Pob ysgol yn y rhanbarth ar y llwybr iawn i gyflawni Cwricwlwm	Ruth Thackery	Parhaus	Mae GwE yn parhau i gefnogi UDA, gyda'r Tim yn meddu ar ystod o

3. ARWEINYDDIAETH

Arweinwyr sy'n ysbrydoli ac sy'n cydweithio i godi safonau.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
3.17 C/U CiG1 CiG2 CiG3 CiG4 A ALI x 6 R19 Tud. 96		effeithiol.	i Gymru.			<p>brofiadau. Un o rolau allweddol y tîm yw gweithio gydag a chefnogi'r holl ysgolion ar draws y rhanbarth i ddatblygu'r cwricwlwm newydd a'r dysgu proffesiynol a fydd yn dilyn o ganlyniad.</p> <p>O fewn strategaeth Cwricwlwm i Gymru, mae cysylltiadau clir â'r timau Cynradd ac Uwchradd presennol. Rhoddir diweddariadau cyson ar ddiwygiadau'r cwricwlwm i bob Ymgynghorydd Cefnogi Gwelliant, er mwyn iddynt eu rhannu ymhellach gydag ysgolion. Mae blaenoriaethau a chymau gweithredu er mwyn codi safonau yn cael eu nodi mewn cynlluniau Cwricwlwm i Gymru ble'n briodol. Bydd aelodau'r tîm Cynradd, Uwchradd a Cwricwlwm i Gymru yn cydweithio, ble'n briodol, i ddiwallu'r blaenoriaethau hyn.</p>
3 3.1 – 3.4 3.6 3.10 - 311 3.14 – 3.17 U A		<p>Gwella ansawdd arweinyddiaeth adrannol mewn pynciau craidd yn yr ysgolion uwchradd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iaith Saesneg • Cymraeg • Mathemateg • Gwyddoniaeth 	<p>Mae gan 85% o adrannau pynciau craidd brosesau Sicrhau Ansawdd ac atebolrwydd da neu well.</p> <p>Mae arweinwyr canol yn defnyddio systemau tracio yn effeithiol ac yn amserol i gynllunio ymyriad effeithiol fel bod 90% o ysgolion o fewn 5% i'w targedau a bod 60% o fewn 2% yn y pynciau craidd.</p>	Gaynor Murphy Rhian Mair Jones Dafydd Gwyn Nicola Jones	Parhaus	<p>Mae pob PA pynciau craidd yn cael arweiniad a chefnogaeth ar agweddau allweddol, a hynny yn y rhwydweithiau rhanbarthol a lleol.</p> <p>Mae'r manylion ynglŷn â'r gefnogaeth ar gyfer pob adran yn y cynlluniau cefnogaeth unigol.</p> <p>Mae cynllun gweithredu a chynllun busnes clir yn ei le.</p>

3. ARWEINYDDIAETH

Arweinwyr sy'n ysbrydoli ac sy'n cydweithio i godi safonau.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
R4 R6 ALI x 6						
3 3.1 – 3.17 C U A R6 ALI x 6 Tud. 97		Datblygu Benaethiaid / Darpar Uwch Arweinwyr	<p>Rhaglen ar gyfer Darpar Benaethiaid ar waith. 50 o unigolion wedi'u hadnabod ac wedi cwblhau'r rhaglen.</p> <p>25% o'r unigolion sydd wedi cymryd rhan wedi ymgeisio am swyddi UDA neu wedi cael dyrchafiad erbyn diwedd y flwyddyn.</p> <p>Arfarniad cadarnhaol gan ysgolion a chan arfarnwr allanol ar effaith y rhaglen ar unigolion.</p>	Ian Kelly	Parhaus	<p>Mae GwE yn darparu ystod o raglenni, o rai ar gyfer darpar uwch arweinwyr i rai ar gyfer penaethiaid profiadol, yn unol â'r Llwybr Datblygu Gyrfa Cenedlaethol. Mae'r rhaglenni datblygu yn hybu cydweithio ysgol i ysgol, gydag ymarferwyr effeithiol o ysgolion yn cydgyflwyno sesiynau gyda staff GwE. Mae hyn yn datblygu ymhellach y syniad o ddatblygu system sy'n hunan wella ar draws gogledd Cymru.</p> <p>Cynhaliwyd cyfarfodydd gyda chynrychiolwyr arweiniol o bob ALI yn rhanbarth GwE er mwyn sefydlu pa ddarpariaeth a gynigir gan GwE a pha ddarpariaeth a gynigir gan bob ALI ar gyfer penaethiaid newydd a phenaethiaid dros dro ym mhob awdurdod.</p>

4. LLES

Ysgolion cryf a chynhwysol sydd wedi ymrwymo sicrhau rhagoriaeth, tegwch a lles.

<i>Cyf</i>	<i>Yr Her</i>	<i>Gweithredu</i>	<i>Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019</i>	<i>Cyfrifoldeb</i>	<i>Dyddiad Targed</i>	<i>Monitro Chwarter 1</i>
4 4.1 - 4.12 C U LI R11 ALI x 6 Tud. 98	LLES - Creu'r amodau i sicrhau bod dysgwyr yn datblygu fel unigolion iach, gwydn a chyfrifol yn fyd-eang a darparu system addysgol gynhwysol, uchelgeisiol, sy'n ymroddedig i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb fel bod pobl ifanc yn cyflawni eu llawn potensial.	Datblygu a gweithredu strategaeth gyffredin ar gyfer Lles ar draws y rhanbarth.	Gweithredu'r strategaeth ar draws y rhanbarth. Dull cydweithrediadol ac effeithiol ar gyfer cyflawni agenda genedlaethol gyffredin gyda rolau a chyfrifoldebau clir i'r holl bartneriaethau. Gweithio mewn partneriaeth yn effeithiol gyda'r holl asiantaethau allweddol sy'n cefnogi'r agenda i sicrhau effaith gadarnhaol ar bob dysgwr. Ysgolion yn defnyddio'r grant datblygu disgyblion yn effeithiol.	Sharon Williams	Tachwedd - Rhagfyr 2018.	Mae gwaith pellach i'w wneud i gwblhau'r trosolwg o Les o fewn y sefydliad. Cynhaliwyd ystod o gyfarfodydd gydag AauLI, staff GwE a LIC. Mae Cynllun gweithredu clir a chynllun busnes ar waith.

5. ADDYSGU

Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel.

<i>Cyf</i>	<i>Yr Her</i>	<i>Gweithredu</i>	<i>Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019</i>	<i>Cyfrifoldeb</i>	<i>Dyddiad Targed</i>	<i>Monitro Chwarter 1</i>
5 5.1 – 5.9 C/U D R4	ADDYSGU - Sicrhau bod pob athro a staff cymorth wedi'u harfogi â dealltwriaeth glir o beth yw addysgu effeithiol, yn seiliedig ar dystiolaeth	Gwella a chryfhau rôl arweinwyr wrth arwain y dysgu a'r addysgu.	Mae gan bob UDA ac AC mewn ysgolion y sgiliau angenrheidiol a dealltwriaeth o addysgu da ac eithriadol er mwyn cynnig arweiniad a hyfforddiant yn eu hysgolion.	Stella Gruffydd / Bethan James	Tachwedd 2018	Cynhaliwyd gweithdai rhanbarthol i hyfforddi arweinwyr ysgol ar sut i ddefnyddio'r continwwm Dysgu ac Addysgu yn effeithiol. Mae 150 o ysgolion y rhanbarth wedi cymryd rhan yn y gweithdai yma.

5. ADDYSGU

Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
R5 ALI x 6	ddibynadwy. Yn ogystal, mae'r gallu i gyflwyno ystod o ddulliau, sy'n cyfateb anghenion dysgwyr â'r cydestun yn effeithiol, er mwyn sicrhau effaith gadarnhaol ar ddysgu a chyflawniad yn hollbwysig.		<p>Mae addysgu effeithiol ar waith mewn 85% o ysgolion, o'r gwaelodlin 81% presennol.</p> <p>Cyflawnir disgwyliadau Estyn, hynny yw, bod 85% neu fwy o wersi yn dda neu well, gan 85% o ysgolion ar draws y rhanbarth.</p> <p>Cynnydd cyffredinol o 5% mewn barnau da neu well ar gyfer y dysgu a'r addysgu ym mhob ysgol a arolygir gan Estyn.</p>			Caiff pob PA pynciau craidd arweiniad a chymorth ar arwain y dysgu a'r addysgu mewn rhwydweithiau rhanbarthol a lleol.
5 5.1 5.9 C/U D R4 R5 ALI x 6		Gwella ansawdd yr addysgu a'r profiadau i bob dysgwr.	<p>Cymorth a hyfforddiant pwrpasol i ysgolion risg uchel lle mae materion allweddol sy'n ymwneud â dysgu ac addysgu (i'w gadarnhau).</p> <p>Mae safonau addysgu yn yr ysgolion hynny sy'n rhan o Brosiect Asesu Ffurfiannol ac Addysgeg, dan arweiniad timau ymchwil weithredu Shirley Clarke mewn ysgolion, yn gyson dda neu well, gydag unigolion sy'n cymryd rhan ar Haen 1 yn arddangos arfer ragorol. Mae adroddiadau Estyn ar ysgolion sy'n cymryd rhan yn cadarnhau hyn.</p>	Stella Gruffydd / Bethan James	Tachwedd 2018	Mae cydweithio effeithiol ar y gweill rhwng y rhanbarth a'r ymarferydd addysg adnabyddus, Shirley Clarke. Mae 27 o ysgolion wedi ei dewis ar draws y rhanbarth i gydweithio fel timau ymchwil gweithredol dan arweiniad Shirley Clarke. Mae'r ysgolion Haen 1 wedi cwblhau eu gwaith yn llwyddiannus. Mae Diwrnod 2 gyda SC wedi digwydd ar Fehefin 14 a 15. Mae 201 o ysgolion Haen 2 wedi eu dewis drwy broses rymus. Mae gwybodaeth wedi ei gyfathrebu gydag ysgolion y 2 haen parthed digwyddiadau a dyddiadau Tymor yr Hydref.

5. ADDYSGU

Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel.

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
			Effaith gadarnhaol ar safonau disgyblion ar y lefel ddisgwyliedig ac uwch.			

6. BUSNES

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
6 B Tud. 100	BUSNES - Sicrhau bod gan GwE drefn lywodraethu gref a chefnogaeth fusnes a gweithredol effeithiol sy'n rhoi gwerth am arian.	Ymgorffori'r G6 ar draws y rhanbarth a pharhau i ddatblygu defnydd effeithiol o'r system i hwyluso cydweithio a rhannu arferion llwyddiannus.	Gwybodaeth yn cael ei defnyddio'n effeithiol ac yn amserol a hynny'n gyson ar draws pob lefel o weithredu. Ystod ehangach o ddata a gwybodaeth fyw am gynnydd wrth law i Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant, Swyddogion yr ALL ac ysgolion.	Llyr G Jones	Mehefin 2018	<p>Cynflwyniad effeithiol o hyfforddiant cychwynnol G6 wedi'i gwblhau ar gyfer pob ysgol ar draws y chwe awdurdod rhwng mis Ionawr a mis Mai 2018. Mae Cam 2 o'r rhaglen waith wedi'i gwblhau'n effeithiol gan gynnwys datblygiad blaenoriaethau ar y cyd a llyfrgell adnoddau.</p> <p>Cynhaliwyd cyfres o gymorthfeydd effeithiol ar gyfer YCG a staff gweinyddol ar draws y rhanbarth. Cafodd cyfres o ddogfennau canllawiau, gan gynnwys clipiau fideo, eu cynhyrchu hefyd ar gyfer GwE a defnyddwyr mewn ysgolion i gefnogi datblygiadau newydd yn y system. Mae ymgynghoriadau cynnar a gynhaliwyd gyda phenaethiaid Cynradd ac Uwchradd ar draws y rhanbarth wedi cael adborth cadarnhaol.</p> <p>Roedd yr ymatebion a gasglwyd gan</p>

6. BUSNES

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
Tud. 101						<p>benaethiaid yn ystod cynhadledd Atebolrwydd Cenedlaethol LIC yn cyfeirio at y modd cadarnhaol y defnyddir G6. Mae pob YCG wedi cael y dasg o nodi astudiaethau achos llwyddiannus yn ystod ymweliad yr haf i boblogi G6.</p> <p>Cynhaliwyd trafodaethau cychwynnol ar ddatblygiad prosesau sicrwydd ansawdd ar gyfer adroddiadau a chynhwysiad ysgolion. Bydd datblygiad Cam 3 yn cynnwys proffil penodol ar gyfer Ysgol GwE ar brif ddangosfwrdd G6.</p>
	6 B 6.7	Cynnal arolwg iechyd sefydliadol	Anelu at berfformiad yn chwarter uchaf y mynegai iechyd sefydliadol.	Susan O Jones		Ar y gweill.
	6 B 6.8	Sefydlu GwE fel Sefydliad sy'n Dysgu yn gweithio mewn partneriaeth efo LIC a OECD	Dangos cynnydd o un flwyddyn i'r llall yn erbyn 7 dimensiwn y model Sefydliad sy'n Dysgu.	Rhys H Hughes		<p>Mae GwE yn parhau i weithio gyda'r OECD ar ddatblygu'r Consortia a'r AauLI fel sefydliadau sy'n dysgu. Rhennir unrhyw beth a ddysgir o'r gwaith hwn gyda rhanbarthau eraill, ac yn rhyngwladol, gan ein bod yn ymdrechu i ddatblygu ymhellach sefydliad bywiog ac iach.</p> <p>Mae ysgolion Dysgu Proffesiynol wedi bod yn gweithio ar ddatblygu amrywiaeth o astudiaethau peilot. Mae hyn yn cynnwys gwaith gyda'r OECD ar 7 dimensiwn yr Ysgol fel Sefydliad Dysgu, y cynnig Dysgu Proffesiynol ar gyfer Dysgu</p>

6. BUSNES

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
Tud. 102 6 B						<p>Digidol a hefyd ar dreialu'r Safonau Addysgu Proffesiynol.</p> <p>Ysgolion fel Sefydliad Dysgu ac yn rhannu profiadau o weithio gyda safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac Arweinyddiaeth.</p> <p>Mae GwE yn parhau i weithio gydag ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu ac yn rhannu profiadau o cydweithio ar ddatblygu'r Safonau Addysgu Proffesiynol newydd a'r Safonau Arweinyddiaeth newydd.</p>
		Parhau i ddatblygu'r berthynas waith i ddatblygu cyfleoedd am ymchwil gweithredol i ysgolion ar draws y rhanbarth.		Rhys H Hughes		<p>Mae'r berthynas waith i ddatblygu cyfleoedd am ymchwil gweithredol i ysgolion ar draws y rhanbarth yn parhau i ddatblygu.</p> <p>Mae "Sefydliad Cydweithredol er Ymchwil i Addysg, Tystiolaeth ac Effaith" (CIEREI) rhwng GwE a Phrifysgol Bangor yn golygu bod y ddau sefydliad yn gweithio gyda'i gilydd i edrych ar sefydlu systemau arfarnu effeithiol o fewn ein sefydliad. Mae'r cydweithio yn golygu edrych ar ddatblygu ymchwil gweithredol o safbwynt elfennau lles, a hefyd ymchwil i elfennau arweinyddiaeth effeithiol.</p> <p>Mae Prifysgol Bangor a GwE hefyd yn</p>

6. BUSNES

Cyf	Yr Her	Gweithredu	Allbynnau a meini prawf llwyddiant 2018-2019	Cyfrifoldeb	Dyddiad Targed	Monitro Chwarter 1
Tud. 103						<p>gweithio'n effeithiol ar hybu strategaethau, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, i wella deilliannau er enghraifft, prosiect NorthWORTS-SP gydag Ysgolion Seicoleg ac Addysg Prifysgol Bangor.</p> <p>Mae GwE wedi cydweithio'n agos gyda'r Ganolfan ar Ddefnyddio Ymchwil a Thystiolaeth mewn Addysg (CUREE) i roi cefnogaeth effeithiol ar ddatblygu arferion ymchwil ar gyfer ystod o ysgolion ac Ymgynghorwyr penodol ar draws y rhanbarth. Mae'r cydweithio wedi llwyddo i ddatblygu map o ddulliau ymchwil a thystiolaeth. Mae ymarferwyr wedi defnyddio'r map hwn i gyfoethogi eu ffyrdd o drin a thrafod llythrennedd ar draws y cwricwlwm, pynciau STEM, gwella adborth a chynyddu lefel briodol o her mewn gwersi.</p>

Adroddiad cychwynnol i Gyd-Bwyllgor GwE ar berfformiad y rhanbarth

Medi 2018

CYNNWYS

1. Cyd-destun

2. Safonau

Trosolwg o berfformiad – Cynradd ac Uwchradd

- Cyfnod Sylfaen
- Cyfnod Allweddol 2
- Cyfnod Allweddol 3
- Cyfnod Allweddol 4

3. Proffil arolygiadau

4. Gosod Targedau

5. Categoriadau Cenedlaethol

1. CYD-DESTUN

DATA CYMHAROL

Mae cynnwys yr adroddiad hwn yn wahanol i'r hyn a gyflwynwyd yn y blynyddoedd blaenorol oherwydd bod Llywodraeth Cymru yn cyflwyno newidiadau sylweddol i sut yr adroddir ar fesurau perfformiad. Yn dilyn ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar gyhoeddi asesiadau athrawon, ni chyhoeddir data cymharol ar gyfer y Cyfnod Sylfaen, Cyfnod Allweddol 2 na Chyfnod Allweddol 3 yn yr ysgol, ar lefel yr awdurdod lleol nag ar lefel consortia. Felly, y tu hwnt i gymhariaeth â chyfartaleddau cenedlaethol, nid oes unrhyw wybodaeth gymharol na meincnodol ar gael.

NEWIDIADAU I FEYSYDD DYSGU'R CYFNOD SYLFAEN

Ym mis Hydref 2014, cafodd Meysydd Dysgu'r Cyfnod Sylfaen ar gyfer Iaith, Llythrennedd a Sgiliau Cyfathrebu a Datblygiad Mathemategol eu diwygio fel eu bod wedi'u halinio â'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol (y FfLIRh) ac fel eu bod yn gofyn llawer mwy. Yn unol â hyn, cafodd deilliannau'r Cyfnod Sylfaen eu haddasu er mwyn eu halinio â disgwyliadau uwch y Meysydd Dysgu diwygiedig.

Cafodd y Meysydd Dysgu diwygiedig eu cyflwyno ar sail statudol o fis Medi 2015 ymlaen. Golyga hyn mai'r cohort o blant a ddechreuodd yn y Derbyn ym mis Medi 2015 fydd y cyntaf i gael ei asesu'n ffurfiol yn erbyn y deilliannau newydd ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen yn ystod haf 2018. Felly, dylid osgoi cymharu canlyniadau'r Cyfnod Sylfaen gyda chanlyniadau blynyddoedd blaenorol gan nad ydynt yn cael eu mesur ar sail gymharol.

CA4 A CA5

Pwysleisir mai gwybodaeth gychwynnol am ganlyniadau CA4 a gaiff ei rhannu ac nad oes mynediad, hyd yma, at ddata cymharol a meincnodol. Y bwriad yw diweddarau'r isod pan ddaw'r wybodaeth gyflawn i law.

Mae angen gofal felly wrth ystyried yr wybodaeth gan na fydd y dadansoddiadau na'r cymariaethau yn cael eu cwblhau ar lefel genedlaethol tan tua throad y flwyddyn. Caiff gwybodaeth am berfformiad CA5 ei chynnwys pan fydd data cymharol a gwerth ychwanegol wedi cael ei ryddhau.

2. SAFONAU

CYNRADD – TROSOLWG O BERFFORMIAD AR DRAWS Y RHANBARTH

CYFNOD SYLFAEN

Mae canlyniadau yn y Cyfnod Sylfaen eleni yn dangos gostyngiad cenedlaethol o'u cymharu â blynyddoedd blaenorol. Y prif reswm am hyn yw bod deilliannau newydd o'r Fframwaith Asesu CS wedi cael eu defnyddio mewn leithoedd a Mathemateg. Mae llawer o athrawon o dan yr argraff bod disgwyliadau uwch i gyflawni Deilliant ac mae hwn yn un ffactor sydd wedi arwain at lai o ddisgyblion yn cyflawni Deilliant 5.

Mae'r gostyngiad cenedlaethol hwn yn y canlyniadau yn cael ei adlewyrchu yng nghanlyniadau'r rhanbarth. Mae GwE wedi rhagdybio hyn ac wedi canolbwyntio ar wella'r

ddarpariaeth yn y dosbarthiadau Meithrin a Derbyn, a fydd yn gosod sylfaen gadarn ar gyfer cyrraedd cyflawni deilliannau uwch erbyn i'r disgyblion gyrraedd diwedd y Cyfnod Allweddol.

Cryfderau a llwyddiannau

- Er bod perfformiad wedi gostwng yn rhanbarthol, mae'r gostyngiad yn is na'r gostyngiad cenedlaethol ar ddeiliant disgwylidig (O5+) ac eithrio ILIC(C). Mewn perthynas â'r deiliant uwch na'r disgwyl (O6+), mae'r gostyngiad rhanbarthol yn sylweddol is na'r gostyngiad cenedlaethol ar draws pob ardal.
- Yn gyffredinol, mae perfformiad deiliant 6+ yn parhau i fod yn gryf.
- Mae ysgolion wedi ymateb yn dda i'r amrywiaeth o weithdai hyfforddi cyfnod sylfaen a chyfarfodydd rhwydwaith ar gyfer UDRh, athrawon a staff cymorth. Mae'r ffaith bod ysgolion wedi codi lefel yr her i ddiwallu gofynion newydd deiliant 6 yn dystiolaeth o hyn.

Meysydd i'w gwella

- Gwella perfformiad disgyblion PYD ar y deiliant disgwylidig a'r deiliant uwch na'r disgwyl.
- Gwella perfformiad bechgyn ar y deiliant disgwylidig a'r deiliant uwch na'r disgwyl yn ILIC(C), ILIC(S) a DPCh.
- Datblygu'r defnydd o ddata bach i wella'r ddarpariaeth a'r deilliannau.
- Cryfhau gweithio clwstwr ymhellach er mwyn hyrwyddo cydweithrediad a rhannu arferion da.

CA2

Mae canlyniadau CA2 y rhanbarth yn gadarn. Mae perfformiad eleni ar y lefel ddisgwylidig yn cyfateb i'r canlyniadau a gafwyd y llynedd i raddau helaeth ac yn parhau i fod yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer y DPC. Yr unig eithriad yw bod perfformiad y Gymraeg ar y lefel ddisgwylidig ychydig yn is. Mae'n bosibl fod hyn oherwydd bod mwy o ddysgwyr wedi cael eu hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg fel iaith gyntaf nag erioed o'r blaen. Fodd bynnag, mae canran y dysgwyr sy'n cyrraedd y lefel ddisgwylidig mewn Cymraeg ail iaith wedi cynyddu eto am y bumed flwyddyn.

Ar y lefelau uwch, mae perfformiad yn parhau i fod yn gadarn ym mhob pwnc. Cafwyd gwelliant nodedig yng nghanlyniadau Cymraeg ail iaith. Gostyngodd yr amrywiaeth rhwng bechgyn a merched eleni ac mae bellach yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae dysgwyr PYD wedi cynnal y canlyniadau a gafwyd y llynedd ar wahân i'r Gymraeg lle y cafwyd llai o ddisgyblion PYD yn llwyddo i gyrraedd y lefelau disgwylidig. Fodd bynnag, cafodd y nifer uchaf erioed o ddisgyblion PYD eu hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg.

O gymharu data diwedd Cyfnod Allweddol 2 eleni â data diwedd Cyfnod Sylfaen 2014, mae disgyblion cyfatebol y rhanbarth, ar gyfartaledd, wedi gwneud cynnydd gwell na'r disgwyl mewn Cymraeg, Saesneg a Mathemateg.

Cryfderau a llwyddiannau

- Mae perfformiad Cyfnod Allweddol 2 yn parhau i fod yn gryf ar y lefelau disgwylidig a'r lefelau uwch na'r disgwyl.
- Mae canran uwch o ddysgwyr a aseswyd drwy gyfrwng y Gymraeg fel ail iaith wedi cyflawni ar y lefelau disgwylidig a'r lefelau uwch na'r disgwyl.

- Mae ysgolion wedi ymateb yn dda i'r rhaglenni hyfforddi amrywiol a ddarparwyd ar Lythrennedd, Rhifedd ac Addysgu. Mae'r ffaith bod perfformiad cryf a chyson yn yr holl bynciau craidd yn dystiolaeth o hyn.
- Mae cohort CA2 eleni wedi gwneud cynnydd gwell na'r disgwyl mewn Cymraeg, Saesneg a Mathemateg yn ystod eu cyfnod yn CA2.

Meysydd i'w gwella

- Mae mynd i'r afael ag effaith amddifadedd ar gyrhaeddiad addysgol yn parhau i fod yn flaenoriaeth.
- Cryfhau gweithio clwstwr ymhellach er mwyn hyrwyddo cydweithrediad a rhannu arferion da.
- Sicrhau bod ysgolion sy'n dewis newid eu polisi asesu ac asesu dysgwyr drwy gyfrwng y Gymraeg yn cael eu cefnogi'n llawn.

UWCHRADD – TROSOLWG O BERFFORMIAD AR DRAWS Y RHANBARTH

CYFNOD ALLWEDDOL 3

Mae perfformiad y prif ddangosydd [DPC] yn CA3 yn gadarn unwaith eto ac yn dangos gwelliant pellach ar ffigur 2017 [+0.6% o'i gymharu â chynnydd cenedlaethol o +0.7%]. Mae'r rhanbarth yn parhau i berfformio'n well na'r cyfartaledd cenedlaethol [+1.3% 2017 ac +1.2% 2018].

Mae perfformiad bechgyn a merched wedi gwella yn y prif ddangosydd [+0.3% a + 0.8% yn eu tro]. Mae'r ddau berfformiad yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer 2017 a 2018 gyda'r bwllch yn lledu ar gyfer merched. Fodd bynnag, mae'r bwllch rhywedd rhanbarthol wedi cynyddu o +0.5% i 7.0% yn 2018 gyda merched yn parhau i berfformio'n well na bechgyn. Yn genedlaethol, mae'r bwllch rhywedd wedi cau o 0.4% ac mae'r ffigur ar gyfer y rhanbarth yn 2018 yn cyfateb i'r cyfartaledd cenedlaethol.

Yn ogystal, cafwyd cynnydd o +0.4% yng nghanran y disgyblion PYD a gyflawnodd y dangosydd DPC. Nid oes data cenedlaethol ar gael ar gyfer 2018 ar hyn o bryd. Tra bo perfformiad disgyblion PYD wedi gwella'n raddol dros dreigl tair blynedd, cafwyd cynnydd o +0.2% yn y bwllch rhwng disgyblion PYD/dim PYD yn 2018 a'r ganran ar hyn o bryd yw 18.2%. Y ffigur cenedlaethol cyfatebol yn 2017 oedd 20.3%

Cymraeg :

Gwelir gwelliannau pellach yn safonau'r Gymraeg ar y lefel ddisgwyliedig yn 2018. Mae'r perfformiad rhanbarthol wedi cynyddu o 0.3% i 94.2%. Mae hyn mewn cymhariaeth gyda'r cynnydd cenedlaethol cyfatebol. Mae'r perfformiad rhanbarthol yn parhau i fod +0.4% yn uwch na'r ffigur cenedlaethol. Mae perfformiad bechgyn wedi disgyn -1.6% i 79.4% a hynny mewn cymhariaeth gyda chynnydd cenedlaethol o +0.7%. Gwelir gostyngiad bychan ym mherfformiad y merched hefyd, a hynny eto mewn cymhariaeth gyda chynnydd cenedlaethol o +0.6%. Eleni, mae'r bwllch bechgyn/merched wedi cynyddu o +1.4% i 10.8%. Yn genedlaethol, gwelir gostyngiad bychan yn y bwllch i 11.9% o blaid y merched. Mae perfformiad dysgwyr PYD wedi cynyddu o +0.4% i 73.9%. Y ffigur cenedlaethol ar gyfer 2017 oedd 70.8%. Mae'r bwllch rhwng perfformiad dysgwyr PYD/dim PYD wedi cynyddu o 18.0% i 18.2%. Roedd y bwllch cenedlaethol yn 20.3% yn 2017.

Ar lefel 6+, gwelir gostyngiad bychan o -0.3% i 66.8%, ond bu cynnydd o +0.9% i 63.8% yn genedlaethol. Mae perfformiad y bechgyn wedi gostwng o -2.9% i 55.8% ond mae'n parhau i fod yn uwch na'r ffigur cenedlaethol o 53.5%. Mae'r merched wedi cynyddu o +2.5% i 78.2% mewn cymhariaeth â chynnydd o +1.6% ar lefel Cymru. Yn 2018, mae'r perfformiad rhanbarthol ar gyfer merched +4.4% yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Fodd bynnag, mae'r bwch bechgyn/merched wedi cynyddu o 5.4% i 22.4% yn 2018. Gwelwyd cynnydd cenedlaethol o +1.2% i 20.3%. Mae perfformiad dysgwyr PYD wedi gwella +0.4% ar L6+ ac mae'r perfformiad o 73.9% yn uwch na'r ffigur cenedlaethol ar gyfer 2017 [70.8%]

Ar lefel 7+, gwelir cynnydd o +3.7% i 26.3% a hynny mewn cymhariaeth gyda chynnydd cenedlaethol o +2.8% i 22.5%. Mae perfformiad y bechgyn a'r merched wedi gweld cynnydd ar ffigurau 2017 [+2.6% B a +4.8% M] ac mae'r perfformiad [19.3% a 33.5%] yn uwch na'r ffigurau cenedlaethol cyfatebol o 15.8% a 29.0%

Cryfderau a llwyddiannau

- Mae'r perfformiad rhanbarthol wedi cynyddu o 0.3% i 94.2% ac yn parhau +0.4% yn uwch na'r ffigwr cenedlaethol.
- Ar lefel 6+ mae'r merched wedi cynyddu o +2.5% i 78.2% mewn cymhariaeth â chynnydd o +1.6% ar lefel genedlaethol.
- Ar lefel 7+, mae'r perfformiad yn uwch na'r ffigurau cenedlaethol cyfatebol.

Meysydd i'w gwella

- Parhau i wella perfformiad bechgyn.
- Parhau i wella perfformiad dysgwyr PYD yn arbennig ar y lefelau uwch.
- Parhau i gefnogi'r adrannau ble mae pryder am safonau.

Saesneg :

Mae perfformiad Saesneg CA3 yn parhau i fod yn gadarn ac yn gyson. Mae perfformiad GwE yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ar Lefel 5+ a 6+.

Cryfderau a llwyddiannau

- Mae perfformiad ar Lefel 5+ wedi cynyddu o 0.4% i 92% ac mae perfformiad ar draws pob AALI yn parhau i fod yn gadarn ac yn gyson.
- Mae gwella safonau Llythrennedd yn parhau i fod yn flaenoriaeth allweddol ar gyfer pob ysgol ac mae ansawdd y darpariaethau Llythrennedd wedi gwella. Mae tîm GwE wedi cefnogi hyn drwy ddatblygu hyfforddiant ac adnoddau o ansawdd uchel.
- Perfformiad ar Lefel 6+ wnaeth y cynnydd mwyaf o 2.7% ac mae hyn yn adlewyrchu'r ffocws rhanbarthol ar herio dysgwyr mwy abl yn CA3.
- Mae perthnasau gwaith cryfach, mwy cydweithredol yn datblygu rhwng adrannau Saesneg ysgolion uwchradd a'u hysgolion cynradd bwydo, ac adlewyrchir hyn yn arferion yr ystafell ddosbarth.
- Mae'r amrywiaeth rhwng perfformiad bechgyn/merched mewn Saesneg yn parhau i fod yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud eleni i adolygu strwythurau cwrs CA3 ac i sicrhau bod methodolegau/deunydd mwy dynamig ac ymgysylltiol yn cael eu defnyddio.

Meysydd i'w gwella

- Gwella perfformiad Dysgwyr PYD yn Saesneg yn parhau i fod yn flaenoriaeth, yn arbennig ar Lefel 5+ lle y mae'r bwlch rhwng dysgwyr PYD/dim PYD wedi lledu rhywfaint o 1.5%.
- Cynnal peilot o'r 'Rhaglen Ymyrraeth Lythrennedd' mewn nifer fach o ysgolion uwchradd targed er mwyn gwella perfformiad dysgwyr PYD mewn Saesneg. Rhannu'r arfer hwn a rhaedru'n rhanbarthol.
- Darparu hyfforddiant a chymorth i sicrhau bod y FfCD yn cael ei ymgorffori'n effeithiol yn CA3 i godi safonau.
- Parhau i gefnogi ysgolion i wella perfformiad bechgyn, yn arbennig ar Lefel 6+.
- Datblygu methodoleg ar gyfer addysgu ysgrifennu yn CA3 er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn cael eu paratoi'n well ar gyfer TGAU.

Mathemateg :

Cryfderau a llwyddiannau

- Mae'r L5+ wedi cynyddu.
- Mae 30 ysgol wedi gwella eu perfformiad L5+ [56%], gyda 4 ohonynt wedi cynyddu'n sylweddol [7%].
- Mae 26 o ysgolion wedi gwella eu perfformiad L6+ [48%], gyda 12 ohonynt wedi cynyddu'n sylweddol [22%].

Meysydd i'w gwella

- Mae'r ganran ar gyfer L6+ wedi gostwng rhywfaint.
- Mae perfformiad L5+ 22 o ysgolion wedi gostwng [41%], gyda pherfformiad 2 ysgol wedi gostwng yn sylweddol [4%].
- Mae perfformiad L6+ 27 o ysgolion wedi gostwng [50%], gyda pherfformiad 8 ysgol wedi gostwng yn sylweddol [15%].
- Gwella'r ddarpariaeth ar gyfer meistrolï Mathemateg ar draws y rhanbarth – er mwyn alinio'r addysgeg â'r cyfeiriad y mae'r cwricwlwm yn ei ddatblygu.
- Gwella'r addysgu a'r dysgu yn yr adrannau.
- Creu cynlluniau ar y cyd mewn clystyrau o ysgolion uwchradd ar gyfer y cwricwlwm newydd.

Gwyddoniaeth :

Cryfderau a llwyddiannau

- Mae canran y disgyblion sydd wedi cyrraedd y lefel ddisgwyliedig mewn Gwyddoniaeth wedi cael ei gynnal ers 2017 (2017 = 94.6%, 2018 = 94.5%).
- Mae 29 o ysgolion (53.7%) wedi cynnal/gwella eu perfformiad lefel 5+ ers 2017.
- Mae 10 o ysgolion (18.5%) wedi cyflawni 100% ar lefel 5+, sy'n gynnydd o 100% o'i gymharu â 2017.
- Mae cynnydd wedi bod bob blwyddyn ym mherfformiad lefel 6+ ar draws y rhanbarth.
- Mae 32 o ysgolion (60.4%) wedi gwella eu perfformiad ar lefel 6+ ers 2017, gyda 6 ysgol (11.3%) yn gwneud cynnydd o dros 10%.

- Mae 30 o ysgolion (56.6%) wedi gwella eu perfformiad ar lefel 7+ ers 2017, gyda 11 ysgol (20.8%) yn gwneud cynnydd o dros 5%.

Meysydd i'w gwella

- Mae perfformiad disgyblion PYD ar bob lefel yn is na pherfformiad dysgwyr nad ydynt yn ddisgyblion PYD, ac mae'r bwlch wedi cynyddu rhywfaint yn 2018 ar lefel 5 a lefel 6+.
- 20.7% yw'r amrywiaeth ym mherfformiad disgyblion PYD ar lefel 7+.
- Mae perfformiad lefel 6+ 21 o ysgolion (39.6%) wedi gostwng ers 2017, gyda pherfformiad 7 ysgol (13.2%) yn gostwng o dros 10%.
- Mae perfformiad lefel 7+ 23 o ysgolion (43.4%) wedi gostwng ers 2017, gyda pherfformiad 5 ysgol (9.4%) yn gostwng o dros 10%.
- Mewn llawer o ysgolion, nid yw cynlluniau gwaith/cwricwlwm CA3 yn paratoi'r dysgwyr na'n cefnogi dysgu'n ddigonol yn CA4.

CYFNOD ALLWEDDOL 4

GWYBODAETH GYD-DESTUNOL AR GYFER ARHOLIADAU 2018

Yn dilyn y newidiadau yn 2016-17, mae anghysondeb sylweddol yn parhau i fod mewn perthynas â deilliannau TGAU. Mae'r newidiadau sylweddol i batrwm a nifer y disgyblion a safodd arholiadau yn ystod Haf 2018 wedi cael effaith ar ganlyniadau, fel y gwelir yn y ffaith bod cyfran y graddau A+ i C ar draws yr holl bynciau yng Nghymru wedi gostwng 1.2yp i 61.6%.

Mae TGAU yn y broses o gael eu diwygio ac fe gafodd 15 o bynciau diweddaredig eu sefyll am y tro cyntaf yn ystod yr haf hwn.

Cafodd y gyfres newydd o gymwysterau TGAU Gwyddoniaeth eu harchwilio am y tro cyntaf yn 2018, ac mae'n cyd-fynd â'r newidiadau i'r dangosyddion perfformiad yn CA4, i gynnwys un canlyniad TGAU yn unig ar gyfer Gwyddoniaeth, fel dau fesur yn y dangosydd 9 wedi'i gapio. O ganlyniad, nid yw cymharu â data hanesyddol yn berthnasol. Roedd ysgolion yn gallu dilyn trywydd y llwybrau canlynol: Gwyddoniaeth (Dyfarniad Triphlyg), Gwyddoniaeth (Dyfarniad Dwbl), Gwyddoniaeth Gymhwysol (Dyfarniad Dwbl), a Gwyddoniaeth Gymhwysol (Dyfarniad Sengl). Gan fod y dangosydd 9 wedi'i gapio yn cynnwys dau fesur Gwyddoniaeth, mae'r rhan fwyaf o ysgolion wedi dilyn y llwybrau dwbl a thriphlyg.

Mae newidiadau sylweddol wedi bod i ffiniau graddau ers Haf 2017 a mis Tachwedd 2017 o'u cymharu â Haf 2018, yn arbennig ar radd C mewn Saesneg a Mathemateg. Mae hyn wedi'i gwneud yn anodd i ysgolion sicrhau bod y rhagamcanion a'r targedau cywir yn cael eu gosod. Mae dadansoddiad cychwynnol yn awgrymu bod data ysgolion wedi cael ei ddylanwadu yn sylweddol gan benderfyniadau cofrestrïadau.

Dylid ystyried perfformiad ysgol yn ôl trywydd ei pherfformiad ei hun gan nad yw'n briodol cymharu ysgolion â'i gilydd oherwydd y gwahanol gyd-destunau a'r gwahanol gamau gwelliant.

DADANSODDIAD CYCHWYNNOL – CYFNOD ALLWEDDOL 4

Mae'n anodd dod i unrhyw gasgliad arwyddocaol ar y pwynt hwn o ganlyniad i'r newidiadau mawr i'r cwricwlwm a'r ffiniau graddau, a'r diffyg cymaryddion cenedlaethol. Mae gwaith ar y

gweill o hyd i goladu'r 9 wedi'i gapio. Yr L2+ a Saesneg yw'r dangosyddion sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf gan y newidiadau uchod.

Yn 2018, cafwyd gostyngiad o -1.7% i 51.9% yn y prif ddangosydd [L2+] o'i gymharu â 2017, gyda gostyngiad o -1.8% ar L1. Cafwyd cynnydd bach o +0.1% i 65.4% ar L2 tra bo 5A*/A wedi aros ar 14.8%. Mae ffigurau cychwynnol ar gyfer perfformiad PYD yn siomedig gyda gostyngiad ar draws yr holl brif ddangosyddion. Cafwyd gostyngiad ym mherfformiad L2+ o 26.9% yn 2017 i 24.6% [cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer 2017 oedd 28.6%].

Cymraeg:

Dyma ail flwyddyn y cymhwyster ar ei newydd wedd, gyda 70% o'r pwnc yn ddibynnol ar berfformiad mewn dau arholiad allanol a 30% yn waith llafar. Eleni, gwelwyd cynnydd o +1.0% ar ffigur 2017 gyda pherfformiad 2018 yn 71.6%. Mae perfformiad dysgwyr PYD, fodd bynnag, -4.5% yn is na ffigur y llynedd. Mae perfformiad 10 ysgol [45.4%] yn well na pherfformiad 2017 ac mae 2 ysgol [9.1%] wedi gwneud gwelliannau sylweddol eleni. Ar ddangosydd Lefel 2, mae mwyafrif ysgolion y rhanbarth wedi croesi trothwy 70%+. Gwelwyd lleihad sylweddol ym mherfformiad 3 ysgol [13.6%].

Cryfderau a llwyddiannau

- Cynnydd o +1.0% ar ffigur 2017 gyda pherfformiad 2018 yn 71.6%.
- Mae mwyafrif ysgolion y rhanbarth wedi croesi trothwy 70%+ ar ddangosydd Lefel 2.

Meysydd i'w gwella

- Parhau i wella perfformiad dysgwyr PYD.
- Parhau i gefnogi'r adrannau lle mae pryder am safonau.

Saesneg:

Mae perfformiad TGAU Saesneg wedi gostwng yn rhanbarthol eleni o 61.6 (2017) i 56.2% mewn perthynas â graddau A* i C. Mae problemau gyda'r newidiadau i ffiniau graddau CBAC a mynediad at gyfleoedd mynediad cynnar wedi effeithio berfformiad Saesneg Iaith ar draws y rhanbarth. Mae angen ymchwilio ymhellach i hyn. Mae perfformiad yn parhau i fod yn broblem mewn perthynas ag adrannau ysgrifennu'r ddau bapur ar hyd a lled Cymru. Mae sgôr gyfartalog yr adrannau ysgrifennu oddeutu hanner y marciau am ansawdd a chywirdeb ysgrifennu'r disgyblion.

Cryfderau a llwyddiannau

- O'r 7 ysgol yn y categori cymorth coch, mae 5 ohonynt wedi gwella ers 2017.
- Mae rhan fwyaf o'r ysgolion a gafodd gymorth dwys gan dîm Saesneg GwE wedi gweld cynnydd yn eu perfformiad ers y llynedd.
- Mae DPP o ansawdd uchel a ddarparwyd eleni wedi cael ei ganmol gan Benaethiaid Adran a Phenaethiaid. Mae Penaethiaid Adran wedi derbyn hyfforddiant o ansawdd uchel i'w cefnogi hwy yn y rôl.
- Mae hyfforddi athrawon sy'n tanberfformio a modelu rhagoriaeth mewn nifer fach o ysgolion wedi bod yn llwyddiannus wrth wella safonau addysgu a dysgu.

Meysydd i'w gwella

- Gwella safonau TGAU Saesneg drwy dargedu a chefnogi adrannau sy'n tanberfformio.
- Gwella safonau cyrhaeddiad adrannau ysgrifennu'r arholiadau drwy hyfforddiant rhanbarthol a chymorth i ysgolion unigol.
- Gwella perfformiad dysgwyr A/A* mewn TGAU Saesneg.
- Gwella'r broses o dracio a monitro perfformiad disgyblion drwy weithredu system dracio ac asesu rhanbarthol.
- Gwella profiadau addysgu a dysgu drwy hyfforddi, modelu a datblygu arferion yn yr ystafell ddosbarth.

Mathemateg:

Yn gyffredinol, mae'r canlyniadau ar gyfer y radd orau ar draws y siroedd wedi aros yn gyson. Mae'r cyrhaeddiad ar gyfer Rhifedd yn gryfach yn gyffredinol yn ein hysgolion ar draws y rhanbarth. Darlun positif a geir o'r data sy'n bodoli'n gyffredinol, ond mae rhai ysgolion yn peri pryder – yn enwedig lle y mae'r gwahaniaeth rhwng Mathemateg a Mathemateg-Rhifedd yn sylweddol, neu lle y mae gwahaniaeth sylweddol mewn perfformiad o gymharu â chanlyniadau 2017.

Cryfderau a llwyddiannau

- Mae perfformiad Mathemateg 30 ysgol [55.5%] wedi gwella ers 2017 gyda 7 ysgol [12.9%] yn gweld cynnydd sylweddol yn eu pwyntiau canran.
- Mae perfformiad Mathemateg-Rhifedd 31 ysgol [57.4%] wedi gwella ers 2017 gyda 7 ysgol [12.9%] yn gweld cynnydd sylweddol yn eu pwyntiau canran.
- Mae 32 [59.2%] o ysgolion wedi gweld gwelliant yn eu perfformiad ar gyfer y radd orau o'i gymharu â chanlyniadau 2017, gyda 6 ysgol [1.1%] yn gweld cynnydd sylweddol yn eu pwyntiau canran.
- Ymchwilio i adrannau sy'n gweithio'n effeithiol er mwyn rhannu'r arferion gorau ar draws y rhanbarth.

Meysydd i'w gwella

- Mae 6 ysgol [11.1%] wedi gweld gostyngiad sylweddol yn eu perfformiad Mathemateg – bydd angen ymweliadau sydyn i'r ysgolion hyn er mwyn darganfod pam fod y canlyniadau wedi gostwng.
- Mae 4 ysgol [7.4%] wedi gweld gostyngiad sylweddol yn eu perfformiad Mathemateg-Rhifedd – sef yr un ysgolion â'r rhai y mae eu canlyniadau Mathemateg wedi gostwng yn sylweddol.
- Mae 4 ysgol [7.4%] wedi gweld gostyngiad sylweddol yn eu perfformiad ar gyfer y radd orau mewn Mathemateg.
- Craffu ar y profiadau addysgu a dysgu y mae'r disgyblion yn eu derbyn yn yr ysgolion lle y mae Rhifedd yn wannach na Mathemateg (5 o ysgolion gyda gwahaniaeth o 4% neu fwy) – a gweithio gyda'r ysgolion hyn i wella'r ddarpariaeth ar gyfer Rhifedd.
- Sicrhau bod y cwricwlwm a ddarperir yn rhoi sylw teg i Fathemateg a Mathemateg gan weithio gyda'r ysgolion lle y mae'r canlyniad ar gyfer Mathemateg yn sylweddol is na'r canlyniad ar gyfer Rhifedd.
- Gwella'r addysgu a dysgu yn yr adrannau lle y maent wedi tanberfformio – gyda'r flaenoriaeth ar ysgolion lle y mae hyn wedi ffurfio patrwm dros amser.
- Gwella ansawdd yr arweinyddiaeth mewn adrannau lle y mae Penaethiaid Adran/Cydlynwyr Rhifedd newydd, neu lle y mae arweinyddiaeth yn wan.

Gwyddoniaeth:

Cryfderau a llwyddiannau

- Mae 62.8% o ddisgyblion y rhanbarth wedi cyflawni o leiaf un TGAU Gwyddoniaeth ar L2+.
- Mae cynnydd o 11.8% wedi bod mewn perfformiad ers diwedd blwyddyn 10 pan oedd 51% o ddisgyblion ar drac i gyflawni o leiaf un TGAU Gwyddoniaeth ar lefel 2.
- Mae pob un o'r 54 ysgol wedi gwneud gwelliannau ers canlyniadau diwedd blwyddyn 10, ac mae canlyniadau 12 ysgol (22%) wedi gwella o 20% neu fwy.
- Mewn 9 ysgol (16.6%), roedd y lefel 2 yn uwch na 80%, gydag un ysgol yn cyflawni 90%.
- Mewn 26 ysgol (48.1%), roedd y lefel 2 yn uwch na 70%.

Meysydd i'w gwella

- Methodd 8 ysgol (14.8%) â chyflawni dros 50%.
- Mae canran y disgyblion sy'n cyrraedd L2 yn amrywio'n sylweddol ar draws y rhanbarth o 40.5 i 90%.
- Mae'r bwlch rhwng perfformiad CA4 a'r rhagamcanion mewnol yn peri pryder mewn llawer o ysgolion. Nid yw systemau tracio data, sicrwydd ansawdd a phrosesau safoni asesuadau mewnol yn ddigon cadarn, ac nid yw llawer o adrannau yn gallu rhagdybio deilliannau gyda lefel dda o gywirdeb.

3. PROFFIL AROLYGIADAU

Mae'r proffil arolygiadau yn dda ar draws y ddau sector yn y rhanbarth. Yn ystod blwyddyn academaidd 2017-2018, cynhaliodd Estyn arolygiadau mewn 69 o ysgolion (59 ysgol gynradd, 7 ysgol uwchradd a 3 ysgol arbennig). (Bydd data swyddogol yn cael ei ryddhau ym mis Medi 2018).

Cynradd – Cyhoeddwyd nad oedd angen unrhyw gamau gweithredu dilynol mewn 51 ysgol (86.4%) o'i gymharu â 77.6% yn 2016-17; roedd 13.6% angen camau gweithredu dilynol o'i gymharu â 24.2% yn 2016-17. Dyfarnwyd y categori dilynol lleiaf dwys i 7 ysgol (11.9%) [Adolygiad Estyn] a dyfarnwyd y categori dilynol Gwelliant Sylweddol i 1 ysgol (1.7%). Mae 13 ysgol mewn categori dilynol ar hyn o bryd.

Mae canran yr ysgolion a gafodd ddyfarniadau rhagorol wedi cynyddu o 2.4% yn 2016/17 i 13.2% yn 2017/18.

Uwchradd – Cyhoeddwyd nad oedd angen unrhyw gamau gweithredu dilynol mewn 4 ysgol; dyfarnwyd y categori dilynol lleiaf dwys i 2 ysgol [Adolygiad Estyn] ac fe gafodd un ysgol ei rhoi mewn Mesurau Arbennig. Mewn 6 ysgol [85.7%], dyfarnwyd bod maes arolygu 2 [Lles ac agweddau at ddysgu] a 4 [Gofal, Cymorth ac Arweiniad] yn dda neu'n well. Yn ystod 2017-18, cafodd 3 ysgol uwchradd ranbarthol eu tynnu o'r categori statudol ac fe gafodd 4 arall eu tynnu o weithrediad Monitro Estyn. Mae'r proffil rhanbarthol ar hyn o bryd yn dangos bod 6 ysgol [12.9%] yn y categori statudol. Mae cynnydd wedi bod yn gryf mewn dwy o'r ysgolion ac yn gadarn mewn 1. Rydym yn disgwyl y bydd o leiaf 2 o'r ysgolion hyn yn cael eu tynnu o'r categori yn ystod y tymor cyntaf. Mewn 3 ysgol, mae cynnydd yn gyfyngedig ac mae angen gwelliannau sylweddol pellach. Mae swyddogion yr awdurdodau lleol perthnasol yn llwyr

ymwybodol o'n pryderon ac mae cynlluniau cymorth manwl wedi cael eu creu ar y cyd â rhanddeiliaid allweddol.

Arbennig – Nid oedd angen unrhyw gamau gweithredu dilynol gydag un ysgol, a dyfarnwyd y categori dilynol lleiaf dwys i un arall [Adolygiad Estyn].

4. GOSOD TARGEDAU

Ym mis Mai 2018, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg [Ddatganiad Ysgrifenedig](#) yn darparu diweddariad ar drefniadau mesur perfformiad ysgolion yng Nghyfnod Allweddol 4 ar gyfer 2019 ymlaen. Roedd hwn yn cyflwyno mesurau perfformiad 'interim' newydd ar gyfer Cyfnod Allweddol 4 o fis Medi 2019 ymlaen (data cohort 2018/19). Bydd y mesurau 'interim' hyn, yn seiliedig ar bwyntiau, yn disodli'r gyfres gyfredol o fesurau perfformiad Cyfnod Allweddol 4, gan gynnwys mesurau cynhwysol Lefel 1 a Lefel 2, o 2019 ymlaen.

Yn y cyfnodau allweddol eraill, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi deddfu i:

- roi'r gorau i gyhoeddi data Aseidiadau Athrawon a data Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ar lefel ysgol ac ar lefel ranbarthol o 2018/19 ymlaen; a
- sicrhau mai 2016/17 fydd y flwyddyn olaf y bydd y data hwn yn cael ei gyhoeddi, ar lefel ysgol ac ar lefel ranbarthol, i'r cyhoedd, partneriaid, rhanddeiliaid a gwneuthurwyr polisi.

Mae Llywodraeth Cymru (LIC) wedi rhoi ystyriaeth frys i ofynion gosod targedau'r ysgol, gyda golwg ar y newidiadau sy'n cael eu cyflwyno, ac maent wedi bod yn cysylltu gyda'r sector ar sut y gellid rheoli'r trefniadau hyn yn y tymor byr. Fodd bynnag, nid yw'r weithdrefn ddeddfwriaethol angenrheidiol wedi caniatáu i LIC alinio'r gofynion statudol mor gyflym ag y buasem wedi'i ddymuno.

Yng Nghyfnod Allweddol 4, mae disgwyl i ysgolion osod targedau terfynol, targedau wedi'u hadolygu a thargedau dros dro yn erbyn canran y disgyblion sy'n cyflawni mesurau cynhwysol Lefel 1 a Lefel 2, ynghyd â thri tharged yn seiliedig ar hunan arfarniadau. Mae angen i'r Awdurdod Lleol dderbyn y targedau hyn a'u cymeradwyo cyn 31 o Ragfyr fan bellaf. O gofio ein bod yn cael gwared ar fesurau trothwy, rydym yn cydnabod nad yw gofyn i ysgolion osod targedau yn erbyn yr hyn a fydd yn fesurau perfformiad ysgolion darfodedig ymhen fawr o dro yn gwneud synnwyr mwyach.

Mae'r tabl isod yn nodi'r gofynion statudol cyfredol mewn perthynas â gosod targedau ar gyfer y cyfnodau allweddol perthnasol:

Cyfnod Allweddol 2 (Disgyblion Blwyddyn 6)	Cyfnod Allweddol 3 (Disgyblion Blwyddyn 9)	Cyfnod Allweddol 4 (Disgyblion Blwyddyn 11)
Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni Lefel 4 neu uwch mewn Saesneg	Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni Lefel 5 neu uwch mewn Saesneg	Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni'r Trothwy Lefel 2 gan gynnwys Saesneg/Cymraeg a Mathemateg
Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni Lefel 4 neu uwch mewn Cymraeg iaith gyntaf	Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni Lefel 5 neu uwch mewn Cymraeg iaith gyntaf	Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni'r Trothwy Lefel 1
Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni Lefel 4 neu uwch mewn Mathemateg	Canran y disgyblion sydd wedi cyflawni Lefel 5 neu uwch mewn Gwyddoniaeth	
Canran y disgyblion sydd	Canran y disgyblion sydd	

wedi cyflawni Lefel 4 neu uwch mewn Gwyddoniaeth	wedi cyflawni Lefel 5 neu uwch mewn Mathemateg	
<i>Targed Lleol 1</i>	<i>Targed Lleol 1</i>	<i>Targed Lleol 1</i>
<i>Targed Lleol 2</i>	<i>Targed Lleol 2</i>	<i>Targed Lleol 2</i>
<i>Targed Lleol 3</i>	<i>Targed Lleol 3</i>	<i>Targed Lleol 3</i>
<i>*Dylai'r Targedau Lleol adlewyrchu blaenoriaethau a nodwyd drwy hunan arfarniadau.</i>		

Mae Llywodraeth Cymru (LIC) yn y broses o gael gwared ar natur benodol y targedau (gan gynnwys mesurau cynhwysol Lefel 1 a Lefel 2 yng Nghyfnod Allweddol 4) er mwyn cynyddu'r **nifer o dargedau amhenodol, yn seiliedig ar ddeilliannau hunan arfarniadau.**

Mae'r broses ddeddfwriaethol ofynnol yn golygu y bydd yn amhosibl i LIC weithredu'r newidiadau arfaethedig cyn 31 Rhagfyr 2018, pan fydd disgwyl i dargedau fod wedi'u gosod a'u cymeradwyo gan yr Awdurdod Lleol. O ganlyniad, bydd yna gyfnod lle nad yw gofynion y rheoliadau'n adlewyrchu bwriadau na disgwyliadau LIC mewn perthynas â gosod targedau.

Yn ystod y cyfnod pontio hwn, bydd angen i ysgolion ac Awdurdodau Lleol ystyried pa dargedau fuasai'n fwyaf priodol iddynt eu gosod eleni.

Y ffordd ymlaen

Mae hunan arfarnu effeithiol, gosod targedau effeithiol a chynllunio effeithiol ar gyfer gwelliant wrth wraidd y gwaith o sicrhau deilliannau gwell i ddisgyblion. Er mwyn codi safonau, mae angen i'r proffesiwn arfarnu'n feirniadol ac, os oes angen, newid yr hyn y mae'n ei wneud a sut y mae'n gwneud hynny. Mae'r gwaith o osod targedau effeithiol yn chwarae rôl allweddol yn y broses o godi safonau, ac mae'n rhaid ymgymryd â'r gwaith hwnnw a chynllunio ar gyfer gwelliant ar yr un pryd.

Mae gosod targedau'n caniatáu i ysgolion ganolbwyntio ar yr hyn y maent yn ei wneud ar hyn o bryd a'r gwelliannau y maent yn dymuno eu gweld. Mae'n cyfrannu at effeithiolrwydd ysgol pan fydd yn cael ei wneud fel rhan o'r broses o gynllunio ar gyfer gwelliant. Yr hyn sy'n allweddol yw bod ysgolion yn nodi ac yn gosod **targedau gwella priodol sy'n gysylltiedig â'u blaenoriaethau gwella.** Dylid gosod y rhain fel **targedau lleol** wedi'u pennu yn y tabl uchod ac mae'n bosibl y byddant yn cynnwys amcanion penodol a mesuradwy pan fo hynny'n briodol. Fodd bynnag, **ni all yr holl dargedau gwella fod yn feintiol.** Pe buasem yn gofyn i ysgolion osod targedau gwella clir, yna buasai'n caniatáu i'r **targed lleol** fel y mae i fod yn ansoddol neu'n feintiol.

Ni fuasai ysgolion ond yn rhannu eu targedau gwella allweddol (neu eu Targedau Lleol) gyda'r ALI/Consortiwm. Buasai'r Awdurdodau Lleol yn parhau i fod yn gyfrifol am gymeradwyo'r targedau gwella a osodir gan yr ysgolion. Staff gwella ysgolion sy'n sicrhau ansawdd y broses hon ar ran yr ALI fel arfer. Ni fyddai Targedau Lleol yn cael eu hagregu ar lefel Awdurdod Lleol na rhanbarth.

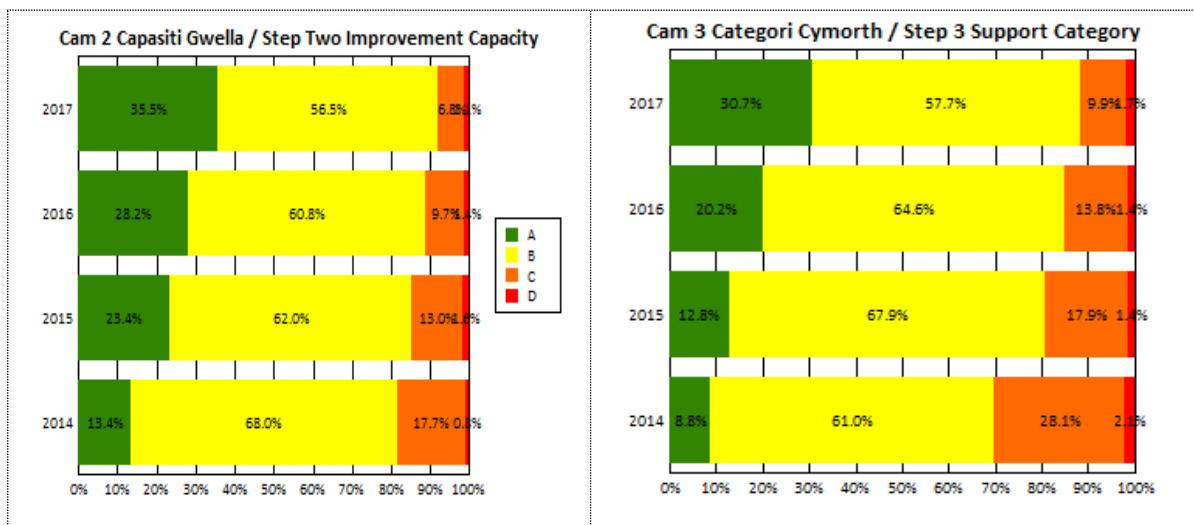
Yn y cyfnod interim, bydd yn rhaid i ysgolion adrodd yn erbyn y targedau statudol penodol a ddisgrifiwyd yn y tabl uchod hyd nes y gwaredir hwy gan ddeddfwriaeth.

5. CATEGOREIDDIO CENEDLAETHOL

Fel y nodwyd yn Adroddiad Estyn, mae'r consortiwm yn adnabod ei ysgolion yn gynyddol dda. Mae adroddiadau cyn arolygiad ar gyfer ysgolion gan yr awdurdod lleol, gan ddilyn cyngor gan y consortiwm, yn gyson â deilliannau arolygu i raddau helaeth. Ceir llai o bryderon ymhlith arolygwyr ynglŷn â'r adroddiadau hyn na mewn rhanbarthau eraill yng Nghymru. Mae

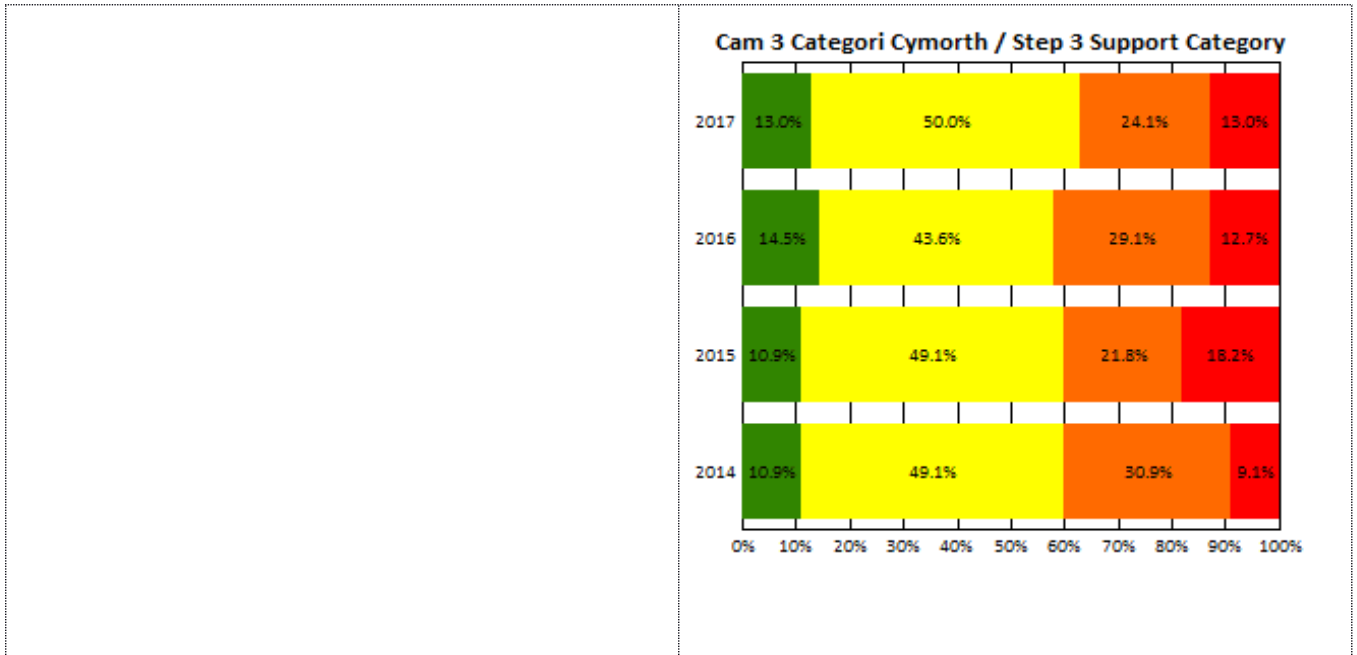
deilliannau arolygu yn dangos bod ysgolion wedi'u categoreiddio'n briodol ar y cyfan.

Ysgolion Cynradd

Mae proffil categori cefnogaeth cynradd yn parhau i wella o flwyddyn i flwyddyn. Gwelwyd cynnydd yn y ganran o ysgolion cynradd sydd wedi derbyn y dyfarniadau uchaf [A neu B] yng ngham 2 o'r broses - cynnydd o'r 89.0% yn 2016 i 92.0% yn 2017. O ganlyniad gwelwyd cynnydd yn y ganran o ysgolion cynradd yn y categorïau Gwyrdd a Melyn - cynnydd o 84.8% yn 2016 i 88.4% yn 2017. Gwelwyd cynnydd da yn y ganran o ysgolion a ddynodwyd yn wyrdd

Ysgolion Uwchradd

Ni welir yr un patrwm cadarnhaol o welliant yn yr uwchradd. Mae'r ganran o'r ysgolion yng nghategori cefnogaeth gwyrdd wedi llithro ychydig o 14.5% i 13%. Serch hynny, mae'r ganran o ysgolion yng nghategori cefnogaeth Gwyrdd/Melyn wedi cynyddu o 58.2% yn 2016 i 63.0% yn 2017. Bu i'r ganran dderbyniodd y dyfarniadau uchaf [A neu B] yng Ngham 2 o'r broses aros yn gymharol sefydlog.

Bydd y broses gategoreiddio genedlaethol yn parhau fel y mae yn 2018-19. Bydd y cymedroli rhanbarthol yn digwydd yn gynnar ym mis Rhagfyr 2018 gyda'r cymedroli cenedlaethol yn digwydd ym mis Ionawr 2019. Bydd y proffil gategoreiddio ysgolion terfynol yn cael ei gyhoeddi ar 'Fy Ysgol Leol' ar ddiwedd mis Ionawr 2019 (Cam 2 – capasiti i wella, Cam 3 – categori cefnogaeth). Disgwylir y bydd y proffil gategoreiddio ar gyfer y rhanbarth yn gwella eto yn ystod 2018-19 ac mae'r broses yn mynd rhagddi ar hyn o bryd.

ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR

26/09/2018

Adroddiad gan: Rheolwr Gyfarwyddwr GwE
Testun: Adroddiad cychwynnol i Gyd-Bwyllgor GwE ar berfformiad y rhanbarth

---

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

1.1. Cyflwyno gwybodaeth gynnar ar berfformiad y rhanbarth ar gyfer y flwyddyn addysgol 2017/18.

2.0 Cefndir ac Ystyriaethau

2.1 Prif bwrpas yr adroddiad yw cyflwyno gwybodaeth gynnar ar berfformiad y rhanbarth ar gyfer blwyddyn addysgol 2017/2018.

2.2 Mae cynnwys yr adroddiad hwn yn wahanol i'r hyn gyflwynwyd mewn blynyddoedd blaenorol oherwydd bod Llywodraeth Cymru yn cyflwyno newidiadau sylweddol i sut yr adroddir ar fesurau perfformiad. Yn dilyn ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar gyhoeddi asesiadau athrawon, bellach nid oes cyhoeddi data cymharol ar gyfer y Cyfnod Sylfaen, Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3 yn yr ysgol, lefel yr awdurdod lleol na chonsortia. Felly y tu hwnt i gymhariaeth â chyfartaleddau cenedlaethol, nid oes unrhyw wybodaeth gymharol na meincnodol ar gael.

2.3 Pwysleisir mai gwybodaeth gychwynnol am ganlyniadau CA4 sy'n cael ei rannu ac nad oes mynediad, hyd yma, at ddata cymharol a meincnodol. Darperir diweddariad pan ddaw'r wybodaeth gyflawn i law.

3.0 Argymhellion

3.1 Gofynnir i'r Cyd-Bwyllgor nodi cynnwys yr adroddiad.

4.0 Goblygiadau Ariannol

4.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn.

5.0 Effaith ar Gydraddoldeb

5.1 Nid oes unrhyw oblygiadau cydraddoldeb newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

6.0 Goblygiadau Personél

6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau personél newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 Ymgynghori sydd wedi digwydd

7.1 Ymgynghorwyd â Bwrdd Rheoli GwE yn ystod datblygu'r adroddiad.

8.0 Atodiadau

8.1. Adroddiad cychwynnol i Gyd-Bwyllgor GwE ar berfformiad y rhanbarth.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

Swyddog Cyllid Statudol:

Nodaf, yn rhan 4 o'r adroddiad, fod yr awdur wedi cadarnhau nad oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn. Felly, does gen i ddim i'w ychwanegu at yr adroddiad o safbwynt priodoldeb ariannol.

